

BIBLIOTEKARZ

7-8/2008

Aneta Drabek

Cyfrowy warsztat pracy bibliotekarza

Jadwiga Kotulska

Konwergencja jako konsekwencja rewolucji
technologii informatycznych
i jej wpływ na kształt współczesnych bibliotek

Iwona Zbroszczyk

Europeana – Europejska Biblioteka Cyfrowa

Bolesław Howorka

O statucie biblioteki... i nie tylko

STOWARZYSZENIE BIBLIOTEKARZY POLSKICH laureatem Dorocznej Nagrody Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

7 czerwca br. w sali balowej Zamku Królewskiego miała miejsce uroczystość wręczenia laureatom Dorocznych Nagród Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w 2008 r. Wśród laureatów znalazło się Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. Nagrodę – statuetkę oraz dyplom, z rąk ministra kultury i dziedzictwa narodowego Bogdana Zdrojewskiego odebrali: Elżbieta Stefańczyk – przewodnicząca SBP i Stanisław Czajka – honorowy przewodniczący SBP. W uroczystościach wzięli także udział: Bronisław Komorowski – marszałek Sejmu RP, Piotr Żuchowski – sekretarz stanu w MKiDN, Joanna Cicha – z-ca dyrektora Departamentu Dziedzictwa Narodowego MKiDN, prof. Andrzej Rottermund – dyrektor Zamku Królewskiego w Warszawie oraz licznie zgromadzeni goście i przedstawiciele mediów. Wśród nich znaleźli się również członkowie i sympatycy SBP: Maria Burchard, Ewa Kobińska-Maciuszko, Joanna Pasztaleniec-Jarzyńska, Ewa Dobrzyńska-Lankosz, prof. Marcin Drzewiecki, Janusz Nowicki, Jadwiga Chruścińska, Maria Kulik i inni.

Obserwując realia

W czerwcowym numerze naszego pisma opublikowaliśmy *Wstępne wnioski po dyskusji nad ustawą o bibliotekach*, będące efektem pracy Zespołu ds. opracowania założeń i projektu ustawy o bibliotekach, działającego pod egidą ZG SBP. Dokument stawia nas wobec frapującej zagadki, dlaczego dyskusja nad założeniami nowej ustawy była tak niemrawa i tak mało osób zgłosiło swoje uwagi, i to takie, że zespół uznał za zasadne stwierdzić: *Najwięcej głosów dotyczyło ZANIECHANIA działań, a nie wprowadzenia zmian. We wnioskach stwierdzono też, że środowisko nie zaakceptuje głębszych zmian systemowych, a ponadto, że na obecnym etapie nie jest celowe proponowanie drobnych zmian w ustawie, gdyż nie wpłyną one znacząco na poprawę funkcjonowania bibliotek. Istnieje przeświadczenie, że największy problem stanowi obecnie egzekwowanie istniejących zapisów, a nie potrzeba radykalnej ich zmiany.*

Obawiam się, że wymowa tych konkluzji jest następująca: środowisko bibliotekarskie nie wierzy w możliwość wprowadzenia sensownych zmian do obowiązującego ustawodawstwa bibliotecznego. Przywiązane do idei scentralizowanego zarządzania działalnością bibliotek, nie widzi jednak szans na jej urzeczywistnienie w obecnych realiach. I dlatego woli nie zabierać głosu w sprawie nowej ustawy. Oczekuje egzekwowania lekceważonych w praktyce zapisów ustawowych, a dotyczących ogólnokrajowej sieci bibliotecznej, Krajowej Rady Bibliotecznej, Narodowego Zasobu Bibliotecznego, statusu Biblioteki Narodowej i Biblioteki Jagiellońskiej, zadań różnych typów bibliotek, tworzenia powiatowych bibliotek publicznych, nielączenia bibliotek publicznych z innymi rodzajami bibliotek i instytucji. Zespół ds. opracowania założeń i projektu ustawy o bibliotekach te oczekiwania wydaje się podzielać. Ale podzielać je, dochodzi do muru realiów, którego nie da się zmienić zyczeniowo, bo ma on solidne fundamenty prawne.

Realia te – to efekt procesu decentralizacji w państwie, zapoczątkowany po 1989 r. Proces ten, jeszcze niezakończony, wedle opcji partii rządzącej i przy grymasach drugiej ma być nadal kontynuowany i pogłębiany. Więc centralnego zarządzania bibliotekami nie będzie. Nie będzie więc i centralnie kreowanej i realizowanej polityki bibliotecznej państwa, z którą musiałoby się wiązać centralne wyznaczanie celów i zadań, centralne organizowanie, nadzorowanie i koordynacja tych zadań – funkcji nadrzędnych w stosunku do ustawowych kompetencji resortowych i samorządowych. Nie będzie też instytucji ponadresortowych, które zarządzałyby siecią biblioteczną – dziś już bytem mało realnym. W układzie ustrojowym państwa instytucje takie, aby efektywnie funkcjonować, musiałyby naruszać i zakłócać swoimi działaniami z trudem budowany ład ustrukturalizowanych kompetencji administracji państwowej i samorządowej. Ład ten jest oparty na układzie branżowym, na jego rozbudowanym i wpływowym aparacie biurokratycznym, który potrafi dbać o swoje interesy i na ograniczenie swych kompetencji nie zezwoli. Każdy projekt ustawy naruszającej ten układ, chociażby najsluszniejszy, a niemający silnego poparcia politycznego – z zasady upada. W przypadku ustawy o bibliotekach musimy przyjąć do wiadomości, że nie mamy dla niej poparcia ani politycznego, ani społecznego. Sami też nie potrafimy stworzyć takiej siły nacisku, by się z naszymi propozycjami zawsze liczone. Więc nie od rzeczy będzie zadać sobie pytania, kto będzie orędownikiem nowej ustawy o bibliotekach, kto zechce firmować ją w Sejmie i wziąć na siebie przełamanie oporu w rządzie, podczas uzgodnień resortowych i debaty sejmowej. Być może lata robią swoje, bo takiego resortu i ministra nie dostrzegam.

Cóż więc nam czynić należy? Przede wszystkim porzucić mrzonki o centralnych rozwiązaniach i uszczęśliwieniu administracji bytami instytucjonalnymi, których nie zechce przygarnąć pod swe skrzydła żaden resort. Elita naszego zawodu musi się zabrać do pracy i postarać się o propozycje rozwiązań nie tylko na miarę realnych potrzeb, ale i faktycznych możliwości ich wprowadzenia w życie.

W sprawie niejasności... prawnych

Redakcja „Bibliotekarza”

Odkąd przeczytałem w „Bibliotekarzu” fascynujący komentarz na temat prawnych aspektów używania bibliotecznych szatni, a zwłaszcza biblioteczno-szatniarskich żetonów, pali mnie wstyd z powodu nieświadomości pokrewnej. Nie wiem mianowicie, czy prawo zezwala w bibliotecznej toalecie robić siusiu na stojąco, czy też nakazuje kucać. Oraz: jaka jest odpowiedzialność dyrektora biblioteki z tytułu zbyt cienkiego papieru toaletowego, który (papier – nie dyrektor) powoduje skutki wiadomo jakie.

Osobny dylemat prawny wywołuje praktyka picia wody w bibliotecznych wychodkach. Teoretycznie to są miejsca publiczne, zatem nie wolno. Ale do kabin wchodzi się w pojedynkę, więc – chwilowo – to nie są przestrzenie publiczne. Czy prawo na ten temat milczy?

Pozostaję w głębokiej rozterce

Jacek Wojciechowski

OD REDAKCJI. W podobnej rozterce (choć już trochę mniejszej, bo uświadomiliśmy sobie, że żyjemy w państwie prawa!) pozostajemy od czasu, gdy jedna ze śląskich rad miejskich uregulowała nakazowo ściąganie kontrybucji z czytelników korzystających z bibliotecznej ubikacji.

AKTUALIA

Tak już jest, że ludzie odchodzą: z życia, z nauki, z zawodu. Ale wiedza, że tak jest, nie pomaga. Kiedy nagle nie ma kogoś, kto dopiero co był, robi się dookoła dramatyczna pustka i narasta smutek, pomieszany z niedowierzaniem.

Zmarł **prof. dr hab. Stanisław Siekierski**. Jego specjalność naukową określiłbym jako socjologię komunikacji piśmienniczej. Był w niej znakomity.

W okresie świetności Instytutu Książki i Czytelnictwa współtworzył jego sukcesy, razem z Krysztyną Remerową, Jadwigą Kołodziejską i Januszem Ankudowiczem. Potem był profesorem na Uniwersytecie Warszawskim, a ostatnio – profesorem w Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztorą w Pułtusk.

Jako pierwszy w Polsce, opracował model społecznych funkcji literatury. Dwa lata temu wydał w Pułtusk doskonałą publikację *Książka we współczesnej kulturze polskiej* – mądrą, klarowną i wzorową pod względem metodologicznym. Recenzując ją, nie miałem świadomości, że to jest Jego książka ostatnia.

Publikację tę koniecznie trzeba przeczytać. Jest dostępna w Pułtuskiej Akademii: wystarczy kliknąć.

Jacek Wojciechowski

Aneta Drabek

Cyfrowy warsztat pracy bibliotekarza¹

Warsztat pracy bibliotekarza w ostatnich dziesięciu latach znacznie się zmienił. Miejsce wielotomowych bibliografii, informatorów, słowników i wykazów zajęły łatwiejsze do wyszukiwania bazy danych, encyklopedie i słowniki elektroniczne czy też wortale internetowe publikujące na swych stronach informacje z konkretnej dziedziny. Z każdą chwilą dodawane są w przestrzeni cyfrowej kolejne elektroniczne źródła, ale ich odnalezienie – pomimo coraz bardziej zaawansowanych wyszukiwarek – wcale nie jest takie łatwe i proste. Problem ten próbują opanować katalogi oraz wyspecjalizowane serwisy tematyczne, ale – jak wskazuje praktyka biblioteczna – czytelnicy i tak wolą informacje otrzymane bezpośrednio od bibliotekarza. Sami swoje wysiłki wyszukiwawcze bardzo często ograniczają do katalogów bibliotecznych lub „wyguglania” potrzebnych informacji. Ponieważ jednak większość informacji zawartych w bazach danych nie jest możliwa do odnalezienia z pomocą wyszukiwarek, więc są one często nie wykorzystane przez wielu internautów.

Ponad dziesięcioletnia praca w informatorium biblioteki uniwersyteckiej oraz współtworzenie strony WWW biblioteki pozwoliły na zgromadzenie sporego wykazu źródeł elektronicznych, które stanowią podstawowy warsztat pracy. Celem niniejszego artykułu będzie przedstawienie wyboru najciekawszych źródeł, do których nie powinno zabraknąć linków na stronach internetowych bibliotek.

Polecane w artykule źródła zostaną przedstawione w czterech grupach: bazy danych, czasopisma elektroniczne, biblioteki cyfrowe i inne.

Wśród baz danych na uwagę zasługuje serwis baz danych przygotowywanych przez Bibliotekę Narodową². Struktura baz przedstawia się następująco:

- bibliografia narodowa
 - bibliografie książek polskich
 - Książki polskie* – Przewodnik Bibliograficzny (1976-)
 - Książki polskie podziemne* (1976-1989)
 - Indeks do „Przeglądu Bibliograficznego” Gebethnera i Wolffa* (1905-1914, 1923-1926)
 - Bibliografia Polska 1901-1939*
 - bibliografie czasopism polskich
 - Bibliografia wydawnictw ciągłych nowych, zawieszonych i zmieniających tytuł* (1985-)
 - Bibliografia wydawnictw ciągłych* (1958-2000)
 - Bibliografia niezależnych wydawnictw ciągłych* (1976-1990)
 - bibliografia poloników zagranicznych
 - Polonica zagraniczne* (1993-)
 - Przekłady literatury polskiej* (1981-)
 - Dziela Jana Pawła II : bibliografia publikacji wydanych poza Polską*
 - bibliografia dokumentów elektronicznych
 - bibliografie artykułów z czasopism polskich
 - Artykuły z czasopism polskich* – Bibliografia Zawartości Czasopism (2005-)
 - Artykuły z czasopism polskich* – Bibliografia Zawartości Czasopism (1996-2004)
 - Artykuły z gazet i tygodników polskich* (2005-)
 - Artykuły z gazet i tygodników polskich* (1996-2004)
- bibliografie bibliologiczne
 - Polska Bibliografia Bibliologiczna* (1995-)
 - Bibliografia Bibliografii Polskich* (1995-)
 - Wykaz polskich bibliografii nieopublikowanych*
 - Bibliografia Analityczna Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej* (1990-)
 - Bibliografia Bibliografii Polskich* (1971-1985)
- katalogi centralne

¹ Artykuł powstał w oparciu o materiały przygotowane na konferencję „Informacja w świecie cyfrowym” zorganizowaną 3 marca 2008 r. przez Bibliotekę Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej.

² Bazy Biblioteki Narodowej [online]. Warszawa: Biblioteka Narodowa. [dostęp: 2008-04-12]. Dostępny w World Wide Web: <http://mak.bn.org.pl/wykaz.htm>.

Centralny Katalog Książek Zagranicznych (1975-1986)

Centralny Katalog Książek Zagranicznych (1987-)

Centralny Katalog Czasopism Zagranicznych (1980-)

Centralny Katalog Czasopism Polskich (1661-1950)

Wykaz sigłów bibliotek uczestniczących w centralnych katalogach Biblioteki Narodowej

- **zbiory specjalne**

Katalog mikrofilmów starych druków wydanych głównie na obszarach Śląska, Prus Wschodnich i Pomorza

Druki XVI-XVIII w. Katalog mikrofilmów

Katalog druków muzycznych z Biblioteki Muzeum Polskiego w Chicago

Druki muzyczne 20-21 w. – dublety

- **bazy adresowe i inne**

Baza wydawców książek zarejestrowanych w Krajowym Biurze ISBN

Baza wydawców druków muzycznych zarejestrowanych w Krajowym Biurze ISMN

Informator o bibliotekach w Polsce

Słownik języka hasel przedmiotowych

Spośród wymienionych baz na szczególną uwagę zasługują największe polskie bibliograficzne bazy multidyscyplinarne – *Książki polskie* (ponad 500 tys. opisów), *Artykuły z czasopism polskich* (ponad 650 tys. opisów umieszczonych w dwóch bazach), *Artykuły z gazet i czasopism polskich* (ponad 180 tys. opisów w dwóch bazach). Niestety problemy w uzyskaniu egzemplarza obowiązkowego od wydawców powodują, że baza książek nie jest kompletna. O kompletności nie można także mówić w przypadku bazy artykułów z czasopism polskich, ponieważ nie są w niej indeksowane niektóre czasopisma przejęte przez bazy specjalistyczne³. Pomimo tych braków bazy te wciąż stanowią najlepsze źródło do poszukiwań bibliograficznych dla wielu grup użytkowników. Pojedyncze przeszukiwanie poszczególnych baz jest dość kłopotliwe i pracochłonne, na szczęście można ten proces znacznie przyspieszyć wykorzystując multiwyszukiwarkę *Fidkar*⁴, która daje możliwość jednoczesnego prze-

³ Na przykład zawartość czasopism technicznych znaleźć można w bazie Baztech.

⁴ M. Marks: *Fidkar2: wyszukiwarka dla komputerowych baz bibliotecznych* [online]. [dostęp: 2008-04-12]. Dostępny w World Wide Web: <http://mak.bn.org.pl/fidkar/>.

szukania wielu baz danych i katalogów Biblioteki Narodowej.

W lokalizacji zagranicznych książek w bibliotekach polskich pomagają katalogi centralne, które rejestrują ok. 350 tys. opisów. Jednakże pamiętać trzeba, że po wprowadzeniu katalogów elektronicznych wiele bibliotek zrezygnowało z prowadzenia katalogów kartkowych i przesyłania danych o nabytkach zagranicznych do narodowej ksiąźnicy. Dlatego poszukiwania, zwłaszcza publikacji z ostatnich 10 lat, trzeba rozszerzyć na katalogi poszczególnych bibliotek.

O wiele bardziej kompletny jest *Centralny katalog czasopism zagranicznych*, który udostępnia informacje o zagranicznych wydawnictwach ciągłych prenumerowanych przez biblioteki polskie w latach 1980-2007. Warto pamiętać, że do katalogu nie są zgłaszane – poza nielicznymi wyjątkami – czasopisma elektroniczne, zwłaszcza te dostępne w konsorcjach.

Portal *Nauka Polska*⁵ jest nieocenionym źródłem w poszukiwaniach dotyczących polskiej nauki. W bazie gromadzone są informacje dotyczące instytucji naukowych, pracowników naukowych, prac naukowych (rozpraw doktorskich i habilitacyjnych), konferencji naukowych, targów i wystaw oraz projektów badawczych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Warto zwrócić uwagę na bazę *Cytbin*⁶ – ciekawą inicjatywę pracowników i studentów Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego. Baza indeksuje artykuły z 5 czasopism z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej. Są to: „Przegląd Biblioteczny”, „Bibliotekarz”, „Zagadnienia Informacji Naukowej”, „Biuletyn EBIB” oraz „Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej”. Oprócz informacji bibliograficznych (autor, tytuł, źródło, cytata wydawnicza, słowa kluczowe, abstrakt) w bazie odnaleźć można także kompletną bibliografię załącznikową dołączaną do artykułu.

*Bibliografia Geografii Polskiej*⁷ stanowi wartościowe źródło wyszukiwań bibliograficznych z zakresu geografii i nauk pokrewnych. Baza obej-

⁵ *Nauka Polska* [online].: Ośrodek Przetwarzania Informacji [dostęp: 2008-04-12]. Dostępny w World Wide Web: <http://nauka-polska.pl/>.

⁶ *Baza danych Cytbin* [online]. Katowice: Uniwersytet Śląski. Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej [dostęp: 2008-04-19]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bg.us.edu.pl/bazy/cytbin/>.

⁷ D. Gazicka, J. Peliwo: *Bibliografia Geografii Polskiej* [online].: Biblioteka Geografii i Ochrony Środowiska [dostęp: 2008-04-12]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.cbgi.os.pan.pl/bazy/bggp/>.

muje publikacje wydane w latach 1985-2002 i jest sukcesywnie uzupełniana o kolejne lata.

Nauki pedagogiczne reprezentowane są przez bazę *Pedagog*⁸, przygotowywaną przez bibliotekarzy z Biblioteki Głównej Uniwersytetu Opolskiego. W bazie znaleźć można opisy książek oraz artykułów z ok. 500 tytułów czasopism. Poszukujący informacji z tej dziedziny wiedzy powinni także zajrzeć do serwisu *Edukacyjne Zasoby Internetu*⁹, w którym jej twórcy pogrupowali w 151 kategoriach najciekawsze źródła elektroniczne z zakresu pedagogiki. Każdy link opatrzone jest krótkim opisem oraz informacją kiedy dany adres był sprawdzany.

Jedną z ważniejszych drukowanych bibliografii obejmującej teorię i historię literatury, krytykę literacką, teatralną i filmową, literaturę współczesną i życie literackie jest *Polska Bibliografia Literacka*. Ostatni wydany tom obejmował dane za rok 1988. Instytut Badań Literackich kontynuuje wydawanie słynnej PBL-ki w postaci bazy danych¹⁰. Dostępne są dane za lata 1989-1995. Interesującym źródłem informacji (nie tylko dla filologów) jest *Index Translationum*¹¹. Światowa bibliografia tłumaczeń literatury pięknej i naukowej, wydawana jest przez UNESCO. Zawiera opisy ponad 1,5 mln pozycji tłumaczonych i opublikowanych w ok. 100 krajach. Istnieje możliwość przeszukiwania według autorów, haseł przedmiotowych języka oryginału i języka tłumaczenia. Baza zawiera informacje od 1979 r.

W zakresie aktów prawnych wiarygodnym źródłem jest Internetowy System Aktów Prawnych. Baza zawiera opisy bibliograficzne aktów prawnych opublikowanych w Dzienniku Ustaw w latach 1919-2007 oraz Monitorze Polskim w latach 1946-2007. Do większości opisów dołączone są pełne teksty.

W naukach technicznych najważniejszą polską bazą jest *BazTech*¹². Współpracę w jej wy-

pełnieniu podjęły 22 biblioteki uczelni i instytutów naukowo-technicznych. W *BazTechu* znaleźć można opisy artykułów opublikowanych w ok. 450 czasopismach z zakresu szeroko pojętych nauk technicznych oraz w wyborze nauk ścisłych i ochrony środowiska.

Poszukujący informacji na tematy ekonomiczne powinni zajrzeć na stronę Biblioteki Głównej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Bibliotekarze przygotowują bardzo ciekawy wortal *Ekonomia on-line*¹³. Jest to serwis tematyczny kierujący do najciekawszych źródeł ekonomicznych: czasopism, monografii, placówek naukowych, ludzi nauki, stron tematycznych, bibliografii, katalogów oraz stron poświęconych tej dyscyplinie.

W przeglądzie najciekawszych baz i źródeł internetowych nie powinno zabraknąć bazy *film-polski.pl*¹⁴ oraz *Film w prasie polskiej*¹⁵. Pierwsza z wymienionych to doskonałe źródło danych o polskich filmach, aktorach, reżyserach, nagrodach i wszystkich innych twórcach filmu. Druga z wymienionych baz kompletuje informacje o zawartości wszystkich polskich czasopism filmowych, a także o artykułach o tematyce filmowej opublikowanych w innych ważniejszych czasopismach, takich jak np. „Polityka” czy „Wprost”. Ogółem opracowywanych jest na bieżąco i retrospektywnie około 60 tytułów czasopism. W bazie wyszukać można tytuły filmów (może być to zarówno tytuł oryginalny, jak i tytuł polski), nazwiska osób (zarówno autorów artykułów, jak i osób będących ich tematem), miejsca festiwalu, nazwy nagród filmowych i hasła przedmiotowe.

Niezastąpionym źródłem w ostatnich latach stały się czasopisma elektroniczne. Tytułów dostępnych w sieci przybywa tak szybko, że tworzone są specjalne bazy danych i serwisy, w których prezentowane są e-czasopisma.

⁸ *Pedagog* [online]. Biblioteka Główna Uniwersytetu Opolskiego [dostęp: 2008-04-12]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bg.uni.opole.pl/dp/pedagog>.

⁹ *Edukacyjne Zasoby Internetu* [online]. Wrocław: Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna [dostęp: 2008-04-12]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.dbp.wroc.pl/linki/index.php?id=b>.

¹⁰ *Polska Bibliografia Literacka* [online]. Poznań: Instytut Badań Literackich PAN. Pracownia Bibliografii Bieżącej [dostęp: 2008-04-12]. Dostępny w World Wide Web: <http://pbl.ibl.poznan.pl/dostep/>.

¹¹ *Index Translationum* [online].: UNESCO [dostęp: 2008-04-12]. Dostępny w World Wide Web: <http://databases.unesco.org/xtrans/xtra-form.shtml>.

¹² *Baztech. Baza danych o zawartości polskich czasopism technicznych* [online].: Porozumienie biblio-

tek i ośrodków inte [dostęp: 2008-04-12]. Dostępny w World Wide Web: <http://baztech.icm.edu.pl/>.

¹³ *Ekonomia on-line. Naukowe źródła ekonomiczne w Internecie* [online]. Kraków: Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego [dostęp: 2008-04-12]. Dostępny w World Wide Web: <http://kangur.ae.krakow.pl/Biblioteka/Ekonomia/index.php>.

¹⁴ *film-polski.pl* [online]. Łódź: Biblioteka Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej [dostęp: 2008-04-12]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.film-polski.pl/fp/>.

¹⁵ *Film w prasie polskiej* [online]. Łódź: Biblioteka Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej [dostęp: 2008-04-12]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.film-polski.pl/fp/Bibliografia.htm>.

Jeśli chodzi o czasopisma zagraniczne (w tym także polskie), to warto przyrzeć się serwisowi DOAJ. DOAJ (Directory of Open Access Journal)¹⁶ baza danych utworzona przez Lund University Libraries prezentująca ponad 3300 pełnotekstowych, naukowych czasopism elektronicznych w wolnym dostępie, co daje możliwość dotarcia do prawie 200 tys. artykułów. Zakres tematyczny obejmuje większość dyscyplin akademickich. W przypadku ok. 1/3 tytułów przeprowadzać można wyszukiwanie szczegółowe na poziomie artykułów. Lista stale wzbogacana jest o nowe tytuły.

Kolejnym bardzo ciekawym serwisem jest *Elektronische Zeitschriftenbibliothek EZB (Electronic Journals Library)*¹⁷. Kolekcja obejmuje ponad 38 000 czasopism, z czego blisko 4000 stanowią czasopisma dostępne tylko w formie elektronicznej. Dzięki zastosowaniu bardzo prostych symboli, przypominających światła sygnalizacyjne, użytkownik uzyskuje informację czy czasopismo jest udostępnione bezpłatnie, w ramach wykupionej przez bibliotekę licencji, czy też przejrzeć można jedynie spisy treści. Bazę przeszukiwać można poprzez słowa w tytule, słowa kluczowe, wydawcę, ISSN, można także skorzystać z gotowego wykazu dziedzin.

Jeśli chodzi o polskie źródła czasopism elektronicznych, to warto polecić bazę *Naukowe i fachowe polskie czasopisma elektroniczne*¹⁸. Można w niej znaleźć informacje o ok. 1400 tytułach czasopism polskich, które mają swoje strony WWW oraz udostępniają na nich przynajmniej archiwa spisów treści. Ok. 850 tytułów w bazie to czasopisma pełnotekstowe, z czego większość udostępnia swe artykuły w wolnym dostępie. Bazę można przeszukiwać wpisując fragment tytułu, ISSN lub wydawcę. Wyniki wyszukiwania

można ograniczyć wybierając z listy częstotliwość, rodzaj czasopisma (naukowe/fachowe), sposób udostępnienia (drukiem i online/tylko online). Odpowiednie pola wyboru umożliwiają zawężenie poszukiwań do periodyków posiadających abstrakty i/lub pełne teksty, współczynnik Impact Factor oraz punktację przyznaną przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Oto wygenerowana z bazy lista elektronicznych czasopism z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej. Czasopisma wyróżnione podkreśleniem udostępniają w wolnym dostępie przynajmniej część swych artykułów:

1. „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Librorum”,
2. „Acta Universitatis Nicolai Copernici. Nauki Humanistyczno-Społeczne. Bibliologia”,
3. „Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia”,
4. „Biblioteka”,
5. „Biblioteka” (Wydaw. UAM),
6. „Biblioteka w Szkole”,
7. „Bibliotekarz”,
8. „Bibliotekarz Lubelski”,
9. „Bibliotekarz Warmińsko-Mazurski”,
10. „Bibliotheca Nostra”,
11. „Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej”,
12. „Biuletyn EBIB”,
13. „Biuletyn Informacyjny Biblioteki Głównej Akademii Ekonomicznej w Krakowie”,
14. „Biuletyn Informacyjny Biblioteki Narodowej”,
15. „Folia Toruniensia”,
16. „Notes Konserwatorski”,
17. „Nowa Biblioteka”,
18. „Pamiętnik Biblioteki Kórnickiej”,
19. „Polish Libraries Today”,
20. „Poradnik Bibliotekarza”,
21. „Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej”,
22. „Rocznik Biblioteki Narodowej”,
23. „Roczniki Biblioteczne”,
24. „Warsztaty Bibliotekarskie”.

Tempo udostępniania czasopism w sieci jest bardzo duże. Tylko na przykładzie tej jednej dziedziny zaobserwować można, że w ciągu zaledwie dwóch lat podwoiła się zarówno liczba tytułów w bazie, jak i liczba czasopism, udostępniających pełne teksty. Podobne zjawisko występuje w stosunku do pozostałych dyscyplin.

Biblioteki cyfrowe, mimo swej niedługiej historii, na stałe wpisały się w cyfrowy krajobraz. Dołączają pełne teksty książek, czasopism, mapy,

¹⁶ *Directory of Open Access Journal* [online]: Lund University Libraries [dostęp: 2008-04-17]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.doaj.org>.

¹⁷ *Elektronische Zeitschriftenbibliothek* [online]. Regensburg: Universitätsbibliothek Regensburg [dostęp: 2008-04-17]. Dostępny w World Wide Web: <http://rzblx1.uni-regensburg.de/ezeit/search.phtml?bibid=UBR&colors=1&lang=en>.

¹⁸ A. Drabek, A. Pulikowski: *Naukowe i fachowe polskie czasopisma elektroniczne* [online]. Katowice [dostęp: 2008-04-17]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bg.us.edu.pl/bazy/czasopisma/>. Więcej na temat bazy w artykule: A. Drabek, A. Pulikowski: *Rozwój i funkcjonowanie bazy danych Naukowe i fachowe polskie czasopisma elektroniczne po dwóch latach doświadczeń*. „Biuletyn EBIB” [online]. 2007, nr 9 (90) Dostępny w World Wide Web: http://www.ebib.info/2007/90/a.php?drabek_pulikowski.

rękopisy, stare druki, ikonografię i inne publikacje. Są często i chętnie odwiedzane przez czytelników. Dlatego linków do tych ważnych źródeł elektronicznych nie powinno zabraknąć na stronach WWW bibliotek. Najbardziej znane biblioteki w Polsce działają, wykorzystując oprogramowanie dLibra przygotowane przez Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe (PCSS). Poniżej wykaz bibliotek cyfrowych wykorzystujących dLibrę (w nawiasie liczba udostępnianych publikacji¹⁹):

- Biblioteka Cyfrowa CODN²⁰ (57),
- Biblioteka Cyfrowa Politechniki Warszawskiej²¹ (618),
- Biblioteka Cyfrowa Politechniki Łódzkiej²² (1575),
- Biblioteka Cyfrowa Uniwersytetu Wrocławskiego²³ (13143),
- Cyfrowa Biblioteka Narodowa „Polona”²⁴ (9593),
- Dolnośląska Biblioteka Cyfrowa²⁵ (999),
- e-biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego²⁶ (249),
- Jeleniogórska Biblioteka Cyfrowa²⁷ (510),
- Księgozbiór Wirtualny Bibliotek Kościelnych FIDES²⁸ (464),

- Kujawsko-Pomorska Biblioteka Cyfrowa²⁹ (17934),
- Małopolska Biblioteka Cyfrowa³⁰ (10279),
- Pedagogiczna Biblioteka Cyfrowa³¹ (62),
- Podlaska Biblioteka Cyfrowa³² (3075),
- Śląska Biblioteka Cyfrowa³³ (7484),
- Wejherowska Biblioteka Cyfrowa³⁴ (2104),
- Wielkopolska Biblioteka Cyfrowa³⁵ (56176),
- Zielonogórska Biblioteka Cyfrowa³⁶ (3520).

Programiści z PCSS zaprojektowali specjalną wyszukiwarkę³⁷, która umożliwia odnalezienie cyfrowej publikacji w zasobach 17 bibliotek „dlibrowych” oraz bibliotece cyfrowej Politechniki Krakowskiej.

Warto zwrócić uwagę na inne biblioteki cyfrowe. Wśród najciekawszych wymienić trzeba:

- Akademicką Bibliotekę Cyfrową³⁸ – współtworzą ją Akademia Górniczo-Hutnicza oraz Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie,
- Bibliotekę Cyfrową Politechniki Krakowskiej³⁹,
- Cieszyńską Bibliotekę Wirtualną⁴⁰,

¹⁹ Dane z kwietnia 2008 r.

²⁰ *Biblioteka Cyfrowa Centralnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli* [online].: Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli [dostęp: 2008-04-19]. Dostępny w World Wide Web: <http://bc.codn.edu.pl/dlibra>.

²¹ *Biblioteka Cyfrowa Politechniki Warszawskiej* [online].: Politechnika Warszawska [dostęp: 2008-04-19]. Dostępny w World Wide Web: <http://bcpw.bg.pw.edu.pl/>.

²² *Biblioteka Cyfrowa Politechniki Łódzkiej* [online]. Politechnika Łódzka [dostęp: 2004-04-19]. Dostępny w World Wide Web: <http://ebipol.p.lodz.pl/>.

²³ *Biblioteka Cyfrowa Uniwersytetu Wrocławskiego* [online]. Uniwersytet Wrocławski [dostęp: 2008-04-19]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/>.

²⁴ *Cyfrowa Biblioteka Narodowa „Polona”* [online]. Biblioteka Narodowa [dostęp: 2008-04-19]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.polona.pl/>.

²⁵ *Dolnośląska Biblioteka Cyfrowa* [online]. [dostęp: 2008-04-19]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.dbc.wroc.pl/>.

²⁶ *e-biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego* [online]. Uniwersytet Warszawski [dostęp: 2008-04-19]. Dostępny w World Wide Web: <http://ebuw.uw.edu.pl/>.

²⁷ *Jeleniogórska Biblioteka Cyfrowa* [online]. [dostęp: 2008-04-19]. Dostępny w World Wide Web: <http://jbc.jelenia-gora.pl/>.

²⁸ *Księgozbiór Wirtualny Bibliotek Kościelnych FIDES* [online]. [dostęp: 2008-04-19]. Dostępny w World Wide Web: <http://digital.fides.org.pl/>.

²⁹ *Kujawsko-Pomorska Biblioteka Cyfrowa* [online]. [dostęp: 2008-04-19]. Dostępny w World Wide Web: <http://kpbk.umk.pl/>.

³⁰ *Małopolska Biblioteka Cyfrowa* [online]. [dostęp: 2008-04-19]. Dostępny w World Wide Web: <http://mbc.malopolska.pl/>.

³¹ *Pedagogiczna Biblioteka Cyfrowa* [online].: Akademia Pedagogiczna [dostęp: 2008-04-19]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ap.krakow.pl/dlibra/>.

³² *Podlaska Biblioteka Cyfrowa* [online]. [dostęp: 2008-04-19]. Dostępny w World Wide Web: <http://pbc.biaman.pl/>.

³³ *Śląska Biblioteka Cyfrowa* [online]. [dostęp: 2008-04-19]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.sbc.org.pl/>.

³⁴ *Wejherowska Biblioteka Cyfrowa* [online]. Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Wejherowie [dostęp: 2008-04-19]. Dostępny w World Wide Web: <http://biblioteka.wejherowo.pl/dlibra/>.

³⁵ *Wielkopolska Biblioteka Cyfrowa* [online]. [dostęp: 2008-04-19]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.wbc.poznan.pl/>.

³⁶ *Zielonogórska Biblioteka Cyfrowa* [online]. [dostęp: 2008-04-19]. Dostępny w World Wide Web: <http://zbc.uz.zgora.pl/>.

³⁷ *Federacja Bibliotek Cyfrowych* [online]. Poznań: Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe [dostęp: 2008-04-17]. Dostępny w World Wide Web: <http://fbc.pionier.net.pl/owoc/>.

³⁸ *Akademicka Biblioteka Cyfrowa* [online]. Kraków: Akademia Górniczo-Hutnicza, Uniwersytet Ekonomiczny [dostęp: 2008-04-17]. Dostępny w World Wide Web: <http://abc.agh.edu.pl/>.

³⁹ *Biblioteka Cyfrowa Politechniki Krakowskiej* [online]. Kraków: Politechnika Krakowska [dostęp: 2008-04-17]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.biblos.pk.edu.pl/bc>.

⁴⁰ *Cieszyńska Biblioteka Wirtualna* [online]. Cieszyn: Książnica Cieszyńska [dostęp: 2008-04-17]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.kc-cieszyn.pl/biblioteka/index.html?>

- Domenę Internetowych Repozytoriów Wiedzy⁴¹,
- Wolne Lektury⁴²,
- Wirtualną Bibliotekę Literatury Polskiej⁴³.

Na koniec ważne i ciekawe narzędzie dla każdego bibliotekarza. Jest nim Wyszukiwarka INiB⁴⁴, której pomysłodawcą i autorem jest Jacek Tomaszczyk. INiB działa dzięki usłudze Google Custom Search, która pozwala na przeszukiwanie wybranych adresów WWW. Dzięki temu wyszukiwujący ma pewność, że uzyskane wyniki prowadzą do wiarygodnych i relewantnych dokumentów. Wyszukiwarka INiB ogranicza rezultaty do starannie wyselekcjonowanych stron WWW, zawierających informacje z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej. Są to m.in. strony bibliotek, czasopism elektronicznych, bibliotek cyfrowych, serwisów tematycznych, baz danych itp. Lista ta jest stale poszerzana o nowe adresy zaproponowane przez internautów. Przesyłanie informacji do tej specyficznej bazy danych ułatwia prosty formularz, do którego link umieszczony jest pod okienkiem wyszukiwarki.

Omówione w powyższym artykule zasoby elektroniczne to zaledwie skromny wybór wartościowych źródeł, jakie znaleźć można w Internecie. Warto jednak zwrócić na nie uwagę, gdyż stanowią nieocenioną pomoc dla bibliotekarzy i czytelników.

Dr Aneta Drabek (adrabek@bg.us.edu.pl) jest pracownikiem Oddziału Udostępniania Zbiorów i Informacji Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego.

Jadwiga Kotulska

Konwergencja jako konsekwencja rewolucji technologii informatycznych i jej wpływ na kształt współczesnych bibliotek

Wprowadzenie

Cywilizacja, czyli stan kultury materialnej osiągnięty przez społeczeństwo, wciąż dynamicznie ewoluuje, co wynika z rozwoju nauki, kultury i techniki oraz z upowszechnienia wynalazków. Wiele tzw. nowinek technicznych trwale wpłynęło na rozwój ludzkości, ale – jak pisze Zygmunt Bauman – *to niewątpliwie człowiek i jego potrzeba wychodzenia poza utarte granice i bycie-w-świecie to bycie-w-przyszłości, wyznaczają kierunek rozwoju i zmian społecznych. „Ludzkie” w „ludzkiej istocie” jest to, co „wystaje”, wybiega naprzód, podczas gdy „świat” to „reszta, która została w tyle”¹.*

Historia cywilizacji ma przebieg ciągły, cykliczny. Ludzka ciekawość świata, odwieczna chęć ulepszania i ułatwiania życia przyczyniła się do rozwoju nowoczesnej cywilizacji. Szczególnie ważnymi momentami w „drabinie dziejów” było wynalezienie druku przez Gutenberga, odkrycie telefonu i telewizji oraz, w efekcie, wynalezienie komputera i rozwój teleinformatyki.

Dwudziesty wiek przyniósł największe zmiany w historii ludzkości. Postęp gospodarczy, ekonomiczny, techniczny i informacyjny zadecydował o nowej jakości życia, kształtując tzw. społeczeństwo informacyjne. Gospodarka oparta na wiedzy, w której motorem rozwoju są innowacje i nowatorska technologia, a fundamentalne znaczenie ma poziom wykształcenia społeczeństwa, określana jest mianem nowej gospodarki. Zmierzona w kierunku gospodarki cyfrowej i wiedzy, która jest obecnie dobrobytem, gdyż umożliwia utrzymanie przewagi konkurencyjnej.

Istota konwergencji

Konsekwencją rozwoju cywilizacji komputerowej i sieciowej jest globalizacja, czyli *obiektywny proces kurczenia się świata i jednoczesny wzrost świadomości, że świat stanowi całość*². Określenie „konwergencja” wywodzi się

⁴¹ Domena Internetowych Repozytoriów Wiedzy [online] Warszawa: Uniwersytet Warszawski. Interdyscyplinarne Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego [dostęp: 2008-04-17]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.dir.edu.pl/>.

⁴² Wolne Lektury [online]. Warszawa: Fundację Nowoczesna Polska [dostęp: 2008-04-17]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.wolnelektury.pl/>.

⁴³ Wirtualna Biblioteka Literatury Polskiej [online]. Gdańsk: Uniwersytet Gdański. Wydział Filologiczno-Historyczny. Instytut Filologii Polskiej [dostęp: 2008-04-17]. Dostępny w World Wide Web: <http://monika.univ.gda.pl/~literat/books.htm>

⁴⁴ J. Tomaszczyk: Wyszukiwarka INiB [online]. [dostęp: 2008-04-17]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.inib.pl/>. Więcej na temat tej wyszukiwarki w artykule: J. Tomaszczyk: Specjalistyczna wyszukiwarka naukowa. „Bibliotekarz” 2007 nr 1 s. 11-13.

z łacińskiego słowa „convergo”, oznaczającego ‘skłaniam się ku czemuś’; pośrednio również od „convergere”, czyli ‘zbiegać się’ oraz „vergere”, tj. ‘nachylać się, zbiegać się’. W języku polskim termin „konwergencja” *znaczy postępujące wzajemne powiązanie i przenikanie się sieci telekomunikacyjnych, audiowizualnych i informatycznych. Punktem wyjścia dla tych procesów jest technologia cyfrowa, wdrażana przez wymienione sektory, w konsekwencji przynosząca stopniowe zacieranie się różnic między nimi*³. Konwergencja umożliwia przetwarzanie wszystkich form komunikowania na język cyfrowy i transmitowanie ich wszystkimi dostępnymi kanałami komunikacyjnymi.

W kulturze konwergencji krzyżują się stare i nowe media, wchodząc ze sobą w coraz bliższe interakcje. Dokonująca się zmiana kulturowa polega na zachęcaniu konsumentów do *wyszukiwania nowych informacji i tworzenia nowych połączeń między treściami rozproszonymi w różnych środkach przekazu* – jak pisze Henry Jenkins⁴. Konwergencja bowiem nie dokonuje się poprzez urządzenia medialne, lecz zachodzi w umysłach odbiorców. Należy podkreślić, że istotą kultury konwergencji jest uczestnictwo w niej każdego użytkownika, bez wyjątku – bez względu na status, czy możliwości wywierania wpływu.

Wszystkie działania formowane są przez technologie. Technologiczna konwergencja prowadzi do łączenia się różnych dziedzin techniki i wiedzy w jeden układ, który jest elastyczny, otwarty na zmiany – lecz nie powoduje zanikania mediów, a raczej koegzystencję z nowymi mediami. Tym samym zmieniają się ich funkcje i znaczenie. Nie można jednak żadną miarą stwierdzić, że „stare media” są zastępowane przez „nowe”.

W dobie rewolucji informacyjnej nowe technologie zostały przejęte przez druk i wykorzystane jako kanał dystrybucji dla informacji drukowanej. Oczywiście następuje stopniowa zmiana książki drukowanej na elektroniczną, ale nadal to jej pierwotna wersja pozostaje produktem druku i przekazu informacji. Technika udoskonala media, które czeka jeszcze z pewnością niejedna „rewolucja”, gdyż w zawrotnym tempie zmieniają się technologie zapisywania i przepływu informacji. Wynalezienie komputera porównywano do wynalezienia maszyny parowej. Zapowiedzi burzliwego rozwoju współczesnej cywilizacji sprawdziły się, ale obecne pokolenia traktują konwergencję jako rzecz oczywistą. Górują technologie cyfrowe i dobro ich użytkowników, którzy nie wyobrażają sobie funkcjonowania bez nich.

Konwergencja w bibliotekach

Zagadnienie konwergencji i jej skutków jest nieobce bibliotekarzom. Na co dzień muszą oni działać jak „Dolina Krzemowa”, tym bardziej, że konwergencja zmusza biblioteki do nowych pomysłów, podejmowania decyzji marketingowych i programowych. „Stary” użytkownik był przewidywalny – a nie można już tego powiedzieć o „nowym”, nierzadko w literaturze fachowej określanym wręcz mianem „klienta”. Jest on bowiem zorientowany w „nowinkach technicznych”, doskonale poruszający się w Internecie. Surowo ocenia pracę bibliotekarzy i bibliotek. Ponadto nie marginalne znaczenie ma fakt, iż taki czytelnik w przypadku niezadowolenia zawsze może przestać korzystać z usług danej biblioteki lub zmuszać tę instytucję do zmian organizacyjnych. Nie można lekceważyć użytkowników i ich potrzeb – bibliotekarze bowiem pracują z człowiekiem, nie maszynami.

Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na biblioteczne społeczności sieciowe, internautów niejako „żyjących w sieci”, których nie ograniczają granice, których łączy pasja wspólnego tworzenia nowej wiedzy (przykładem niech będzie portal Wikipedia), jej krytyczna ocena oraz zaangażowanie w proces decydowania o polityce biblioteki i domaganie się prawa uczestnictwa w jej życiu. Republika elektroniczna, powstająca na naszych oczach, stopniowo staje się biblioteczną hybrydą – wirtualną biblioteką wiedzy (z uwagi na zasoby, które należy jednak uprzednio poddać weryfikacji – tutaj istotna jest rzeczowa pomoc bibliotekarza), koncentrując się jako czwarta (lub kolejna już) władza, podnosząc znaczenie opinii publicznej. Przed bibliotekarzami staje poważne wyzwanie – zrozumienie konsekwencji konwergencji, czyli nabycie umiejętności patrzenia na bibliotekę nie tylko „z góry”, ale i „z dołu”. Lawrence K. Grossman, autor *Republiki elektronicznej*, konkluduje, że republika ta nie może być *intymna ani pełna namysłu, jak debaty, podczas których starożytni Ateńczycy spotykali się twarzą w twarz i podnosili rękę w głosowaniu*. Jest to już bowiem *interaktywna technologia informatyczna, [która] ma wielkie szanse, by stać się właściwą dla XXI wieku wersją miejsca na wzgórzach w okolicach Akropolu*⁵.

Presja technologii jest ogromna, ale te biblioteki, którym nie uda się pogodzić z nową „kulturą uczestnictwa”, z pewnością doświadczą spadku zaufania wśród użytkowników, którzy są entu-

zjastami nowych technologii i żądają prawa współdecydowania o sposobie i kierunkach ich wykorzystania.

Ciekawym zjawiskiem na gruncie bibliotekarskim byłyby kultowe biblioteki, o których użytkownicy mogliby rozmawiać, opowiadać anegdoty, znać bibliotekarzy i w których mogliby znajdować potrzebne informacje, zgłębiać je i o nich dyskutować. Dzisiaj nie wystarczy „być”, gdyż samo posiadanie biblioteki nie czyni człowieka uczonym – jak słusznie zauważył Gotthold E. Leasing, zaś przemożny wpływ techniki uniemożliwia nam uchwycenie jej istoty, jak mawiał Martin Heidegger. Słowa te winny stanowić credo zawodowe bibliotekarzy, którzy pracują i świadczą usługi na rzecz użytkowników liczących na profesjonalizm i ludzką życzliwość.

Wnioski

Mimo nowoczesności biblioteki wciąż pozostają oazą tradycji i miejscem przyjaznym do pracy, gdyż organizm biblioteczny zmienia się niezwykle powoli, lecz w efekcie dostosowuje się do zmieniającego się otoczenia. *Biblioteka ze swoimi niezmiennymi funkcjami będzie trwała po kres wykorzystania papieru jako nośnika informacji⁶. Wydaje się, że jest ona instytucją, która samym swoim istnieniem świadczy o rozwoju kultury, jest wymownym znakiem jedności kolejnych pokoleń, które z różnorodności czasów i kwestii tworzą wspólne patrymonium kultury i nauki. Jest więc biblioteka szczególną świątynią twórczego ducha ludzkiego, która odzwierciedla owo Boże natchnienie, towarzyszące dziełu stworzenia świata i człowieka⁷. Przy tym wszystkim należy pamiętać o zasadzie użyteczności instytucji, tj. o zmianie „kierunku pracy” bibliotek – nie mogą one pełnić funkcji li tylko punktu wypożyczania książek, miejsca dostępu do informacji w tradycyjnym tego słowa znaczeniu. Współczesny czytelnik oczekuje przecież komfortowego miejsca pracy, w którym obok klasycznie wydanych książek znajdzie najnowsze technologie cyfrowe, nadto będzie mógł spotkać się – jak pisze M. Gordon – ze znajomymi i porozmawiać przy kawie w „globalnym supermarkecie kultury”⁸, kształtującym użytkowników kulturowo. Niestety, ludzie różnią się możliwościami dostępu do jego zasobów. Istnieje wykształcona grupa osób, która – mając dostęp – potrafi efektywnie korzystać z dorobku kulturowego, zgromadzonego w bibliotekach i zasobach interneto-*

wych. Na drugim biegunie znajdują się użytkownicy nie mający ani podobnych możliwości, ani umiejętności. Ich dostęp do wspomnianego supermarketu kultury jest – wedle M. Gordona – w znacznej mierze *ograniczony do echa, jakim odbijają się one w zamieszkiwanych przez nich zakątkach świata*. Jednakże to właśnie biblioteki zapewniają im dostęp do Internetu i szkolenie z obsługi komputera czy sprawnego korzystania z Internetu – a wszystko po to, by zapobiec, tudzież zmniejszyć stopień wykluczenia społecznego, ale również, by pomóc w pokonaniu lęku przed biblioteką.

Współczesne biblioteki, by utrzymać się na rynku, śledzą nowości technologiczne, zabiegając o zakup najnowocześniejszych urządzeń. Ich sytuacja finansowa (która w dużym stopniu dotyczy polskich bibliotek) niestety wcale nie przyczynia się do intensywności i skali zmian na nowe i lepsze. Chociaż podejmują one wysiłki na rzecz budowy nowoczesnego społeczeństwa informacyjnego, nie zawsze w pełni mogą realizować tą misję. Chcąc osiągać wytyczone cele, biblioteki muszą zarządzać systemami informacji oraz wyzwalać w samych pracownikach kreatywność i zapał do podnoszenia kwalifikacji – te elementy przecież będą stanowić o kapitale intelektualnym organizacji i o jej kulturze.

Osiągnięcia techniki wpływają na nasze życie, zmieniając je nieodwracalnie. Sieć modyfikuje sposób komunikowania się, rodzaje rozrywki, sposoby poszukiwania informacji. Procesu tego nie można zatrzymać, ani ignorować – należy wykorzystać możliwości, które stwarza i to jak najszybciej. Rewolucje dokonujące się w przemyśle, doprowadziły do ruiny wielu drobnych przedsiębiorców angielskich, którzy niszczyli urządzenia i maszyny, upatrując w nich przyczyny własnych niepowodzeń. Ruch burzycieli maszyn – luddystów (od imienia jego przywódcy, Neda Ludda), nie zdołał jednak powstrzymać postępującej rewolucji przemysłowej. Podobnie, acz w innej dziedzinie, postępował preraphaelita, malarz William Morris, który w 1890 r. otworzył w Londynie drukarnię, w której zamierzał przywrócić – jego zdaniem utracone – piękno książce. Twierdził, że umasowanie produkcji spowodowało upadek książki. Toteż przywrócił ręczne składanie i odbijanie tekstu na pasach. Wzorował się na doskonałych według niego książkach średniowiecznych i renesansowych kodeksach.

W obu przypadkach wysiłki te spełzyły na niczym, nie zatrzymano postępu. Tak i konwergencja jest

wynikiem postępu oraz rozwoju technologii i nie zagraża bibliotekom, a wpływa na podniesienie ich atrakcyjności w oczach użytkownika. Podkreśla, że biblioteki muszą – chcąc nie chcąc – dbać o promocję swoich usług oraz przypominać społeczeństwu, że są „skarbnicą wiedzy międzypokoleniowej”, niezbędną dla rozwoju jednostek i społeczeństw. Bez bibliotek, bez aktywnego korzystania z wiedzy (przy pomocy wszelkich dostępnych źródeł) każda społeczność, każdy naród, mimo korzystania z najnowocześniejszych technik i urządzeń zatracą się, gubiąc przecież swe korzenie.

Jadwiga Kotulska jest pracownikiem Międzyinstytutowej Biblioteki Politologii, Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Opolskiego.

PRZYPISY:

- ¹ Z. Baumann: *Utopia bez toposu*. W: *Kultura w czasach globalizacji*. Warszawa: Wydawnictwo IFiS PAN, 2004, s. 17.
- ² M. Żółkowski: *Globalizacja a przemiany struktury społecznej we współczesnej Polsce*. „Człowiek i Społeczeństwo” 2001, T. XIX, s. 19.
- ³ *Słownik terminologii medialnej*. Kraków: Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych UNIVERSITAS, 2006, s. 105.
- ⁴ H. Jenkins: *Kultura konwergencji: zderzenie starych i nowych mediów*. Warszawa: Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, 2007, s. 9.
- ⁵ L.K. Grossman: *Republika elektroniczna*. W: *Władza i społeczeństwo: antologia tekstów z zakresu socjologii polityki*, t. 2. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe „SCHOLAR”, 1998, s. 294.
- ⁶ R. Gaziński: *Zmienna czy trwała natura biblioteki naukowej*. W: *Biblioteki naukowe w kulturze i cywilizacji: działania i codzienność*, t. 1, red. H. Ganińska. Poznań: Biblioteka Główna Politechniki Poznańskiej, 2005, s. 6.
- ⁷ *Aforyzm papięza o bibliotece „Bibliotekarz”* 2004 nr 5 s. 29.
- ⁸ M. Gordon: *Supermarket kultury: kultura globalna a tożsamość jednostki*. Warszawa: PIW, 2005, s. 25.

Iwona Zbroszczyk

Europeana – Europejska Biblioteka Cyfrowa

Żyjąc w XXI w., wkraczamy w erę społeczeństwa informacyjnego. Posiadamy rozwinięte środki przetwarzania informacji i komunikowania, a co za tym idzie, łatwy dostęp do potrzebnych danych z różnych dziedzin wiedzy. Biblioteki wy-

chodzą naprzeciw nowym wymaganiom, stając się multimedialnymi centrami i wzmacniając tym samym swoją rolę jako źródła wiedzy dla współczesnego społeczeństwa informacyjnego. Zaobserwować można coraz więcej inicjatyw tworzenia bibliotek cyfrowych, zarówno w Europie, jak i na świecie. Wspólne i wieloletnie wysiłki europejskich bibliotek przyniosą wkrótce wymierny efekt w postaci utworzenia Europeany – Europejskiej Biblioteki Cyfrowej.

Europejskie biblioteki i archiwa to skarbnica książek, prasy, filmów czy map. Są one źródłem wiedzy o Europie – jej historii, kultury, języku. *Udostępnianie tych materiałów pochodzących z różnych kultur i obszarów językowych w Internecie ułatwi obywatelom docenienie własnego dziedzictwa kulturowego, a także dorobku innych krajów europejskich oraz wykorzystanie go w celach edukacyjnych, zawodowych lub rekreacyjnych. Będzie to stanowić wkład uzupełniający, wspierający cele działań Unii Europejskiej w dziedzinie kultury*¹.

Komisja Europejska wyraziła swoje poparcie dla projektu. Jej przedstawiciel, Horst Forster z Dyrekcji Społeczeństwa Informacyjnego, powiedział: *Europeana jest programem bardzo ambitnym pod względem skali i zakresu działania. Stara się połączyć w całość sieć projektów mających na celu digitalizację dziedzictwa kulturowego w Europie. Dzięki Europeanie użytkownicy będą mogli śledzić, w jaki sposób idee przenikały pomiędzy krajami, jak rozwijały się nurty myśli politycznej i społecznej oraz w jaki sposób ruchy artystyczne uzyskiwały wpływ na cały kontynent*².

*W liście z dnia 28 kwietnia 2005 r. skierowanym do Prezydencji Rady oraz do Komisji sześciu szefów państw i rządów opowiedziało się za utworzeniem wirtualnej europejskiej biblioteki, służącej udostępnianiu wszystkim zainteresowanym europejskiego dorobku kulturowego i naukowego*³. Komisja pozytywnie odniosła się do tej idei i zapowiedziała realizację inicjatywy i2010, która dotyczy bibliotek cyfrowych. W komunikacie ogłosiła strategię promowania Europejskiej Biblioteki Cyfrowej, w ramach realizacji celu strategicznego Europejskiej Inicjatywy Społeczeństwa Informacyjnego i2010, tj. wspierania rozwoju i nowych miejsc pracy w myśl budowy społeczeństwa informacyjnego.

Inicjatywa i2010 na rzecz bibliotek cyfrowych ma sprawić, że europejskie zasoby informacji można będzie łatwiej i w bardziej interesujący sposób

wykorzystywać w Internecie. Opiera się ona na bogatym dziedzictwie kulturowym Europy, łączącym w sobie wielokulturowość i wielojęzyczność.

Pierwszym elementem inicjatywy jest digitalizacja, udostępnianie online oraz konserwacja w formie cyfrowej europejskiego dziedzictwa kulturowego. Definiuje ona biblioteki cyfrowe jako uporządkowane zasoby cyfrowe udostępniane publicznie. *Mogą się na nie składać materiały, które zostały zdigitalizowane, takie jak cyfrowe kopie książek i innych materiałów mających postać fizyczną, pochodzących z bibliotek i archiwów. Mogą one również być tworzone w oparciu o informacje, które powstały pierwotnie w formie cyfrowej.* Digitalizacja ma ułatwić dostęp do źródeł wiedzy, lecz także utrwalić je, chroniąc w ten sposób przed utratą cenne materiały.

Według ustaleń Komisji Europejska Biblioteka Cyfrowa miała powstać na bazie infrastruktury TEL³ – The European Library – dającej dostęp do katalogów wielu bibliotek narodowych oraz zasobów cyfrowych bibliotek uczestniczących w projekcie.

Prace nad portalem Europeana rozpoczęły się po otrzymaniu dotacji od Komisji Europejskiej jesienią 2007 r. Na konferencji „One more step towards the European Digital Library” („Kolejny krok w kierunku Europejskiej Biblioteki Cyfrowej”), która odbyła się w dniach 31 stycznia – 1 lutego 2008 r. w siedzibie Deutsche Nationalbibliothek we Frankfurcie nad Menem zaprezentowano po raz pierwszy projekt graficzny strony oraz przedstawiono funkcje i zawartość. Bibliotekarze, archiwiści oraz wydawcy mieli okazję dowiedzieć się, jak używać zaawansowanego wyszukiwania, aby odnaleźć obrazy, zdjęcia, książki, gazety, archiwalne płyty, filmy i nagrania, które zostały zdigitalizowane przez instytucje gromadzące europejskie dziedzictwo. Na konferencji Polskę reprezentowała Biblioteka Narodowa w osobie Katarzyny Śląskiej – zastępcy dyrektora ds. rozwoju.

Dewizą portalu Europeana jest „Connecting cultural heritage” („Łącząc dziedzictwo kulturowe”) i zgodnie z tym założeniem jej celem jest prezentacja jedności i różnorodności dziedzictwa kulturowego poszczególnych krajów europejskich. Europeana będzie obejmowała docelowo zasoby bibliotek, archiwów i muzeów z całej Europy. Ambicją jej twórców jest udostępnienie przez Internet cyfrowych wersji nie tylko różnego rodzaju dokumentów tekstowych i graficznych, lecz również obiektów muzealnych i architektonicznych, plików dźwiękowych oraz filmów.

Europeana ma być prototypowym portalem, który da użytkownikom dostęp do ok. 2 milionów materiałów filmowych, dźwiękowych i papierowych – w tym także archiwalnych. Inauguracja pełnej wersji portalu ma się odbyć w listopadzie 2008 r.

Europeana jest Tematyczną Siecią finansowaną przez Komisję Europejską w ramach programu eContentplus, jako część polityki i2010. Początkowo znanej jako europejska cyfrowa sieć biblioteczna – EDLnet. Polska, w ramach programu eContentPlus, może skorzystać z projektu TELplus, dzięki któremu otrzyma 50 tys. euro na digitalizację 225 tys. stron czasopism i 300 tys. stron książek. Drugi projekt – o nazwie EDLnet, w którym Polska może uczestniczyć, ma na celu stworzenie w naszym kraju struktur organizacyjnych dla sprawnego funkcjonowania Europejskiej Biblioteki Cyfrowej. Projektem Europeana zarządza Fundacja Europejskiej Biblioteki Cyfrowej. Europeana jest umieszczona na serwerach Biblioteki Narodowej Holandii (Koninklijke Bibliotheek) i nadzorowana przez CENL (The Conference of European National Librarians).

Europeana stara się stworzyć i udoskonalić praktyczne, łatwe w użyciu narzędzia do wyszukiwania i korzystania z cyfrowych zasobów poprzez wielojęzyczny interfejs, który początkowo może oznaczać przeglądanie jedynie w języku francuskim, angielskim i niemieckim.

Dostępne narzędzia pozwolą użytkownikowi znajdowanie i porównywanie pokrewnych materiałów w zbiorach różnych krajów: np. dzieł sztuki, ikonografii, nagrań i tekstów związanych z cesarstwem rzymskim, z Wikingami czy renesansem.

Po wprowadzeniu na rynek Europeany, ostatnim zadaniem projektu będzie wybór modelu handlowego, który zagwarantowałby nieprzerwane, trwałe działanie portalu.

Zamierzeniem Biblioteki jest stworzenie bezpośredniego dostępu każdemu do ponad 6 milionów cyfrowych dźwięków, filmów, książek i materiałów archiwalnych. Szczegółowe badania będą trwały podczas całego procesu tworzenia Europeany tak, aby w momencie uruchomienia prototypowej wersji strony w listopadzie 2008 r. użytkownicy otrzymali dokładnie to, na co czekają. Demonstracja Europeany odbywała się w trzech etapach. W pierwszym wzięło udział ponad 200 profesjonalistów obecnych na wcześniej wspomnianej frankfurckiej konferencji. Podczas cyklu warsztatów zostali oni poproszeni o skomentowanie różnych aspektów projektu. Wyniki

zebrano. Drugi etap testów polegał na demonstracji online, gdzie potencjalny użytkownik mógł zapoznać się z funkcjami czy nawigacją. Pod koniec demonstracji użytkownicy mogli odpowiedzieć na 12 pytań dotyczących ich spostrzeżeń, odczuć czy oczekiwań. Badania nad portalem prowadzono także w piętnastoosobowych grupach dyskusyjnych, m.in. w bibliotekach w Amsterdamie, Sztokholmie czy szwedzkiej bibliotece narodowej. W skład części grup wchodził eksperci – bibliotekarze, do innych należeli studenci czy użytkownicy bibliotek. Testy były zarządzane przez IRN – niezależną organizację mieszczącą się w Birmingham.

Pierwszym kadrem z klipu promującego Europeana są *Buty Van Gogha* zilustrowane przebojem Nancy Sinatra *These Boots Are Made For Walkin*. Krótki film zabiera widzów w podróż poprzez Europę: pielgrzymkę, wędrówkę za chlebem i marsz na wojnę. Ideą filmu jest zachęcenie europejskich instytucji, by udostępniły swoje zdigitalizowane zbiory Europeana. *Użytkownicy oczekują możliwości łatwego dotarcia do różnych rodzajów materiałów. Instytucje powinny zatem dostarczyć swoje zasoby do Europeany* – mówi Martine de Boisdeffre, Prezes Europejskiego Oddziału Regionalnego Międzynarodowej Rady Archiwów. – *Wiele wspaniałych zbiorów cyfrowych ukrytych jest obecnie w zakamarkach sieci i trudno je znaleźć poprzez wyszukiwarki. Europeana umożliwi wydobyć tych materiałów na światło dzienne*.

Iwona Zbroszczyk jest kierownikiem Wypożyczalni nr 98 Biblioteki Publicznej w Dzielnicy Targówek m.st. Warszawy.

PRZYPISY:

- ¹ *Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów i2010: Biblioteki Cyfrowe. COM (2005) 465 wersja ostateczna* [online]. Bruksela: Komisja Wspólnot Europejskich, 30.09.2005 [dostęp 20.04.2008]. Dostępny w World Wide Web: http://europa.eu.int/information_society/activities/digital_libraries/doc/communication/pl_comm_digital_libraries.pdf.
- ² *Europejska Biblioteka Cyfrowa Europeana* [online] [dostęp 21.04.2008]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bn.org.pl/index.php?id=1&news=267>.
- ³ *Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów i2010: Biblioteki Cyfrowe. COM (2005) 465 wersja ostateczna* [online]. jw.
- ⁴ *Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów i2010: Biblioteki Cy-*

frowe. COM (2005) 465 wersja ostateczna [online]. jw.

- ⁵ TEL – serwisu sieciowego opracowanego w ramach realizacji projektu badawczego 5. Programu Ramowego przez członków Konferencji Dyrektorów Europejskich Bibliotek Narodowych (CENL – the Conference of European National Librarians) patrz: http://www.bn.org.pl/TMM_POL/TMM_POL_NEW/diglib_pol.php
- ⁶ *Inauguracja Europejskiej Biblioteki Cyfrowej Europeana* [online] [dostęp 20.04.2008]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bn.org.pl/index.php?id=1&news=256>.
- ⁷ W dniach 12-13 września 2007 r. w Bibliotece Królewskiej w Hadze odbyło się spotkanie inauguracyjne programu EDLnet Thematic Network. Celem programu było zbudowanie portalu internetowego Europejskiej Biblioteki Cyfrowej (European Digital Library – EDL) oraz określenie ram współpracy europejskiej sieci instytucji digitalizujących swoje zbiory. BN będzie udostępniała przez portal EDL zasoby Cyfrowej Biblioteki Narodowej Polona. Patrz: <http://www.bn.org.pl/index.php?id=1&news=184>
- ⁸ Konferencja Dyrektorów Europejskich Bibliotek Narodowych jest fundacją działającą na mocy prawa niderlandzkiego, której celem jest zwiększanie i wzmacnianie roli bibliotek narodowych w Europie, zwłaszcza w odniesieniu do ich odpowiedzialności za troskę o narodowe dziedzictwo kulturowe i zapewnienie dostępności wiedzy w tym zakresie. Członkami CENL są dyrektorzy bibliotek narodowych wszystkich Państw Członkowskich Rady Europy. Obecnie skład konferencji obejmuje 45 członków z 43 krajów Europy. Patrz: <http://www.cenl.org/>
- ⁹ *Europejska Biblioteka Cyfrowa Europeana* [online] [dostęp 21.04.2008]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bn.org.pl/index.php?id=1&news=267>.

Bolesław Howorka

O statucie biblioteki... i nie tylko

Bardzo często na spotkaniach z bibliotekarzami, na konferencjach, seminariach padają pytania:

1. Kto (jaki organ) i w jakim dokumencie określa zadania biblioteki?

2. Kto (jaki organ) decyduje o zasadach sfinansowania tych zadań?

Odpowiedź na te pytania znajduje się w ustawie o bibliotekach. Zakres działania biblioteki oraz źródła finansowania zadań postawionych przed biblioteką, która jest samodzielną jednostką organizacyjną określa jej statut (art. 11 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy). Podobne przepisy muszą się znaleźć w wewnątrzzakładowym akcie normatywnym sta-

nowiącym o zadaniach, organizacji oraz o szcze-
gółowym zakresie działania biblioteki wchodzą-
cej w skład innej jednostki organizacyjnej, np.
biblioteki uczelnianej w **regulaminie organiza-
cyjnym** (art. 12 ustawy).

O treści statutu biblioteki decyduje jej organi-
zator. On decyduje o tym, jakie zadania ma wyko-
nywać biblioteka, musi także, ustalając te zada-
nia, zapewnić bibliotece właściwe warunki kadro-
we (przede wszystkim etaty i środki na płace oraz
na doskonalenie zawodowe pracowników). Orga-
nizator musi także przydzielić bibliotece odpo-
wiedni lokal, zapewnić środki na jego wyposaże-
nie oraz na prowadzenie działalności bibliotecz-
nej (w tym, przede wszystkim, na zakup środków
technicznych oraz materiałów bibliotecznych).
Takie same zadania spoczywają na władzach (or-
ganach kierujących, zarządzających) odpowied-
nych jednostek organizacyjnych, w skład których
wchodzi biblioteka, na organach, które m.in. stan-
owią o treści regulaminu organizacyjnego. Te
obowiązki wynikają z przepisów art. 9 ustawy o bi-
bliotekach. Organ, który nałożył na bibliotekę
określone zadania, w statucie bądź też w regula-
minie, musi również stworzyć jej warunki do wy-
konywania tych zadań.

Trzeba tu także podkreślić, że m.in. każda uczel-
nia, tak publiczna, jak i niepubliczna, musi posia-
dać swój statut. Ten akt normatywny musi za-
wierać postanowienia mówiące o zasadach stan-
owienia nie tylko regulaminu organizacyjnego,
lecz także regulaminu określającego zasady i wa-
runki korzystania z usług biblioteki (regulaminu
zakładowego), o czym mówi art. 14 ust. 4 powoła-
nej ustawy.

Organizator biblioteki, organ kierujący jed-
nostką organizacyjną w skład której wchodzi bi-
blioteka, stanowiąc o treści wspomnianych we-
wnątrzzakładowych aktów normatywnych, musi
brać pod uwagę, że każde zadanie biblioteki musi
być właściwie sfinansowane, że zadania te mu-
szą być wykonywane w odpowiednio przysto-
sowanych lokalach przez wykwalifikowanych
pracowników [oczywiście należycie wynagradza-
nych za swoją dobrą pracę (!)], że nie jest możli-
we wykonanie tych zadań przez zakład, który nie
dysponuje potrzebnym wyposażeniem i instalac-
jami (komputery, Internet, niezbędne programy),
a przede wszystkim nie jest odpowiednio zaopa-
trzony w materiały biblioteczne, nie prenumeruje
niezbędnych do obsługi użytkowników cza-
sopism, nie kupuje nowych wydawnictw (książ-
ek itp.).

O zasadach stanowienia statutów, poza po-
wołaną tu już kilka razy ustawą o bibliotekach,
mówią ustawy stanowiące podstawę działania
jednostek organizacyjnych (m.in. taką ustawą jest
„Prawo o szkolnictwie wyższym”).

Statut musi określać nie tylko zadania zakła-
du, ale także mówić o tym, jakie organy występu-
ją w tym zakładzie, jakie są ich kompetencje, jak
kształtuje się struktura organizacyjna zakładu,
a także jakie procedury obowiązują w toku wy-
konywania zadań jednostki organizacyjnej. Może
stanowić także o prawach i obowiązkach użyt-
kowników zakładu (w bibliotece – czytelników,
w uczelni – studentów). I tu należy wskazać, że
inna jest sytuacja użytkownika w zakładzie pub-
licznym, a inna w niepublicznym. W zakładzie pub-
licznym władza tego zakładu ma prawo nakładać
na użytkownika określone obowiązki, a użytkow-
nik musi się tym rygorom podporządkować
(władztwo zakładowe), jeśli chce, by zakład pub-
liczny świadczył jemu określone usługi (np.
kształcił studenta). Niepodporządkowanie się
regulaminowi zakładowemu wydanemu na podsta-
wie postanowień statutu (np. regulaminowi stu-
diów w uczelni przez studenta; regulaminowi okre-
ślającemu zasady i warunki korzystania z biblio-
teki przez czytelnika) pociąga za sobą określone
w tym regulaminie sankcje, do pozbawienia pra-
wa korzystania z usług zakładu (m.in. wydalenia
z uczelni) włącznie.

Inna jest sytuacja użytkownika zakładu nie-
publicznego. Uzyskuje on status użytkownika po
podpisaniu stosownej umowy z zakładem, umo-
wy (np. o kształcenie), w której zobowiązuje się
on do określonego postępowania, do korzystania
z usług zakładu na ustalonych przez kompet-
entny organ warunkach obowiązujących w tym
zakładzie, m.in. spisanych w regulaminie (np. stu-
diów) stanowiącym załącznik do umowy.

*

Pisząc o **statucie** warto wspomnieć, że to po-
jęcie używane jest w polskim języku prawnym od
bardzo dawna. Statuty (od łacińskiego wyrazu
„statutum” – ustanowione) to nazwa aktów praw-
nych mających najwyższą rangę w dawnej Rzecz-
pospolitej. Stanowiły one odpowiednik naszych
obecnych ustaw. Nazwę taką nadawano także
zbiorom przepisów prawnych, spisom przywile-
jów ... Z historii polskiego prawa wiemy m.in.
o Statutach Kazimierza Wielkiego (prawo karne
i procesowe) stanowiących w Wiślicy (Statuty
Wiślickie – 1347) i w Piotrkowie Trybunalskim,

o Statucie Królewskim Władysława Jagiełły (1424), wreszcie o przywilejach nadanych szlachcie przez Kazimierza Jagiellończyka (Statuty Nieszawskie – 1454), o Zbiorze Praw i Przywilejów (Statut Łaskiego – 1506), a także o Zbiorze Praw Zygmunta III Wazy (Statut Litewski – 1585).

Obecnie termin „statut” ma zupełnie inne znaczenie. Jest to akt normatywny mówiący o podstawach prawnych działania danej instytucji bądź organizacji, o celach ich działania oraz o sposobach osiągania tego celu, stanowiący o jej działalności oraz o zadaniach i strukturze, o kompetencjach organów zarządzających, o stosunkach prawnych zachodzących między tymi organami, a także między zakładem a jego użytkownikami, o zasadach reprezentowania instytucji na zewnątrz, a także o zasadach i zakresie współdziałania oraz formach nawiązywania stosunków prawnych z innymi jednostkami.

Według doktryny prawa (np. S. Kasznica) statuty mają charakter prawny rozporządzenia, ponieważ są wydawane przez władze zakładów i organizacji, przez organy kierownicze jednostek gospodarczych w celu unormowania ich wewnętrznych stosunków, w wyniku odpowiednich zapisów w ustawach stanowiących o zasadach działania tych jednostek (m.in. ustawa o bibliotekach, ustawa „prawo o szkolnictwie wyższym”), a więc są one niejako przepisami wykonawczymi do tych ustaw, odnoszącymi się do problematyki „wewnętrznej” tych instytucji (wewnątrzzakładowe akty normatywne). Także doktryna prawa (np. J. Starościk, E. Ochendowski) mówi o tym, jakie postanowienia powinny zawierać statuty. Są to:

- 1) postanowienia dotyczące celu instytucji bądź organizacji,
- 2) postanowienia normujące wewnętrzne funkcjonowanie tych instytucji bądź organizacji,
- 3) postanowienia odnoszące się do stosunków zachodzących między organami instytucji bądź organizacji a użytkownikami (np. zakładu), bądź członkami organizacji.

*

Regulaminy to zbiory postanowień określających bardziej szczegółowo, od regulacji statutowych, zasady funkcjonowania instytucji bądź organizacji, a także ich części (np. komórki organizacyjnej) lub organów (np. zarządu), również postanowienia mówiące o zasadach postępowania organów, jak i pracowników oraz użytkowników. Ustalenie regulaminu nie wymaga podsta-

wy prawnej, decyduje tu potrzeba uporządkowania określonych spraw. Ale są także i takie sytuacje, kiedy wydanie regulaminu jest obowiązkowe. Obowiązek ten może wynikać z ustawy [np. z Kodeksu Pracy (regulamin pracy), z innych ustaw, m.in. z ustawy o bibliotekach (art. 12 oraz 14 ust. 4) bądź też „Prawo o szkolnictwie wyższym” (np. art. 202)], a także ze statutu zakładu (m.in. o regulaminie organizacyjnym systemu biblioteczno-informacyjnego uczelni oraz o regulaminie zakładowym biblioteki musi stanowić statut uczelni).

Wyróżniamy następujące rodzaje regulaminów:

1. Regulaminy organizacyjne – do tej grupy regulaminów należą te, już tu wspomniane, wewnątrzzakładowe akty normatywne, które wydawane są na podstawie art. 12 ustawy o bibliotekach, a także o statuty uczelni.

2. Regulaminy zakładowe, określające obowiązki organów i pracowników zakładu wobec użytkowników oraz obowiązki użytkowników wobec zakładu, z którego usług korzystają. Regulaminem zakładowym jest m.in. akt normatywny wydany na podstawie przepisów art. 14 ust. 4 ustawy o bibliotekach. Należy tu raz jeszcze podkreślić, że organ zakładu publicznego ma prawo do jednostronnego kształtowania stosunków prawnych z użytkownikami i osobami, które znalazły się na terenie zakładu (osoba towarzysząca użytkownikowi biblioteki, czytelnikowi, musi się na terenie tego zakładu zachowywać we właściwy sposób, pod rygorem wyproszenia z terenu zakładu), ma prawo do kształtowania stosunków administracyjno-prawnych (władztwo zakładowe).

3. Regulaminy proceduralne, określające sposób postępowania, rozwiązywania, załatwiania określonych spraw w zakładzie (np. regulamin przyznawania nagród pracowniczych).

4. Regulamin organizacji użytkowników nie zarejestrowanej w trybie określonym ustawą „Prawo o stowarzyszeniach” (organizacje utworzone i działające na podstawie przepisów tej ustawy muszą posiadać swój statut) – np. Koła Przyjaciół Biblioteki bądź Samorządu Studenckiego (art. 202 ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym”).

5 Regulamin pracy stanowiący na podstawie przepisów Kodeksu Pracy.

*

Nie zamierzam tu szerzej omawiać spraw związanych ze statutami i regulaminami (bo to jest temat – rzeka), przepisów oraz prac naukowych (doktryny) zajmujących się problematyką zakła-

dów publicznych (bibliotek publicznych, publicznych uczelni i in.). Mogę tylko, na koniec, odeśłać zainteresowanych do dzieł prof. Eugeniusza Ochendowskiego (przede wszystkim do jego podręczników prawa administracyjnego) i innych autorów podręczników o tej samej tematyce, do opublikowanego na stronach „Bibliotekarza” artykułu Mariusza Brunka (*Prawo nie tylko dla bibliotek publicznych* „Bibliotekarz” 2006 nr 1 i 2), w końcu do mojego artykułu: *O statusie prawnym biblioteki – zakładu publicznego* („Bibliotekarz” 2004 nr 3) oraz podręcznika mojego autorstwa: *Elementy prawa dla bibliotekarzy i dokumentalistów* (wyd. SBP z 1990 r.; rozdziały: „Wewnątrzzakładowe akty normatywne” i „Biblioteka – zakład publiczny”).

Bolesław Howorka jest emerytowanym dyrektorem Biblioteki Akademii Medycznej w Poznaniu i radcą prawnym.

Monika Wójcik-Bednarz

15 lat Biblioteki Austriackiej w Opolu – bilans działalności i spojrzenie w przyszłość

Powstanie biblioteki

Gdy piętnaście lat temu – w maju 1993 r. – powstała Biblioteka Austriacka – Österreich-Bibliothek jako oddział Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu, była to już czwarta placówka tego typu po działających w Poznaniu, Krakowie i Wrocławiu przy tamtejszych uniwersytetach. Biblioteka w Opolu jest w Polsce jedyną tego typu instytucją o charakterze publicznym, dostępną dla wszystkich. Uroczystego otwarcia dokonali 29 maja 1993 r. ówczesny wicekanclerz Republiki Austrii Erhard Busek wraz z wojewodą opolskim Ryszardem Zembaczyńskim. „Jesteśmy zwolennikami dialogu, otwarcie biblioteki traktujemy jako przesłanie przyjaźni oraz szansę lepszego wzajemnego zrozumienia” – powiedział podczas uroczystości wicekanclerz Busek. Wojewoda Zembaczyński dokonując uroczystego przecięcia wstęgi zadeklarował „niech to cięcie oznacza zawiązanie bliższych kontaktów intelektualnych między naszymi narodami”.

Na uroczystość przybyli również m.in. ambasador Austrii w Polsce Gerhard Wagner oraz austriacki konsul generalny z Krakowa Emil Brix, z którego inicjatywy powstała w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Opolu Biblioteka Austriacka. Na otwarcie przybyli także przedstawiciele władz administracyjnych, samorządowych województwa i miasta, reprezentanci Kościoła, środowisk naukowych i kulturalnych Opolą. Podniosłego tonu nadał wydarzeniu minirecital warszawskiego sekstetu „Lord’s Singers”.

O powstaniu Biblioteki Austriackiej w Opolu zadecydowały starania dyrektora – Tadeusza Chrobaka w 1991 r. w ambasadach i ośrodkach kultury różnych krajów o zdobycie księgozbioru do nowopowstałego Oddziału Zbiorów Obcojęzycznych. Zapotrzebowanie na literaturę w językach obcych było wówczas ogromne a oferta księgarska uboga. Odzew Austriaków był natychmiastowy, ponieważ wraz z odpowiedzią przysłano pierwsze książki, a w maju 1992 r. zapadła decyzja o utworzeniu w Opolu Biblioteki Austriackiej. Strona austriacka zobowiązała się do dostarczenia na początek 4 500 książek, systematycznego uzupełniania zbiorów oraz zapewniła pracownikom biblioteki coroczne stypendia w Austrii. Wydział Kultury i Sportu Urzędu Wojewódzkiego przekazał obszerny (ponad 200 m²) lokal i udzielił pomocy finansowej w jego urządzeniu i umeblowaniu.

Idea Bibliotek Austriackich

Plan zakładania Bibliotek Austriackich w Europie Środkowo-Wschodniej w latach 80. (pierwsza Czytelnia Austriacka założona została w 1986 r. w Krakowie) można potraktować jako odważne posunięcie na szachownicy dyplomacji austriackiej. Był to bowiem czas początku przemian w krajach komunistycznych, czas głodu informacyjnego o krajach zachodnich, stąd też instytucje te traktowano jako znak porozumienia i platformę dialogu. Ponieważ krakowski projekt pilotażowy cieszył się ogromnym zainteresowaniem, wytworzył się z niego model, który po 1989 r. mógł zostać wcielony w życie. Pomysł był wręcz genialny. Jako że każdy pomysł ma swojego ojca, można go – a właściwie ich – i tu wskazać: Wolfgang Kraus (do 1994 r. prezydent Austriackiego Towarzystwa Literackiego – Österreichische Gesellschaft für Literatur), Bernhard Stillfried (ówczesny kierownik Sekcji Kultury w Ministerstwie Spraw Zagranicznych) oraz Alois Mock (Mini-

ster Spraw Zagranicznych w latach 1989-1995). Jedni nazywają biblioteki „austriacką pamięcią” za granicą, szczególnie na terenach niegdyś historycznie związanych z Austrią, inni widzą w nich politykę ekspansji kulturalnej. Podkreślić należy umiejętność Austriaków przekonywania partnerów lokalnych do słuszności i celowości realizacji wspólnych działań i przedsięwzięć.

Cel i zadania

Obecnie w 24 krajach, głównie w Europie Środkowo-Wschodniej i Południowej, ale także w Rosji, Gruzji, Izraelu czy Turcji istnieje już sieć 52 tego typu bibliotek, które powstają na zasadzie partnerstwa z instytucjami lokalnymi, głównie bibliotekami i uniwersytetami. Każda z bibliotek otrzymuje przy jej założeniu „wyprawkę”, na którą składa się „księgozbiór podstawowy”, czyli ok. 3500 wol. książek reprezentatywnych. Zbiory biblioteki są jednak systematycznie uzupełniane o szczególnie poszukiwaną literaturę z funduszu austriackiego Ministerstwo Spraw Zagranicznych, natomiast partnerzy ponoszą koszty utrzymania oraz personalne. Poprzez tą interaktywną współpracę tworzy się, z jednej strony, stałą sieć kontaktów, z drugiej natomiast „wypełnia się je życiem”. Celem ich bowiem jest nie tylko popularyzacja austriackiej literatury i kultury, ale również organizacja imprez kulturalnych (spotkań autorskich, wystaw, koncertów, wykładów itp.). Stąd też spełniają one często rolę centrów kultury austriackiej, wspomaganych przez Austriackie Fora Kultury, ale także – a to głównie za sprawą dużego zainteresowania językiem niemieckim – szkół języka niemieckiego i centrum egzaminacyjnego Instytutu Austriackiego.

Zbiory

Struktura księgozbioru Biblioteki Austriackiej w Opolu jest zróżnicowana. Obecnie księgozbiór biblioteki liczy prawie 16 000 woluminów książek oraz ponad 700 woluminów zbiorów audiowizualnych. W Bibliotece Austriackiej znaleźć można także literaturę niemiecką i szwajcarską oraz obcą tłumaczoną na język niemiecki – po reorganizacji oddziałów Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej, kiedy księgozbiór niemieckojęzyczny udostępniany do końca 1995 r. w Oddziale Zbiorów Obcojęzycznych połączono na początku 1996 r. z Biblioteką Austriacką. Jej zasoby – a poza księgozbiorem należą doń także czasopisma i zbiory audiowizualne, są w części austriackiej darem

Republiki Austrii, realizowanym przez Austriacki Konsulat Generalny w Krakowie, a w części niemieckojęzycznej są kupowane z funduszy WBP oraz pochodzą z darów Instytutu Goethego w Krakowie, Centrum Informacji o Książce Niemieckiej w Warszawie, Inter Nationes z Bonn, szwajcarskiej fundacji Pro Helvetia oraz darów szeregu różnych instytucji, wydawnictw, jak i osób prywatnych.

Zbiór austriacki, liczący obecnie prawie 8000 wol., z góry zaplanowany jako reprezentatywny dla Austrii, gromadzi wyłącznie dzieła i opracowania dzieł autorów austriackich. Wymienię chociażby: Ingeborg Bachmann, Elfriede Jelinek, Rainera M. Rilke, Thomasa Bernharda, Adalberta Stiftera, Arthura Schnitzlera, Petera Handke, Franza Kafkę, Stefana Zweiga i wielu innych twórców literatury niemieckojęzycznej, a także literaturę o Austrii, przeznaczoną dla czytelnika bardzo dobrze już znającego język niemiecki. Dla studentów i germanistów szczególnie cenny jest zbiór z dziedziny literaturoznawstwa z szeregiem opracowań literackich. Ponadto zbiór posiada książki filozoficzne, m.in. Karla Poppera i Ludwika Wittgensteina, psychologiczne Alfreda Adlera czy Zygmunta Freuda, a także z takich dziedzin, jak: religia, nauki społeczno-polityczne, matematyczno-przyrodnicze, sztuka z cennymi albumami malarstwa i architektury. Dla historyków cenny jest zbiór dotyczący historii Austrii, a dla turystów przewodniki turystyczne, albumy krajoznawcze, bieżąca bogata oferta austriackiego ośrodka informacji turystycznej Austria Info w Warszawie. Ze zbiorów audiowizualnych należałoby wymienić nagrania tekstów literackich, nagrania muzyczne, filmy wideo i DVD oraz media do nauki języka niemieckiego. Ponieważ zainteresowani czytelnicy nie zawsze znają wystarczająco język niemiecki, gromadzone są również zbiory w języku polskim.

Zbiór niemiecki (przeszło 6000 wol.) obok działu językowego z bogatą ofertą podręczników ze zbiorami audiowizualnymi i książek pomocniczych dla uczących się dopiero języka, posiada dużo beletrystyki od lektury do poduszki po ambitną literaturę współczesną. Literatura piękna jest najliczniej reprezentowana (prawie połowa), za nią literaturoznawstwo i dział językowy. Nie brak także literatury z innych dziedzin wiedzy, jak filozofia, psychologia, nauki społeczno-polityczne, matematyczno-przyrodnicze, ale bogaty jest także dział sztuki i historii. Najcenniejszą część tego zbioru tworzy dział podręczny bardzo do-

brze zaopatrzone w leksykony, encyklopedie, słowniki i szereg wydawnictw informacyjnych. Dla studentów i nauczycieli utworzono w księgozbiórze podręcznym dział podręczników oraz materiałów metodycznych i dydaktycznych do nauki języka niemieckiego.

Księgozbiór jest w całości skatalogowany w systemie Sowa 2, a informacje o działalności i zbiorach znaleźć można na stronie internetowej www.wbp.opole.pl.

Czytelnicy

Biblioteka obsługuje rocznie prawie 1000 aktywnych czytelników, z czego prawie połowa to osoby młode w wieku 16-24 lat, głównie uczniowie i studenci; 40% osoby w wieku 25-44 lat, 8% w wieku 45-60 lat i starsi. Rocznie bibliotekę odwiedza ok. 8500 czytelników w wypożyczalni i 5500 w czytelni. Do tego należy zaliczyć ok. 5000 uczestników imprez. Rocznie udostępnianych jest prawie 10 000 wol. zbiorów oraz przeszło 10 000 wol. zbiorów i czasopism udostępnianych jest na miejscu.

Formy działalności

Edukacja biblioteczna

Grupom szkolnym Biblioteka Austriacka proponuje udział w lekcjach z przysposobienia bibliotecznego połączonych z prelekcją i filmem o Austrii. W 2008 r. ofertę uzupełniono o prezentację multimedialną „Austria bliżej”, wykonaną na potrzeby spotkań przez pracowników biblioteki w języku polskim i niemieckim. Spotkania w bibliotece mają na celu pokazanie dostępnych zbiorów i form działalności bibliotek w atrakcyjnej dla młodzieży formie audiowizualnej. Nauczyciele mogą w ten sposób ciekawie uzupełnić zajęcia lub poprowadzić lekcję tematyczną z wykorzystaniem zbiorów biblioteki. Wszyscy chętni mogą także przygotować się do konkursu „Austria – kraj i mieszkańcy”, organizowanego przez Bibliotekę Austriacką corocznie od 1998 r. Uczestnicy lekcji mogą poznać ciekawostki o życiu Austriaków, osobliwości i atrakcje Austrii, a także obejrzeć film o najciekawszych zakątkach kraju. W roku biblioteka organizuje ok. 30-40 spotkań.

Kursy języka niemieckiego

Od 1998 r. biblioteka stała się niepubliczną placówką kształcenia ustawicznego, organizującą kursy języka niemieckiego od początkujących (poziom A1) do zaawansowanych (poziom C1).

Stało się to z inicjatywy biblioteki, ale także z powodu licznych pytań czytelników o możliwość kształcenia umiejętności mówienia na konwersacjach i kursach językowych. W 2007 r. zorganizowano również nieodpłatny letni kurs języka niemieckiego dla bezrobotnych, który cieszył się bardzo dużym zainteresowaniem.

Działalność kulturalna

Działalnością przysparzającą bibliotece dużo rozgłosu, ale także wymagającą ogromnych nakładów czasu i pracy są imprezy kulturalne.

Od 2000 r. zmieniono formułę organizacji imprez, gdyż działalność kulturalna odbywa się w ramach większych projektów kulturalnych. Najważniejszym przedsięwzięciem są organizowane od 2000 r. – z inicjatywy Biblioteki Austriackiej przy wsparciu finansowym Austriackiego Konsulatu Generalnego w Krakowie – „Dni Kultury Austriackiej”, co drugi rok na zmianę z „Wiosną austriacką”. Przedsięwzięcie to ma charakter kilkudniowego lub kilkutygodniowego „festiwalu” kultury austriackiej i nawiązuje do lat wcześniejszych, kiedy publiczność opolska mogła posmakować muzyki, literatury i sztuki znad Dunaju w czasie cyklicznych spotkań. Istotną sprawą jest pozyskanie partnerów i sponsorów imprezy oraz ważnych patronatów honorowych, jak marszałka województwa opolskiego, wojewody opolskiego, prezydenta miasta Opola i patronów medialnych: „Nową Trybunę Opolską”, „Gazetę Wyborczą”, Radio Opole, Radio Plus, ośrodek regionalny TVP w Opolu oraz Telewizję Opole. Czynimy starania, aby na każdą z imprez złożyły się: koncert, spotkanie autorskie, wystawy, wykłady, konkurs wiedzy o Austrii, a także dni kuchni austriackiej w Hotelu Mercure Opole, otwierające imprezę i trwające podczas całej imprezy.

W latach 1993-2007 zorganizowano łącznie 324 imprez kulturalnych (37 spotkań autorskich, 16 odczytów, 20 konkursów, 22 dyskusje, 52 wystawy, 20 koncertów, 5 przedstawień teatralnych i 154 projekcje filmowe) – średnio dwie imprezy na miesiąc, cieszące się sporym zainteresowaniem. W samym 2007 r. w 31 imprezach wzięło udział ponad 5100 uczestników.

Długo by wymieniać wszystkich uczestników goszczących w Opolu. Mieliśmy zaszczyt gościć u siebie wiele znanych osobistości, i tak odczyty wygłosili m.in. ówczesny wicekanclerz Erhard Busek „Jaka będzie przyszłość Europy?” i konsul generalny dr Ernst-Peter Brezovsky „Austria

i Polska we wspólnej Europie” i Monika Kalista z austriackiego MSZ „Kultura dla Europy – Europa kultur”. Wystąpił także znany szwejkolog Leszek Mazan. W wykładach podejmowano tematy dotyczące kultury, polityki i kontaktów polsko-austriackich.

W ramach spotkań autorskich i prezentacji książek odwiedzili nas pisarze: Gregor von Rezzori, Traute Foresti, ks. Joop Roeland, pisarz science-fiction Ernst Vlcek; pisarze dla dzieci i młodzieży: Martin Auer, Ernst Ekker, Lene Mayer-Skumanz i Georg Bydliński, prof. Josef Burg, Anna Mitgutsch, słoweński poeta z Austrii Fabjan Hafner, Toni Kleinlercher z poezją konkretną, Alois Vogel, Marianne Gruber, Adam Zieliński z historiami galicyjskimi, Bepo Beyerl, Margit Schreiner i Eugenie Kain, Martin Prinz, Radek Knapp, Hugo Bonatti, Peter Henich, Karl-Markus Gauß. Zaprezentowano dwujęzyczny tomik poezji *Współczesna poezja austriacka*.

Bardzo dużą popularnością cieszą się organizowane wystawy, do najciekawszych należały: „Czas tworzy obrazy – literatura austriacka na emigracji”, „Skrzydła ma mój koń bujany” – wystawa austriackich książek dziecięcych, fotografia „Tyrol w 4 porach roku” Grzegorza Kalisiaka, wystawa edukacyjna we współpracy z Centrum Polsko-Niemieckim w Krakowie „Żydzi w Polsce – swoi czy obcy?”, wystawa fotografii Bernadety Sturzbecher „Wiedeńskie kawiarnie”, „Ödön von Horvath w 100. rocznicę urodzin”, fotografia architektury Hundertwassera Ewy Augustyniak, wystawa malarstwa Ulricha Ganserta i rzeźby Wiesława Pastuły „Supernova. Stacja 10 Opole” grupy artystycznej z Grazu, wystawa patchworków „Tkanina i kamień”, „Życie dla pokoju – Bertha von Suttner”, malarstwo Edith Temmel i obecnie wystawiane malarstwo i akwarele Lucji Radwan oraz grafika Geralda Pechoca.

Nieodzownym elementem kultury austriackiej jest muzyka, stąd też organizowanych było i jest wiele koncertów, m.in.: koncert muzyki żydowskiej w wykonaniu „10 Saiten und 1 Bogen”, koncert piosenki wiedeńskiej – Theater Merz Graz, nadzwyczajny koncert muzyki na szklanej harmonice i dzwonek, Salzburger Saitenklang na tradycyjnych instrumentach austriackich czy brawurowy zespół Mnozil Brass, grający na instrumentach dętych, recital pieśniarza Petera Furtnera, muzyki Franza Schuberta oraz wiele innych koncertów klasycznych, organowych, jazzowych.

Wystawiano również przedstawienia sceniczne: „Wiener Melange” Aloisa Franka, poezję Chri-

stine Lavant w wykonaniu Birte Brudermann, Theater Gondal z Wiednia, monodram I. Bachmann w wykonaniu wiedeńskiej aktorki Brigitte Antonius, poezję Christine Busta w wykonaniu Sibylle Clauß, „Ojczyzną jesteś wielkich synów – a gdzie są kobiety?” w cyklu spotkań z literaturą kobiet z Austrii czy „Precz z orężem” Berthy von Suttner.

Wspólnie z Instytutem Historii Uniwersytetu Opolskiego zorganizowaliśmy konferencję naukową „Współczesne podręczniki do nauczania historii” z udziałem nowatorskiego autora podręczników z Austrii Michaela Lembergera.

Do naszego stałego repertuaru zaliczyć można konkurs „Austria – kraj i mieszkańcy”, który jako impreza cykliczna odbywa się corocznie od 1998 r. i spotyka się z coraz większym zainteresowaniem. W tegorocznej 11 edycji udział w konkursie wzięło prawie 400 uczestników z całego terenu województwa opolskiego, a także śląskiego. Tradycją jest już, że biuro podróży Almatu w Opolu funduje nagrodę za pierwsze miejsce – kilkudniową wycieczkę do Austrii oraz nagrody rzeczowe, a zdobywcy 2 i 3 miejsca mogą uczyć się języka niemieckiego w Bibliotece Austriackiej.

Biblioteka Austriacka w Opolu organizowała również „Konkurs wiedzy o Nadrenii-Palatynacie”, który odbył się w ramach Dni Kultury Nadrenii-Palatynatu na Śląsku Opolskim w 1999 r., a także od kilku lat włącza się w organizację imprez w ramach „Dni Kultury Niemieckiej na Śląsku Opolskim”.

Na tegoroczną „Wiosnę austriacką 2008” zaplanowano wiele koncertów, wystaw, spotkań i innych imprez (program na www.wbp.opole.pl).

Współpraca

Wspomnieć należy również o wieloletniej współpracy z różnymi instytucjami krajowymi i zagranicznymi. Większość imprez austriackich organizowanych jest przy współpracy z Austriackim Konsulatem Generalnym w Krakowie – Austriackim Forum Kultury. Ponadto biblioteka od lat współpracuje z innymi instytucjami, jak Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej w Gliwicach i w Opolu, Centrum Informacji o Książce Niemieckiej w Warszawie – oficjalnym przedstawicielem Frankfurckich Targów Książki. Dotyczy ona głównie organizacji wystaw książek. Z inicjatywy Centrum Polsko-Niemieckiego w Krakowie powstała wystawa edukacyjna „Żydzi w Polsce – swoi czy obcy” w 1999 r., a z Biblioteki Narodowej

w Warszawie wystawa: „Między obcością a bliskością: Polacy-Niemcy” zorganizowana w ramach III Dni Kultury Niemieckiej na Śląsku Opolskim.

Bardzo intensywnie przebiega w ostatnich latach współpraca z Goethe-Institut w Krakowie. W 2007 r. odbyły się, wręcz oblegane przez młodzież, wystawy: interaktywna „Jung:de”, a druga „Postacie Janoscha”, poprzedzona warsztatami dla nauczycieli języka niemieckiego, uzupełniona prelekcją, quizem i projekcją filmów. Na obecny rok zaplanowano kolejne, np. w maju „Inne spojrzenie” – wystawa książek pisarzy piszących po niemiecku a pochodzących z innych krajów, a jesienią „Czasopismo <Dialog> – zwierciadłem stosunków polsko-niemieckich”.

Nasza działalność kulturalna nie byłaby możliwa bez współpracy z wieloma instytucjami lokalnymi, które pomagają nam w organizacji, wspierają nasze inicjatywy, jak: Instytut Filologii Germańskiej Uniwersytetu Opolskiego i Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych, Filharmonia Opolska, Teatr im. Jana Kochanowskiego, Muzeum Diecezjalne w Opolu, Galeria Sztuki Współczesnej, Muzeum Śląska Opolskiego, Dom Europejski przy Fundacji Rozwoju Śląska i Wspierania Inicjatyw Lokalnych w Opolu, Biblioteka Główna Uniwersytetu Opolskiego i wiele innych.

Plany na przyszłość

Z pewnością kontynuowany będzie dotychczasowy profil działalności biblioteki, uzupełniany o coraz nowocześniejsze, szczególnie atrakcyjne dla młodych ludzi, formy pracy. Ze względu na ogólne zmniejszenie się liczby odwiedzin

w bibliotekach w kraju, spowodowane po części dostępem do katalogów i informacji poprzez Internet, szczególną wagę kłaść będziemy na pracę z czytelnikiem, a w szczególności na pozyskiwanie nowych czytelników i zaspokajanie ich potrzeb. Biblioteka Austriacka jest już teraz miejscem spotkań od najmłodszych (szkoły podstawowe) do najstarszych (Uniwersytet III Wieku). Biblioteka Austriacka w Opolu wypracowała sobie w ciągu 15 lat działalności odpowiednie miejsce w krajobrazie kulturalnym Opolszczyzny, zyskując opinię biblioteki „potrzebnej” środowisku i partnera wielu instytucji, co nie znaczy, że przez następne lata nie musi w dalszym ciągu pracować nad dobrym wizerunkiem.

Będzie to możliwe także dzięki nowoczesnym środkom. W celu uzyskania lepszej informacji i orientacji o działalności Bibliotek Austriackich strona austriacka utworzyła ciekawy portal internetowy www.oesterreich-bibliotheken.at, skupiający wszystkie biblioteki, informujący o ich pracy, kierunku rozwoju, umożliwiając wymianę myśli (np. bibliografia austriaków, forum tłumaczy czy platforma projektów) oraz zawierający linki do wszelkich informacji o Austrii. Platforma projektów ma zachęcić do wspólnych przedsięwzięć i ścisłej współpracy pomiędzy poszczególnymi jednostkami. Kolejnym krokiem mają być wspólne projekty drogą internetową.

Monika Wójcik-Bednarz jest kierownikiem Biblioteki Austriackiej – Österreich-Bibliothek w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Opolu.

*e-mail: biblioteka-austriacka.opole@wbp.opole.pl
www.wbp.opole.pl*

AKTUALIA

Przez dziesięciolecia zajmowałem się bibliotekarstwem miejsko-wiejskim, po dzisiejszemu – samorządowym. Dla wszystkich, którzy w to wdepnęli, to był oraz jest chleb bardzo ciężki, ale nie budził mojej niechęci.

Jednak dopiero z dystansu lat uświadamiam sobie, co tak naprawdę było/jest w nim ciekawego. Otóż: produktywność. Szansa zrobienia czegoś konkretnego, zamiast żeby gadać.

Teraz trafiam do tych bibliotek jedynie *od święta*, spotykając bibliotekarzy oraz funkcjonariuszy samorządowych. Sielanki nie było i nie ma, ale jest coś, co budzi sympatię. Prawie wszyscy mianowicie czegoś chcą, robią to i owo oraz nie są hermetyczni: potrafią słuchać kreatywnie. To jest inny świat. Trochę szkoda, że już nie mój.

Jacek Wojciechowski

Z bibliotek

Rok 2007 w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Brzezinach

Miejska Biblioteka Publiczna jest jedną z ważniejszych instytucji kulturalno-oświatowych na terenie miasta i powiatu. W maju biblioteka została wydawcą *Brzezińskiego Informatora Samorządowego* (BIS). Placówkę obsługiwało siedem osób merytorycznych, dwie osoby fizyczne oraz informatyk. Pracownicy BIS-u to dwie osoby.

Biblioteka pełniła zadania biblioteki powiatowej na mocy porozumienia zawartego pomiędzy samorządem miasta, a samorządem powiatowym – koordynując pracę pięciu bibliotek gminnych działających na terenie powiatu.

Biblioteka pozyskała pieniądze na zakup książek z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu „Promocja czytelnictwa”. W ubiegłym roku była to kwota 14 tys. zł. Pracownicy dużą uwagę przywiązywali do zakupu nowości, dzięki czemu MBP posiada w swoich zbiorach najbardziej aktualne i popularne na rynku wydawnictwa. W 2007 r. wzrosła liczba czytelników, zwiększyła się też liczba wypożyczeń. Dostęp do Internetu i komputerów był dla wszystkich bezpłatny.

Sprawdzano książki na potrzeby czytelników w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych z bibliotek uniwersyteckich. Prowadzone były prace przy tworzeniu bibliografii regionalnej dokumentujące życie społeczne i kulturalne miasta i powiatu.

Od kilku lat w Bibliotece działa Punkt Informacji Turystycznej. Na co dzień punkt współpracuje z internetowym portalem turystyczno-krajoznawczym pod egidą Regionalnej Organizacji Turystycznej Województwa Łódzkiego. PIT aktywnie uczestniczy przy wydawaniu wszelkich materiałów reklamowych oraz promocyjnych gmin i powiatu brzezińskiego, jak kalendarze, pocztówki, foldery czy mapy. Na miejscu można poczytać „Wędrownika” – kwartalnik krajoznawczy wydawany przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą PTTK w Łodzi.

MBP, jako placówka otwarta, współpracowała z instytucjami i organizacjami w mieście i poza nim: Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich, Regionalna Organizacja Województwa Łódzkiego, Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Dzieci Niepełnosprawnych „Naszemu dzieciom”, Muzeum Regionalne w Brzezinach, szkoły podstawowe i średnie w Brzezinach, przedszkola w Brzezinach, Świetlica Środowiskowo-Terapeutyczna „Świetlik”, Urząd Miasta w Brzezinach, Starostwo Powiatowe w Brzezinach, Urząd Gminy Brzeziny, Gimnazjum w Przecławiu.

Z naszej bogatej oferty na szczególną uwagę zasługują działalność wystawiennicza. Wystawy prezentowane w bibliotece mają charakter okolicznościowy i nawiązują do określonych wydarzeń. Warto więc odwiedzać tę placówkę nie tylko, aby wypożyczyć książkę do domu, ale także aby bliżej zapoznać się z niecodziennymi wydarzeniami i sylwetkami ludzi, którzy wnieśli trwałą wkład do naszej historii.

W Czytelnii dla Dorosłych organizowane były wystawy dotyczące najważniejszych wydarzeń literackich w Polsce i na świecie oraz upamiętniające rocznice narodzin i śmierci pisarzy. Na bazie wystaw edukacyjnych odbywały się lekcje biblioteczne i dyskusje tematyczne. Ważną formą działalności kulturalnej były prelekcje i spotkania autorskie, wykłady, wieczory poezji.

Do uczniów szkół podstawowych i średnich adresowaliśmy konkursy, dla przedszkolaków – głośne czytanie, dla seniorów – warsztaty informatyczne „Seniorzy online”.

Zorganizowano „Wieczór poezji francuskiej”. Był to koncert w wykonaniu Grupy Teatralnej „ENSEMBLE” z Łodzi. Poezja i piosenki przeniósł nas w ten wieczór pod niebo Paryża. Publiczność bardzo ciepło przyjęła występ, wypelniona po brzegi sala domagała się bisów, ale też bawiła się razem z wykonawcami. Wieczór piosenki i poezji był przyjemny i parysko piękny.

Zorganizowano w bibliotece również wieczór poezji niemieckiej.

Przy bibliotece działał Klub „Słoneczko” dla najmłodszych czytelników. Dużą popularnością cieszyły się także: wakacje w bibliotece, ferie w bibliotece.

„Indiańskie lato w bibliotece” – pod taką nazwą została przeprowadzona akcja, w ramach której na terenie placówki pojawili się indiańscy z Uniejowa. Na dziedzińcu biblioteki można było zobaczyć namiastkę Pow Wow, festiwalu indiańskiego. Grupa Ranores zaprezentowała tańce charakterystyczne dla kultury Indian i zorganizowała szereg konkursów dla dzieci. Spotkanie z indianistami to atrakcja dla dzieci i okazja do poznania innej, bardzo ciekawej kultury. Zarówno organizatorzy, jak i odwiedzający indiańską wioskę podsumowali imprezę jako udaną. Na zakończenie indiańskich wakacji zorganizowano wycieczkę. Głównym celem było Muzeum Arkadego Fiedlera w Puszczykowie – znanego podróżnika i pisarza. Pierwszym etapem podróży był zamek w Kórniku. Kolejnym przystankiem na trasie młodych brzezinian był Pałac w Rogalinie. Inną atrakcją, którą odwiedzono był skansen miniaturowy w Pobiedziskach.

MBP to miejsce gdzie najmłodszy mieszkańcy Brzezin uczęszczają szczególnie chętnie. Tradycją brze-

zińskiej biblioteki jest także organizowanie czasu wolnego dzieciom w czasie ferii i wakacji. Odbywają się wtedy różnorodne zajęcia, konkursy i wycieczki. Wakacje i ferie jednak szybko się kończą, a dzieci niecierpliwie pytają, kiedy znów będą mogły spędzić z rówieśnikami czas wolny w bibliotece. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom młodych czytelników postanowiono, aby przygotowywać codzienne zajęcia dla dzieci także w czasie roku szkolnego. Akcji nadano nazwę „Hece w bibliotece”. Zajęcia były przeznaczone dla starszych przedszkolaków, uczniów szkół podstawowych i gimnazjum. Do dyspozycji przychodzących była czytelnia na parterze oraz sala komputerowa z dostępem do Internetu. Zajęcia mają być podobne do tych z okresu ferii i wakacji. Dla dzieci tego typu wspólnie zajęcia mają charakter integrujący, nawiązuje się w ten sposób wiele przyjaźni.

Byliśmy głównymi organizatorami Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy w całym powiecie brzezińskim. Sztab mieścił się w MBP w Brzezinach i zebrał blisko 37 tys. zł. Gośćmi WOŚP w Brzezinach byli: Zbigniew Zamachowski i Piotr Polk. Występ w pełnej krasie miał znakomity tenor Dariusz Stachura, który wystąpił wspólnie z 18-letnim synem Marcinem. Specjalnie dla dzieci przygotowany był występ aktorów z Teatru Pinokio w Łodzi z przedstawieniem „Tuwim dzieciom”. Chwilą, na którą czekali chyba wszyscy i która przyciągnęła rekordową ilość widzów, był występ Wasyla – juniora i Cygańskich Gwiazd, koncert najbardziej rozśpiewanych i roztańczonych polskich Ro-

mów. Plenerową imprezę zakończyło światelko do nieba połączone z pokazem sztucznych ogni.

Uczestniczyliśmy także aktywnie podczas obchodów Dni Ziemi Brzezińskiej, w czasie których Dni Ziemi Brzezińskiej oprócz prac plastycznych prezentujących nasze miasto, w MBP eksponowane były zdjęcia i rysunki wykonane przez dzieci z gmin powiatu brzezińskiego, które ukazywały lokalne wiejskie kapliczki. Wystawa miała na celu nie tylko prezentację kapliczek z powiatu brzezińskiego, ale także umożliwić zgromadzenie informacji, które będą wykorzystywane na co dzień przez czytelników biblioteki.

Biblioteka zorganizowała także warsztaty filozoficzno-etyczne. Prowadziła je Kinga Klimczak, absolwentka filozofii Uniwersytetu Łódzkiego. Warsztaty miały formę dialogu między uczestnikami, poprzedzonego ćwiczeniami aktywizującymi do danego tematu. Nie będą to zajęcia z historii filozofii czy historii etyki, prowadząca chce na warsztatach poruszać wybrane problemy o filozoficzno-etycznym, a przede wszystkim życiowym podłożu.

Biblioteka przywiązywała dużą wagę do promocji naszej oferty kulturalnej. Były to np. informacje w prasie lokalnej i na stronie internetowej biblioteki, która była aktualizowana na bieżąco. Stanowi ona zarazem elektroniczną kronikę biblioteki, dokumentującą organizowane wystawy i inne formy pracy.

MBP w Brzezinach

AKTUALIA

Nie bez racji utyskujemy na absurdalny stereotyp bibliotekarza i biblioteki, uporczywie pokutujący w społecznej podświadomości. Trzeba jednak przyznać, że sami nierzadko dajemy mu pożywkę. I potem jest płacz, że nas mało kto lubi.

Jak zawsze na wiosnę, rozbiła się oto prasowa bania na temat bibliotecznego karania użytkowników, zalegających ze zwrotem wypożyczonych książek. Bibliotekarze i bibliotekarki, jeden przez drugiego i jedna przez drugą, licytują się w publicznych enuncjacjach na temat karania. Firmy windykacyjne, grzywny, sądy, areszt... Dobrze, że nie żąda się palenia na stosie. A wszystko obok rachitycznych hasel biblioteki przyjaznej oraz misji. I jakoś nikt nie dostrzega, że przekaziory publikują to wszystko złośliwie, jako szokujące newsy, wykiwając bibliotekarzy z lubością.

Brak zwrotów wypożyczonych książek jest w bibliotekach problemem ważnym, chociaż nie fundamentalnym. Trzeba wykorzystać wszystko, co się da dla odzyskania bibliotecznego własności. Ale nikt zdrow na umyśle nie będzie o tym trąbił na prawo i lewo, ujawniając w dodatku repertuar możliwych restrykcji. To jest jakaś obłądna bezmyślność!

Policja pałuje, banki szczują sądami, nawet kominiarze grożą restrykcjami. Ale nikt o tym nie opowiada publicznie! Trzeba robić to, co konieczne, ale kto zabiega o społeczną spolegliwość i o sympatię, temu o restrykcjach nie wolno nawet pisać.

Biblioteka ma zapracować na ludzką sympatię. Co to jest marketing? Więc ten, kto publicznie plecie o groźbach, karach oraz sankcjach, zasmradza i tłucze ten pożądany, ale wciąż rachityczny i potencjalny wszak wizerunek. Bodajby wam języki pousychały.

Jacek Wojciechowski

Tydzień Bibliotek '2008

Tegoroczny, piąty już doroczny Tydzień Bibliotek obchodzony był w dniach 5-11 maja pod hasłem „Biblioteka miejscem spotkań”. Patronat nad nim objęli trzej ministrowie, którym podlega najwięcej bibliotek polskich, a więc: Bogdan Zdrojewski – minister kultury i dziedzictwa narodowego, Katarzyna Hall – minister edukacji narodowej, prof. Barbara Kudrycka – minister nauki i szkolnictwa wyższego.

Tak jak poprzednio tegoroczny TB był ogólnopolskim przedsięwzięciem SBP, służącym popularyzacji działalności bibliotek, prezentacji ich bogatej oferty usługowej dla społeczeństwa, umacnianiu rangi zawodu bibliotekarza w świadomości społecznej oraz szerokiej promocji czytelnictwa. W sposób praktyczny umożliwiał pokazanie czytelnikom nowych warsztatów bibliotecznych i ich nowych zadań jako ośrodków popularyzacji wiedzy, edukacji i kultury. Wielu bibliotekarzy potraktowało go jako ambitne wyzwanie, sprostanie któremu wymagało inwencji i pomysłowości i przyniosło w rezultacie mnóstwo nowych, zaskakująco świeżych inicjatyw, ukazujących biblioteki i ich działalność w nowym świetle, dalekim od sztampy utrzymujących się stereotypów. Ich przykładem może być tekst na stronie tvn 24 pl, zatytułowany: „Sto lat bibliotekarzom i bibliotekom” (http://www.wiadomosci24.pl/artukul/sto_lat_bibliotekarzom_i_bibliotekom_66022.html), w którym napisano o bibliotekach m.in.: „Świątynie wiedzy, które coraz rzadziej odwiedzają młodzi ludzie (...), czytelnie świecą pustkami (...), do lamusa przechodzi to, co na papierze (...). Bibliotekarze – mole książkowe, czy pasjonaci obklejania i katalogowania pozycji bibliograficznych? Kojarzą się nam ze starszymi, miłymi paniami, spoglądającymi zza okularów (...) To osoby, które rzadko da się przegadać (...). Biblioteki to często zaniedbane budynki. W ich wnętrzach unosi się charakterystyczny zapach starego papieru oraz drewnianych regałów. I tak dalej i dalej. I kończy: *Przykre, ale prawdziwe. Doprawdy, trzeba mieć wiele wewnętrznego załgania oraz pogardy dla innych, by z taką naiwną nonszalancją pisać o zjawiskach społecznych, których się nie zna, nie rozumie i nie lubi. Albo ma się głęboki uraz na punkcie tych instytucji i omija je dalekim lukiem w życiu prywatnym i zawodowym. Z wyżej zaprezentowanymi skutkami. I ten takt nowoczesnego dziennikarza...! wszak to miał być tekst gratulacyjny na święto bibliotekarzy.*

Konferencja prasowa

Jak co roku, tak i tym razem ZG SBP zorganizował w pierwszym dniu TB (5 maja) konferencję pra-

Uczestnicy konferencji prasowej zwiedzają pomieszczenia biblioteki Zespołu Szkół Nr 2 im. W. Rutkiewicz w Warszawie – gospodarza konferencji

szą. Jej tematem były „Biblioteki szkolne i pedagogiczne wobec wyzwań XXI wieku”. Nic dziwnego, że konferencję zorganizowano w pomieszczeniach Zespołu Szkół Nr 2 im. Wandy Rutkiewicz w Warszawie przy ulicy Gubinowskiej. W wypełnionej uczestnikami konferencji sali gości powitała Janina Semik, gospodarz Zespołu Szkół Nr 2 oraz Elżbieta Stefańczyk, przewodnicząca SBP, która przedstawiła także założenia programowe tegorocznego TB. Następnie – zgodnie z tematem konferencji – Andrzej Kubrak przedstawił sytuację i problemy multimedialnych centrów informacyjnych w bibliotekach, dr Renata Sowada podjęła temat „Nawigator wiedzy. Nauczyciel bibliotekarz opiekunem internetowego centrum informacji multimedialnej”, Aldona Walkiewicz zaprezentowała „Spotkania w Bibliotece Pedagogicznej w Toruniu”, a Barbara Michalek uwiodła zebranych swoją opowieścią pt. „Aktywna biblioteka(rka)”, w trakcie której barwnie i porywająco, wykorzystując prezentację multimedialną, przedstawiła wielokierunkową i niezwykle bogatą pod względem treściowym i stosowanych form pracy działalność prowadzonej przez siebie biblioteki w Szkole Podstawowej nr 109 im. Batalionów Chłopskich w Warszawie.

Dzień Kierbedziów

„Dzień Kierbedziów. Święto Bibliotekarzy i Bibliotek” – tak nazwano spotkanie zorganizowane w tym roku pod patronatem marszałka województwa mazowieckiego Adama Struzika przez Bibliotekę Publiczną m.st. Warszawy Bibliotekę Główną Województwa Mazowieckiego. W dniu 12 maja w Sali

Koncertowej Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Warszawie zgromadziło ono bibliotekarzy warszawskich i z całego województwa mazowieckiego, którzy wypełnili salę do ostatniego miejsca. W części oficjalnej były przemówienia dyrektora Michała Strąka, przedstawicieli władz, odczytywanie listów z gratulacjami i życzeniami od ministra kultury i dziedzictwa narodowego oraz innych notabli, wystąpienie przewodniczącej SBP Elżbiety Stefańczyk. Wygłoszono mnóstwo ciepłych i podniosłych słów pod adresem bibliotekarzy i bibliotek. Były też odznaczenia resortowe, dyplomy nagrody im. Kierbedziów oraz nagrody dla zwycięzców konkursu „Libros Lege”. Odznaczeniami i dyplomami zostali uhonorowani głównie bibliotekarze z bibliotek publicznych województwa mazowieckiego oraz dzielnic Warszawy.

W drugiej części spotkania wysłuchano koncertu z udziałem Moniki Mych (sopran) i Orkiestry Symfonicznej Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Warszawie.

W czasie przerwy, w kularach i po koncercie przy lampce wina nawiązywano kontakty, odnawiano znajomości, gratulowano sobie osiągnięć i sukcesów.

Obchody TB w całym kraju

Z informacji docierających z całego kraju wynika, że w tym roku TB obchodzony był z jeszcze większym niż poprzednio rozmachem. O ile przed pięcioma laty, kiedy TB inaugurowano, można było łatwo wskazać większość bibliotek, które do obchodów z różnych powodów się nie włączyły, to w tym roku na pewno było odwrotnie. Uwagę zwracały programy obchodów, bogate w treści i zróżnicowane formy działań, przemysłane i odpowiadające idei TB. Zdecydowanie mniej zaplanowano i zrealizowano imprez przypadkowych. Widać było ujawniający się coraz pełniej profesjonalizm w realizacji jego założeń organizacyjnych, często w ramach szerszej współpracy środowiskowej, jak np. w Poznaniu, gdzie SBP przygotowało osobną stronę (<http://www.tydzienbibliotek-poznan.pl>), na której zamieszczono programy obchodów TB w 13 bibliotekach. Bardzo pomysłowo prezentowano możliwości nowych technologii informacyjnych, a oferty uprzystępnienia czytelnikom w bibliotekach wiedzy i umiejętności w zakresie korzystania z komputerów i Internetu stały się niemal normą w bibliotekach skomputeryzowanych. Jako przykład budzącej uznanie inwencji publikujemy poniżej sprawozdanie z nocnej imprezy w Bibliotece Uniwersytetu Rzeszowskiego” pióra Bożeny Jaskowskiej.

Jan Wołosz

Nocą w Bibliotece Uniwersytetu Rzeszowskiego lichy nie śpi...

Nie tylko tradycyjne usługi biblioteczne jak wypożyczanie i oddawanie książek, korzystanie z czytelnianych księgozbiorów i Internetu, ale także wiele różnorodnych imprez towarzyszących – takie atrakcje czekały nocą 9 maja od godz. 19.00 do 2.00 w Bibliotece Uniwersytetu Rzeszowskiego na czytelników oraz zaproszonych gości. Była to pierwsza i miejmy nadzieję, nie jedyna taka noc w BUR... „Jeszcze nigdy nie robiliście tyle TAKICH rzeczy... i to w bibliotece!” – brzmiało hasło reklamowe imprezy, które idealnie oddaje nastrój tej majowej nocy.

Organizując Noc Biblioteki UR chcieliśmy w pewien nieszablony i niecodzienny sposób promować nasze usługi biblioteczno-informacyjne. Pragniemy podkreślić, iż w obliczu technologii, nowych mediów i Internetu – biblioteka, jako miejsce komunikacji społecznej i kulturowej oraz jako naukowa placówka informacji wciąż zajmuje ważną i silną pozycję i że potrafi umiejętnie dostosować się do zmiennego otoczenia. I że bibliotekarze to całkiem sympatyczni ludzie, którzy naprawdę lubią się bawić, chcą tańczyć i żartować, że nie obca jest im sztuka, muzyka, malarstwo i fotografia – mówi dyrektor Biblioteki UR Krystyna Serwatko. Noc Biblioteki UR to dodatkowo impreza wpisująca się w obchodzony w całej Polsce „Tydzień Bibliotek” i nasza placówka chciała w ten sposób dorzucić i swój kamyczek do tego święta – dodaje.

Zróżnicowany i niezwykle ciekawy program Nocy Biblioteki UR zaciekał nie tylko stałych jej czytelników i użytkowników. Tej nocy przez budynek Biblioteki przewinęło się ponad 300 osób: studentów, uczniów szkół średnich, pracowników naukowych, nauczycieli, bibliotekarzy z innych placówek, artystów i miłośników sztuki oraz teatru, a także bibliofili i pasjonatów nowych technologii oraz przyjaciół Biblioteki UR, a także przedstawicieli lokalnych mediów. Dodatkową zachętą było powtarzane wcześniej wielokrotnie i tajemniczo brzmiące hasło, iż *tylko tej nocy nadarzy się okazja zwrotu zaległych książek pod osłoną nocy*, które niektórych bibliotecznych dłużników zachęcało do oddania książek bez ponoszenia żadnych konsekwencji. I naprawdę się opłaciło!

Uroczystego otwarcia Nocy BUR wspólnie z rektorem Uniwersytetu Rzeszowskiego prof. dr hab. Włodzimierzem Bonusiakiem dokonała dyrektor Biblioteki Krystyna Serwatko: przywitanie gości, odczytanie listu od prezydenta miasta, podziękowania dla organizatorów za zaangażowanie oraz dla sponsorów za wsparcie. No i zaczęło się!!! Po odsłuchaniu hymnu Nocy BUR, tj. piosenki Wojtka Gęsickie-

Nocne bibliotekarki

go pt. *Ballada o niepoczytalnym bibliotekarzu* w wieczorny nastrój przepięknym walcem angielskim i wiedeńskim wprowadzili tancerze Szkoły Tańca Sportowego Aksel.

Pierwsza część wieczoru pt.: *Książka tradycyjna czy dokument elektroniczny?* poświęcona była refleksji nad miejscem i rolą książki tradycyjnej oraz dokumentów elektronicznych we współczesnym świecie. Niezwykła przemowa Marka Czarnoty (który podarował bibliotece kilka bardzo cennych starych publikacji) o *książce dawnej, bibliofilstwie, białym kuku* i *ekslibristie* niewątpliwie przekonała wszystkich, iż kultura książki i słowa drukowanego jest niezaprzeczalnie silna i że przetrwa jeszcze dziesiątki, dziesiątki lat... Choć na pewno nie możemy zapominać i umiejętnie wykorzystywać zdobyczy technologicznych wzbogacających oblicze książki w XXI w., o czym ciekawie opowiadał prelegent zaproszony z Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UMCS w Lublinie Grzegorz Gmiterek.

Po prezentacjach i dyskusji na temat książki tradycyjnej i elektronicznej, specjalnie dla gości Nocy Biblioteki UR zagrał zespół La Cetra. Muzycy niezwykle nastrojowo wykonali utwory m.in. J. S. Bacha, G.P. Telemanna, A. Marcello oraz A. Corelli.

Wrażen artystycznych dostarczały zorganizowane wystawy. Ekspozycja w Czytelni Prasy Bieżącej, współorganizowana z Konsulatem Generalnym USA w Krakowie wystawa fotografii Wiesława Pikula pt. „American West” cieszyła się ogromnym uznaniem zwiedzających. Podobnie jak – nieco odmienne w charakterze, co nie znaczy, że nie podziwiane – różnorodne prace członków uniwersyteckiego Koła Naukowego „Razem”: Barbary Szal, Macieja Gulaka, Karola Jarockiego, Macieja Wieczerezaka, Tomasza Rolniaka i Łukasza Gila, ekspozowane w holu biblioteki. A także unikatowa prezentacja najcenniejszych dokumentów bibliotecznych prezentowana w Pracowni Zbiorów Specjalnych pt. „Cymelia w Zbiorach Biblioteki UR”

Cała Polska tańczy. Nie tylko z gwiazdami i na lodzie. Dlaczego więc nie potańczyć również i w bibliotece? Tancerze Szkoły Tańca Sportowego Aksel

pod kierunkiem Anny Niedzielskiej w rytmach jive'a, chachy, samby i rumbi przkonywali, że jest to możliwe również i w uniwersyteckiej księżnicy. A głosy zachwyty i podziwu dobiegające z widowni, błysk fotograficznych fleszy oraz spontaniczny aplauz na widok pięknych i uśmiechniętych tancerek, potwierdziły tylko fakt, iż nocne tańce STS Aksel w Bibliotece UR uświetniły imprezę i nadały jej specjalnego blasku.

Bohaterem drugiej części wieczoru był Stach Ożóg, na którego monodram *Pijak* wg F. Dostojewskiego oraz etiudę recytatorską *Wędrowanie wokół słowa* przyszło tylu chętnych, iż ledwo zmieścili się w bibliotecznej sali konferencyjnej. Niezwykły kunszt oraz umiejętności aktorskie Stacha, a także prezentowane przez niego dzieła, zapadają w pamięć naprawdę na bardzo długo.

Oj, było gorąco...! STS Aksel

Atrakcją imprezy były nocne wycieczki po bibliotece. Pod okiem profesjonalnych bibliotekarzy można było zwiedzić nie tylko miejsca na co dzień dostępne dla czytelników, ale również tajemnicze i tej nocy naprawdę straszne przestrzenie magazynowe, w których widoczne były nie tylko regały i książki... W ogóle sceneria biblioteki była tej nocy iście mroczna i niezwykła: zjawy, duchy, pająki, dziesiątki wampirów i nietoperzy uwieszonych pod sufitem i na ścianach tworzyły naprawdę specyficzny, tajemniczy i niepowtarzalny nastrój.

Im bliżej godziny dwunastej, tym atmosfera w bibliotece stawała się coraz bardziej „wampirza”. Przygotowany specjalnie na tę noc *Taniec z wampirami* wykonany w blasku świec przez tancerzy i tancerki STS Aksel zadziwił wszystkich. Pożądanie, miłość, niespełnione pragnienia i żądze, a także strach i przerażenie – emocje wyrażanych w tym niezwykle przedstawieniu było bardzo wiele. Tak wiele, iż wkrótce ośmielani przez Annę Niedzielską oraz jej tancerzy, goście Nocy BUR, czytelnicy i bibliotekarze sami (zadziwiając chyba najbardziej siebie) zaczęli tańczyć w rytm hymnu imprezy *Ballada o niepoczytalnym bibliotekarzu*.

Po takim występie nie mogło nastąpić nic innego jak wykład o współczesnym wizerunku wampira, który pod nieobecność autorki dr Krystyny Walc wygłosił Tomek Majdosz. I tak oto dowiedzieliśmy się, gdzie czas wolny spędzają XXI-wieczne wampiry, w jakich bywają klubach, co (oprócz swego ulubionego napoju) pijają, jakie preferują trendy w modzie oraz kolorystykę. Długie oklaski, a także żywe (jak na tę porę) kulturalne dyskusje potwierdziły, iż wykład bardzo przypadł do gustu nocnym słuchaczom.

Już po północy kolejnych wrażeń, tym razem związanych z teatrem i żywym słowem, dostarczyła grupa S.T.O.S. Aktorzy w rzeszowskiej premierze sztuki „Kruk” Alfonso Sastre’a porwali widzów w nocną, zapętloną w czasie podróż i opowieść o emocjach, przyjaźni, miłości, z kryminalną nutką w tle. Owacjami na stojąco widownia pożegnała aktorów tuż po godzinie 2.00 w nocy.

Działo się tej nocy w bibliotecznym gmachu naprawdę wiele. Nie sposób na koniec nie wspomnieć o cieszącej się dużym zainteresowaniem wystawie książki zniszczonej „Czytelniku pozwól żyć!”, gdzie można było zobaczyć, co gorliwy student potrafi z książką zrobić, jak umiejętnie podkreślić tekst, jak wyrwać stronę, jak pozaginać ośle rogi, jak bardzo oblać ją kawą, herbatą lub sokiem. A także jak wiele trudu należy potem włożyć, by taką zniszczoną książkę odrestaurować i odnowić, by mogła ona dalej służyć innym czytelnikom.

Perłą okazało się być również „Biblioteczne Biuro Rzeczy Znalezionych”, gdzie zaprezentowano zguby porzucone przez rozróżnionych czytelników w bibliotece: dziesiątki dyskietek i płyt CD, notatki w wykładów, „kserówki”, niecodzienne zakładki (np. zdjęcie RTG czy banknot 100 zł sprzed dewaluacji), rękawiczki, czapki, szaliki, dziurawa parasolka, okulary, kolczyki, zwój drutu (!). Oj, co też się w bibliotece przydać może...

A zabrany na pamiętkę nietoperz i drobny upominek w postaci smyczy oraz długopisu z logo Nocy i Biblioteki UR z pewnością przedłużą te niezapomniane przeżycia, i – na co organizatorzy nieskromnie liczą – zachęcą do przyjsca do Biblioteki UR nocą już za rok....

Bo 9 maja 2008 r. chyba było warto. Kto nie dotarł, niech naprawdę żałuje.

Organizatorzy Nocy Biblioteki UR pragną gorąco podziękować ludziom, bez których impreza nie miałaby takiego blasku: Markowi Czarnocie, Grzegorzowi Gmiterkowi, Stachowi Ożogowi, Krystynie Walc, zespołowi La Cetra, grupie S.T.O.S. oraz Kołu Naukowemu „Razem”, a także Annie Niedzielskiej i tancerzom STS Aksel oraz wszystkim innym, którzy wspierali zaangażowaną pracą i dobrym słowem. Podziękowania należą się również sponsorom imprezy – firmom: Wolters Kluwer Polska, Max Elektronik, Klimawentex, Zelmer, Elmet oraz Restauracji Czarny Kot, Cukierni J. Orłowski & K. Rak, a także patronom medialnym: Dziennikowi „Super Nowości”,

Telewizji Polskiej Oddział w Rzeszowie oraz miesięcznikowi „Nasz Dom Rzeszów”.

Bożena Jaskowska
Biblioteka Uniwersytetu Rzeszowskiego

Łódzka konferencja nt.: „Przestrzeń informacyjna książki”

W dniach 12-14 maja 2008 r. Katedra Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UŁ zorganizowała w Łodzi konferencję „Przestrzeń informacyjna książki”. Przewodniczącą Komitetu Naukowego była kierownik KBiN prof. Hanna Tadeusiewicz, zaś sekretarzem dr Magdalena Przybysz-Stawska. W obradach wzięli udział pracownicy instytutów bibliotekoznawstwa oraz bibliotek naukowych i publicznych z całej Polski. Przebiegały w formie plenaryjnej i w podziale na sekcje: *Książka na łamach prasy, bibliografie; Cyfrowy świat książki elektronicznej; Książka specjalna: naukowa, fachowa, specjalistyczna; Zróżnicowany świat katalogów; Książka dla dzieci*. Część obrad prowadził jeden z gości honorowych, prof. Marcin Drzewiecki z Instytutu Studiów Bibliologicznych i Informacji Naukowej UW. Posiedzeniom przewodniczyli także: prof. Bronisława Woźniczka-Paruzel (Toruń), prof. Oskar Czarnik (Kielce), prof. Andrzej Wałkowski (Olsztyn), prof. Stanisław Kondek (BN w Warszawie), prof. Ewa Andrysiak (Kalisz) i prof. Marta Skalska-Zlat (Uniwersytet Wrocławski).

Obrady plenarne otworzyło wystąpienie prof. H. Tadeusiewicz, która przedstawiła informacje o najnowszym dorobku naukowym kierowanej przez siebie katedry. Chwilą ciszy uczczono pamięć niedawno zmarłego wybitnego uczonego, związanego z łódzkim ośrodkiem, prof. Janusza Dunina. Następnie prof. Jerzy Starnawski (UŁ) mówił o *Książce przyjaciela*. Dawał przykłady z literatury ojczyznej, od czasów staropolskich do XIX w., jak pisarze ukazywali książkę jako przyjaciela człowieka. Duże praktyczne znaczenie miał referat współwłaściciela firmy „Bibliofil” z Łodzi z filią w Radomsku – sponsora konferencji, Sebastiana Szparowskiego, który zaprezentował swoją hurtownię książek akademickich, w większości niskonakładowych, a przez to trudno dostępnych. Mgr Piotr Lewkowicz (Biblioteka Główna UŁ) przekonywał do analogowych i cyfrowych nośników informacji, rozszerzających przestrzeń informacyjną książki. Taką rolę pełni choćby książka mówiona, dołączana do publikacji mających formę tradycyjną, skierowana do czytelników niewidomych i niedowidzących. Mgr Jarosław Gajda (Biblioteka Politechniki Lubelskiej) zachęcał do publikowania w Internecie przez biblioteki akademickie, wzorem swojej placówki, skryptów autorstwa pracowników naukowych,

przez co z publikacji lokalnych stają się one globalnymi. Dr Evelina Kristanowa (UŁ) przedstawiła formy informacji o ksiązce współczesnej stosowane w Bułgarii. Zwróciła m.in. uwagę na wysyłanie przez biblioteki do czytelników, wzorem księgarń i wydawnictw, newsletterów z informacjami o zakupionych nowościach. Dr Małgorzata Całka (Kalisz) mówiła na temat *Roli książki w procesie komunikacji marketingowej samorządów lokalnych*, informując na przykładzie Wielkopolski o działalności wydawniczej samorządów, służącej promocji miast i gmin. Wielu referentów i uczestników dyskusji podkreślało, iż książka żyje, jeśli ma czytelników, jakich pozyskanie jest możliwe dzięki rozpowszechnianiu odpowiedniej informacji.

Duże zainteresowanie wzbudziły obrady sekcji *Książka na łamach prasy, bibliografii*. Dr M. Przybysz-Stawska (UŁ) zreferowała problem *Informacji o książce w polskiej prasie współczesnej*. Zwróciła uwagę na niewykorzystaną szansę, jaką jest możliwość promocji książki przez prasę kobiecą, której czytelnictwo w Polsce rośnie, podczas gdy czytelnictwo innych rodzajów czasopism spada. Dr Wanda Matwiejczuk (Biblioteka Główna Uniwersytetu Opolskiego) przedstawiła kwestię *Informacji o książce na łamach „Gazety Wyborczej”* jako jednego z polskich dzienników o największym nakładzie i zasięgu społecznym. Dr Adrian Uljasz (WBP im. H. Łopacińskiego w Lublinie) omówił zagadnienie przeszerzenia informacji o książce we współczesnym piśmie dla bibliotekarzy na przykładzie miesięcznika „Poradnik Bibliotekarza” z l. 2006-2007. Odwołując się do wyników badań przeprowadzonych przez pracowników Biblioteki Narodowej, mówił o dużej poczytności dwóch periodyków z oferty Wydawnictwa SBP: „Poradnika Bibliotekarza” i „Bibliotekarza”. Prof. Maria Próchnicka (UJ) oraz prof. Marta Skalska-Złat i mgr Karina Nabiałczyk, obydwie z UW, przedstawiały efekty wspólnie przeprowadzonej analizy cytowań książek w czasopiśmie z nauki o informacji. Podkreśliły, że w tej dziedzinie wiedzy wiele cytowań odnosi się do publikacji pokonferencyjnych. Dr Hanna Langer i mgr Agnieszka Łakomy (Uniwersytet Śląski) przybliżyły *Problematykę książki elektronicznej na łamach Bibliografii Analitycznej Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej. Piśmiennictwo Zagraniczne (1988-2007)*.

W *Cyfrowy świat książki elektronicznej* wprowadziła słuchaczy prof. E. Andrysiak z Książnicy Pedagogicznej w Kaliszu, mówiąc o książce digitalnej jako formie przełamania barier. Mgr Magdalena Krynicka (BN) przedstawiła temat: *OPAC kontra Google – informacja o książce*, zaś dr Adam Jachimczyk (Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy w Kielcach) przeanalizował zagadnienie *Informacji o książce w internetowych placówkach handlowych*. Mgr Iwona Kaczmarek z Biblioteki Geograficznej UŁ zaprezentowała *Przegląd internetowych portali katolickich pod kątem informacji o książce*, natomiast mgr

Alicja Portacha z Biblioteki Głównej Politechniki Warszawskiej przybliżyła *Wybrane aspekty użytkowania książki elektronicznej na przykładzie kolekcji dostępnych w Bibliotece Głównej Politechniki Warszawskiej*.

Na temat *Książki specjalnej: naukowej, fachowej, specjalistycznej* wypowiedzieli się: dr Bożena Koredczuk (UWr), dr Jacek Ladorucki (UŁ), dr Magdalena Rzadkowska (UŁ), dr Dorota Degen (UMK w Toruniu), dr Aleksandra Wejman-Sowińska (UŁ) i mgr Joanna Nowak (Kielce). J. Ladorucki mówił o *Przeszreni komunikatu artystycznego w dwudziestowiecznej książce poetyckiej*, a D. Degen przeanalizowała temat: *Elementy typografii współczesnej książki naukowej a jej przestrzeń informacyjna*. Mgr J. Nowak mówiła o książkach do nauki rzemiosła i internetowej o nich informacji na przykładzie zegarmistrzostwa w Polsce.

Obrady sekcji *Zróznicowany świat katalogów* prowadził prof. M. Drzewiecki. Temat z pogranicza księgarstwa i bibliotekarstwa przygotował dr Kazimierz Adamczyk (Bydgoszcz) (*Katalogi aukcyjne jako źródło informacji o książce na przykładzie katalogów Bydgoskich Aukcji Antykwarycznych*). Prof. Krzysztof Walczak (Książnica Pedagogiczna w Kaliszu i Uniwersytet Wrocławski), mówiąc o *Drukowanych katalogach bibliotecznych jako źródle informacji o książce regionalnej*, zwrócił uwagę na współczesny renesans regionalizmu. Dr Danuta Patkaniowska (Biblioteka Główna UJ) przedstawiła zagadnienie *Informacji rzeczowej o książkach w BJ (na przykładzie książek z dziedziny filologii)*, informując przy okazji, że przedwojenny katalog Biblioteki Jagiellońskiej jest już w całości dostępny w Internecie (po przeskanowaniu). Mgr Mariola Augustyniak z Biblioteki Głównej UŁ zarysowała kwestię *Wpływu komputeryzacji na zasięg, zakres i jakość informacji o książce w katalogach bibliotecznych*. Z kolei mgr Lidia Mikołajuk, przedstawiła aspekt praktyczny przeszerzenia informacyjnej BUŁ, omawiając wyniki ankiety, w której pytała czytelników, jaką drogą uzyskują w bibliotece informacje. Najwięcej ankietowanych (55%) wymieniło stronę internetową biblioteki uniwersyteckiej.

Żywotna kwestia to *Książka dla dzieci i jej czytelnictwo*. W ramach tej sekcji dr Mariola Antczak (UŁ) podsumowała wyniki własnej ankiety na temat *Źródła informacji o nowościach książkowych w bibliotece szkolnej*, przeprowadzonej wśród bibliotekarzy, nauczycieli i uczniów, głównie z terenu Łodzi i woj. łódzkiego. Okazało się, że najczęstszym sposobem informowania czytelników bibliotek szkolnych o nowościach są indywidualne rozmowy nauczycieli bibliotekarzy z uczniami. Ta metoda jest najbardziej efektywna według ankietowanych licealistów. W przypadku uczniów gimnazjów najsukuteczniejsze są informacje przekazywane przez bibliotekarza podczas lekcji. Licealiści za najmniej owocny sposób uznali komunikowanie wiadomości o nowościach za po-

średnictwem rodziców. Dr Alicja Brzuska-Kępa (UŁ) poświęciła referat zagadnieniu *Informacyjnej funkcji ilustracji w edukacyjnych wydawnictwach dla najmłodszych*, wybierając przykład przyrodniczych książek popularnonaukowych z serii „Obrázky dla maluchów”. Dr Michał Rogoż (Akademia Pedagogiczna w Krakowie) omówił ważki problem recepcji bestsellerowej powieści J.K. Rowling o Harrym Potterze na polskim rynku wydawniczym. Tematykę historyczną poruszyła w tej samej sekcji dr hab. Bogumila Staniów z Uniwersytetu Wrocławskiego.

Problematyką książki dawnej zajęła się mgr Wiesława Gmiterek z Biblioteki Głównej UMCS, referując problem staropolskiej przestrzeni informacyjnej książki lubelskiej. W wystąpieniu i prezentacji medialnej przedstawiała informację o 35 starodrukach z zasobu Biblioteki Głównej UMCS w Lublinie. Wśród referentów sekcji *Książka dawna. popularyzacja książki* znalazła się także dr Renata Aleksandrowicz z UW, mówiąca nt. *Informacji o książce wśród słuchaczy Uniwersytetów Trzeciego Wieku*.

W czasie obrad toczyły się żywe dyskusje. Tak było m.in. w sekcjach *Zróżnicowany świat katalogów* oraz *Książka na łamach prasy, bibliografie*. Części referatów i dyskusji przysłuchiwali się studenci łódzkiej Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej. Uczestnicy skorzystali z możliwości zwiedzenia Biblioteki Głównej UŁ, której dumę stanowi niedawno oddane do użytku nowoczesne skrzydło, a także biblioteki Katedry, gdzie eksponowano otrzymane w darze od prof. M. Drzewieckiego publikacje z pozytywnej i popularnej serii Wydawnictwa SBP: „Nauka–Dydaktyka–Praktyka”. Owocem konferencji będzie recenzowana książka zbiorowa z referatami. Organizatorzy mają w planach przekształcenie swojej inicjatywy w imprezę cykliczną.

Dr Adrian Uljasz

Wojewódzka Biblioteka Publiczna
im. H. Łopacińskiego w Lublinie

Spotkanie ekspertów EBLIDA ds. prawa informacyjnego

Eksperti skupieni w grupie ds. prawa informacyjnego (EGIL) organizacji EBLIDA spotykają się dwa razy w roku. Ostatnie spotkanie odbyło się w Paryżu w dniach 15-16 kwietnia. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele 7 krajów (Austria, Dania, Francja, Holandia, Polska, Szwecja i Wielka Brytania).

Zgodnie z tradycją pierwsza część spotkania miała charakter seminarium otwartego dla wszystkich zainteresowanych. Seminarium poświęcono dziełom osieroconym. Toby Bainton przedstawił problem od strony europejskiej, Harald von Hielmerne rozwiązania

duńskie a Marie-Dominique Heusse francuskie. W seminarium brali udział przedstawiciele francuskiego ministerstwa edukacji oraz różnych bibliotek i organizacji bibliotekarskich.

Podczas spotkania ekspertów poruszane były następujące kwestie:

1. Strategia EBLIDA w zakresie zagadnień prawnych (przygotowana na bazie raportów członków grupy).

Podczas spotkania w Wiedniu członkowie grupy zobowiązali się do przygotowania raportów na temat najważniejszych zagadnień związanych z prawem informacyjnym:

- konflikt prawa autorskiego z prawem kontraktów (również techniczne zabezpieczenia – DRM),
- Public Lending Rights i czas ochrony praw autorskich,
- modele wynagrodzeń za korzystanie z praw autorskich (wraz z problemem dzieł osieroconych, znaczenie diligent search i relacje ze stowarzyszeniami zbiorowego zarządzania prawami autorskimi),
- wyjątki i ograniczenia stosowane w prawie autorskim,
- ochrona danych osobowych i prawo do informacji,
- wiedza i kultura rdzennych mieszkańców.

Ponieważ zadanie okazało się czasochłonne a zagadnienia dyskusyjne, członkowie grupy zdecydowali, że ostateczne raporty powstaną do końca lipca 2008 r. Następnie zostaną rozesłane do wszystkich członków grupy. Zatwierdzenie raportów odbędzie się na następnym spotkaniu. Grupa zdecydowała, że problem ochrony wiedzy i kultury rdzennych mieszkańców nie będzie tematem oddzielnego raportu. Widoczna jest obecna tendencja krajów, w których żyją duże grupy rdzennej ludności do obejmowania ich wytworów prawem autorskim.

2. Projekt Komisji Europejskiej w sprawie przedłużenia czasu ochrony twórców wykonawców z 50 do 95 lat.

Komisarz McCreevy, odpowiedzialny w Komisji Europejskiej za Wspólny Rynek, ogłosił, że zamierza przedłużyć czas ochrony autorskich praw wykonawców. Wywołało to zrozumiałe obawy w środowisku konsumentów. Ponieważ poza informacją prasową nie istnieje żaden oficjalny dokument w tej sprawie, członkowie EGIL postanowili wysłać listy do różnych komisarzy (Społeczeństwo informacyjne i media, Konkurencja, Nauka i badania naukowe, Edukacja, kształcenie, kultura i młodzież, Ochrona konsumentów), wskazując jaki wpływ miałyby wydłużenie czasu ochrony na różne dziedziny życia.

3. Raport na temat prac WIPO.

Barbara Stratton przedstawiła skrót informacji z ostatnich spotkań WIPO. Tematem przewodnim dyskusji były wyjątki i ograniczenia od stosowania prawa autorskiego, dotyczące bibliotek. Na zlecenie WIPO, choć nadal nie jest przesądzone czy ten temat powinien być na agendzie WIPO, raport o wyjątkach i ograniczeniach od stosowania prawa autorskiego

przez biblioteki przygotowuje prof. Kenneth Crews z Uniwersytetu Columbia.

4. Spotkanie z Zarządkiem Europejskiego Stowarzyszenia Bibliotek Naukowych.

Toby Bainton oraz Andrew Cranfield spotkali się z Elizabeth Niggeman oraz Andrew Wilks z Europejskiego Stowarzyszenia Bibliotek Naukowych. Spotkanie poświęcone było dziełom osieroconym oraz modelowym licencjom i ich implementacji w prawodawstwie krajowym. Miało na celu wymianę informacji na temat bieżących prac obydwu ciał, które są zbieżne, oraz próbę wypracowania wspólnego stanowiska.

5. Spotkanie z Europejską Federacją Wydawców.

Toby Bainton oraz Andrew Cranfield spotkali się z przedstawicielami wydawców.

Podczas spotkania wydawcy przedstawili przygotowania do projektu Arrow. Arrow to baza danych dzieł osieroconych. Ma zawierać informacje o dziełach osieroconych, dla których dokonano diligent search. Projekt jeszcze nie wystartował, ale ma wielu partnerów, a finansowany będzie z funduszy unijnych.

6. Prace podgrupy ds. praw autorskich powołanej przez Wysokiej Rangi Ekspertów ds. Biblioteki Cyfrowej.

Prace podgrupy zbliżają się do końca. Pracowała 18 miesięcy nad zagadnieniami związanymi z tworzeniem kopii w celu ochrony, dziełami o wyczerpanych nakładach i dziełami osieroconymi. W toku prac ustalono, że biblioteki i inne instytucje kulturalne powinny mieć prawo do wykonania tyłu kopii, ile będzie potrzebne na potrzeby ochrony zbiorów. Nie powinno być tak, aby kopie powstawały w nadmiernej ilości, np. jeśli biblioteka ma jedną kopię książki, to nie może zrobić więcej kopii niż jedna i książka powinna być dostępna na jednym terminalu (tak właśnie jest w Danii, a Komisja Europejska rekomendowała takie rozwiązanie w dokumencie ZALECENIE KOMISJI z dnia 24 sierpnia 2006 r. w sprawie digitalizacji i udostępnienia w Internecie dorobku kulturowego oraz w sprawie ochrony zasobów cyfrowych 2006/585).

Wiele czasu zajęła dyskusja nad modelową licencją na digitalizację dzieł o wyczerpanych nakładach,

której projekt już jest dostępny na stronie internetowej Komisji Europejskiej.

Zdecydowanie najwięcej energii pochłonęły prace nad wytycznymi dla prac z dziełami osieroconymi. Zagadnienie jest kompleksowe a poszczególne typy wydawnictw muszą być analizowane oddzielnie. Dlatego prace nad wytycznymi zostały przekazane specjalnym grupom.

7. Prace grup roboczych nad wytycznymi w sprawie diligent search.

We wrześniu 2007 r. zorganizowano spotkanie różnych podmiotów i organizacji zainteresowanych budową zasobów cyfrowych, podczas którego uznano, iż należy powołać zespoły robocze, które przygotują wytyczne do diligent search dzieł osieroconych dla poszczególnych rodzajów dzieł. Członkowie zespołów opracowali wytyczne dla materiałów drukowanych (książek i czasopism), wydawnictw muzycznych, audiowizualnych i zdjęć. Obecnie trwają prace nad przyjęciem raportu oraz poparciem go przez grupy interesariuszy (stakeholders). Najistotniejszą konstatacją po lekturze wytycznych jest ich nieużyteczność przy projektach masowej digitalizacji. Stosowanie diligent search w digitalizacji robionej na masową skalę jest nieekonomiczne. Przekazanie problemu organizacjom zbiorowego zarządzania jest rozwiązaniem najłatwiejszym, choć nie jest pewne czy poradzą sobie one z tak kompleksowym zadaniem. Dodatkowo tylko kilka krajów Unii Europejskiej stosuje tzw. licencję rozszerzoną, która pozwala na zabezpieczenie podmiotów, również w sytuacji, gdy nie są oni członkami organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi.

Następne spotkanie ekspertów ds. prawa informacyjnego odbędzie się w Wenecji w dniach 2-3 października 2008 r.

Barbara Szczepańska

Barbara Szczepańska reprezentowała na spotkaniu Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. Wyjazd dofinansowano częściowo ze środków pozostających w dyspozycji Instytutu A. Mickiewicza oraz ze środków prywatnych Barbary Szczepańskiej.

Nasi korespondenci informują

Rozbudowa Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki w Gorzowie Wlkp.

Gdy w 1912 r. w Gorzowie ruszyła budowa Domu Opieki z siedzibą Towarzystwa na rzecz Bibliotek Ludowych, mieszkańcy ówczesnego Landsbergu cieszyli się z tak dużej inwestycji. Niestety później mia-

sto nie mogło się poszczycić kolejnymi nowymi budowlami instytucji bibliotecznych. Miejska Biblioteka Publiczna nie miała odpowiedniego obiektu. Zbiory rozsiane były po całym mieście. Często przechowywane w niesprzyjających im warunkach i nie udostępniane czytelnikom.

Dopiero gdy w 2002 r. dyrektorem został Edward Jaworski, o jego planach wybudowania nowej siedzi-

Widok nowego budynku WiMBP od strony parku Wiosny Ludów

by zaczęto mówić coraz głośniej. Dzięki wsparciu finansowemu Urzędu Marszałkowskiego, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego i programowi unijnemu w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego udało się zrealizować to szczytne zadanie.

17 października 2006 r. na placu budowy został wmurowany akt erekcyjny nowego gmachu. Ponad rok później nastąpiło oficjalne przekazanie budynku. W uroczystości brały udział władze centralne województwa, miasta, prezes firmy wykonawczej i liczne grono działaczy ze środowiska życia kulturalnego.

Nowy budynek prezentuje się okazale. Został on połączony szklanym łącznikiem z dotychczasową siedzibą biblioteki – zabytkową XIX-wieczną willą. Nowoczesny budynek ma trzy kondygnacje. Całość liczy 8260 m². Ściany zewnętrzne są licowane żółtą cegłą klinkierową z ciemnopopielatą ślusarką i wielkimi niebieskimi tafłami szklanych okien i drzwi. Charakterystycznym elementem jest centralnie położony dziedziniec, otwarty na trzy kondygnacje, które są spięte u szczytu szklaną kopułą. Od centralnie położonej klatki schodowej kosiście usytuowane są czytelnia i wypożyczalnia. Wszystkie są przeszkłone z widokiem na sąsiadujący Park Wiosny Ludów i połączone szklaną windą.

Całość prezentuje udane połączenie ciekawej bryły architektonicznej, nowoczesnych trendów w budownictwie bibliotecznym i elektroniki XXI w. Rozplanowanie zbiorów (około 300.000 woluminów i zbiorów specjalnych) pozwoli na ich pełne wykorzystanie. Ponad 60% książek będzie do dyspozycji czytelników w wolnym dostępie do półek. Obecnie było to tylko 10-15%.

Poszczególne kondygnacje mieszczą następujące oddziały. Na parterze (na poziomie chodnika) znajduje się Oddział Specjalnej Troski z wypożyczalnią Książki Mówionej. Oprócz tego jest Wypożyczalnia

Główna. Oddział dla Dzieci, czytelnia prasy codziennej, kawiarenka, księgarnia. Na pierwszym piętrze usytuowane są: Dział Zbiorów Specjalnych, Wypożyczalnia Zbiorów Naukowych, sala konferencyjna, sala dydaktyczna i pracownia komputerowa. Drugie piętro mieści wygodne i nowoczesne czytelnie, Oddział Zbiorów Audiowizualnych, Dział Informatyczno-Bibliograficzny, Dział Zbiorów Regionalnych i salę projekcyjną. Na trzecim piętrze znajdują się magazyny. Jest też klimatyzowany skarbiec na przechowywanie najcenniejszych zbiorów, gabloty na zbiory specjalne, pracownia etnolingwistyczna ze zbiorami na temat i w języku mniejszości regionalnych i napływowych pracowników: Ukraińców, Wietnamczyków, Turków i innych oraz galeria karykatury – portrety słynnych mieszkańców Gorzowa Wlkp. W starej siedzibie biblioteki, po jej rewitalizacji, planuje się zorganizować klub literacki, muzeum literatury, salę wystawową i kawiarenkę.

Wszystkie zbiory są skatalogowane w bazie komputerowej i połączone z bazą biblioteki Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Gorzowie i Biblioteki Pedagogicznej tworzących Gorzowską Bibliotekę Cyfrową. Wzorując się na bibliotekach krajów skandynawskich, dyrekcja dąży do budowania platformy bibliotek cyfrowych, gdzie bibliotekarz stanie się doradcą po świecie informacji.

Od grudnia 2007 r. jako pierwszy zaczął działać Oddział Zbiorów Dziecięcych, następnie przeniesiono zbiory Oddziału Specjalnej Troski, Oddział Zbiorów Naukowych i Dział Zbiorów Specjalnych. Kompleksowa działalność WiMBP w Gorzowie planowana jest na kwiecień br.

Nowe oblicze gorzowskiej biblioteki centralnej czyni z niej jedną z najnowocześniejszych placówek w regionie i kraju. Brak barier architektonicznych czyni z niej placówkę przyjazną i otwartą dla czytelnika niepełnosprawnego. Książki opatrzone chipami, 60 sta-

nowisk komputerowych, dostęp do szybkiego Internetu, liczne czytelnie, sale projekcyjne i konferencyjne poszerzą niewątpliwie działalność kulturalno-oświatową i włączą gorzowską placówkę w krąg bibliotek polskich działających według standardów na miarę XXI w.

Renata Tawfik

Wykorzystano:

1. Informacje uzyskane od dyrekcji WiMBP.
2. D. Barański: *Biblioteka na palach*. „Gazeta Wyborcza: Gorzów Wlkp.”, 2006, 18 października, s. 1.
3. D. Barański: *Biblioteka jak marzenie*. „Gazeta Wyborcza: Gorzów Wlkp.”, 2007, 15-16 grudnia, s. 1.
4. Roch: *Jest piękna i nowoczesna*. „Gazeta Lubuska” 2007 nr 266 s. 5d.
5. M. Dobrowolska: *Tajemnice gorzowskiej księżnicy*. „Ziemia Gorzowska” 2007 nr 31 s. 27.

Biblioteczne Centrum Zdalnej Edukacji w Elblągu

E-learning pojawił się na rynku edukacyjnym pod koniec minionego stulecia. Dziś staje się niezwykle popularną formą kształcenia głównie ze względu na nowoczesne narzędzia przekazywania wiedzy, którymi dysponuje. Lista jego zalet jest naprawdę długa.

Wraz z e-learningiem bibliotekarze, zwłaszcza ci z bibliotek szkolnych i pedagogicznych, otrzymali narzędzie, dzięki któremu będą mogli rozszerzyć krąg odbiorców swoich usług zwłaszcza tych, których zadaniem jest przygotowanie młodego pokolenia do funkcjonowania w społeczeństwie informacyjnym. Różnorodność i wielość narzędzi do przekazania wiedzy, jakie ma do swojej dyspozycji autor kursu zdalnego (interaktywne, tradycyjne udostępnione online, strony WWW) są niemal 100% gwarancją wzrostu atrakcyjności zajęć mających wykształcić w uczniach zdolność uczenia się przez całe życie i umiejętność korzystania z różnych źródeł informacji. Bibliotekom pedagogicznym, które zdecydowały się podjąć wyzwanie i rozpocząć realizację niektórych zadań statutowych w formie zdalnej, pozwoli on niewątpliwie zwiększyć krąg użytkowników.

Uruchomienie Bibliotecznego Centrum Zdalnej Edukacji (BCZE) w Warmińsko-Mazurskiej Bibliotece Pedagogicznej im. Karola Wojtyły w Elblągu jest kolejnym krokiem, po wdrożeniu projektu „Internetowe Centra Informacji Multimedialnej w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych”, na drodze do realizacji misji biblio-

teki i jej nowej funkcji, jako centrum informacji i ośrodka samokształcenia. Przy wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych pragniemy zniósć geograficzne i czasowe bariery w dostępie do oferty edukacyjnej biblioteki.

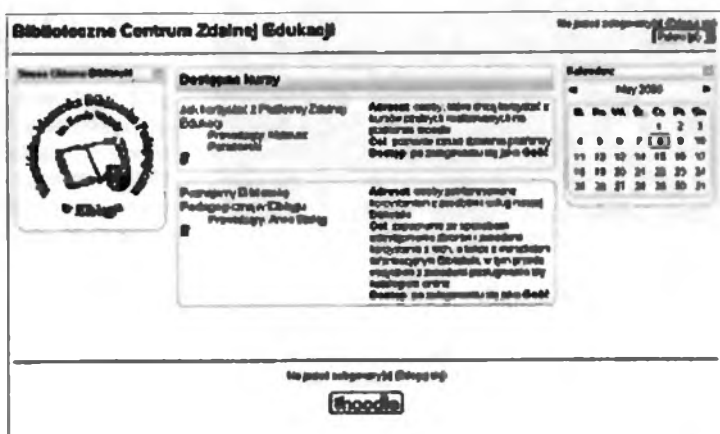
BCZE powstało z inicjatywy 3 pracowników: Jadwigi Pawluk, Mateusza Paradowskiego, Anny Szelağ i funkcjonuje w ramach Wydziału Promocji i Współpracy z Bibliotekami, Biblioteki Głównej w Elblągu.

Misją BCZE jest rozszerzenie dostępu do realizowanych przez bibliotekę zadań statutowych, takich jak:

- organizowanie doskonalenia zawodowego pracowników bibliotek pedagogicznych i bibliotek szkolnych,
- udzielanie pomocy i instruktażu metodycznego bibliotekom szkolnym,
- inspirowanie i promowanie edukacji czytelniczej i medialnej,
- organizowanie i prowadzenie działalności edukacyjnej.

Główne zadania Bibliotecznego Centrum Zdalnej Edukacji to:

- promowanie i koordynowanie działań W-MBP w Elblągu w zakresie multimedialnego doskonalenia nauczycieli bibliotekarzy,
- przygotowanie i prowadzenie kursów e-learningowych dla nauczycieli bibliotekarzy,
- przygotowanie i prowadzenie kursów e-learningowych dla ogółu użytkowników, w zakresie wyszukiwania, selekcjonowania i przetwarzania informacji oraz posługiwania się technologiami komunikacyjno-informacyjnymi,
- przygotowanie kadry biblioteki do realizacji doskonalenia na odległość,
- wspomaganie przygotowania nauczycieli bibliotekarzy szkół do wymagań stawianych przez nowe formy nauczania,
- promowanie e-learningu,
- współpraca z instytucjami realizującymi podobne zadania w kraju.

Powyższe zadania są realizowane przy pomocy platformy zdalnego nauczania – Moodle administrowanej przez administratora sieci W-MBP w Elblągu. Funkcję opiekunów merytorycznych platformy sprawują dwaj pracownicy Wydziału Promocji i Współpracy z Bibliotekami oraz jeden pracownik Wydziału Multimediального, którzy ponadto koordynują działaniami biblioteki w zakresie zdalnego nauczania.

Działalność BCZE zainaugurowano 7 maja br. w czasie spotkania szkoleniowego dla nauczycieli bibliotekarzy szkół dotyczącego e-learningu. W chwili obecnej na platformie dostępne są tylko dwa kursy: „Jak korzystać z Platformy Zdalnej Edukacji” oraz „Poznajemy Bibliotekę Pedagogiczną w Elblągu”, ale do końca roku ich lista z pewnością się wydłuży.

Anna Szląg

Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna
w Elblągu

Czym jest dla nas Europa? – spotkanie w Książnicy Pomorskiej

Spotkanie pod takim tytułem odbyło się w Książnicy Pomorskiej im. S. Staszica w Szczecinie 1 kwietnia br., a jego głównymi bohaterami byli **Stefaan van den Bremt** (ur. w 1941 r.), flamandzki poeta i tłumacz z Belgii oraz **Jose Manuel Fajardo** (ur. w 1957 r.) prozaik z Hiszpanii, obecnie mieszkający w Paryżu. Ich pierwsza wizyta w Polsce w dniach 30.03 – 1.04 2008 r. związana była z realizacją projektu *Socrates Comenius* i udziałem szczecińskiego Gimnazjum nr 10 w konkursie „W imię obywatelstwa europejskiego”. Konkurs organizowany jest od 5 lat przez współpracujący z Samorządem Województwa Zachodniopomorskiego Konsulat Generalny Gironde, Fundację „France-Liberté” w Gironde we Francji oraz Inspekcję Akademicką (Ministerstwo Edukacji Narodowej) w ramach „Tygodnia Edukacji Narodowej przeciwko rasizmowi”. Jego uczestnikami są uczniowie collegiów w wieku od 13 do 15 lat. Celem konkursu jest rozpropagowanie wśród młodzieży idei przynależności europejskiej, która opiera się na wspólnych wartościach: zaangażowanie w szerzenie pokoju, solidarność ludzi wywodzących się z różnych kultur, wzajemne poszanowanie historii, zwyczajów, tradycji, wyznań, sposobu myślenia i różnorodności językowej.

Pisarze, biorący udział w projekcie, zredagowali teksty, będące ich osobistymi wypowiedziami na temat. W trakcie spotkań z młodzieżą, która wcześniej miała możliwość zapoznania się z poglądami pisarzy nt. zjednoczonej Europy, rozmawiano m.in. o różni-

Od lewej: Cecylia Judek, Jose Manuel Fajardo, Stefaan van den Bremt, tłumaczka.

Fot.: Teresa Borkowska

cach w pojmowaniu pojęć takich jak: Europejczyk, patriota, tożsamość narodowa. Uczniowie pytali też o warsztat pisarski obu twórców. Końcowym etapem konkursu będzie stworzenie przez uczniów indywidualnych prac, poruszających problematykę obywatelstwa europejskiego. Laureaci zostaną nagrodzeni podczas oficjalnej inauguracji zorganizowanej przez Radę Generalną Departamentu Gironde w czerwcu br.

Wizyta w Książnicy Pomorskiej miała nieco inny charakter. Goście po zwiedzeniu Biblioteki uczestniczyli w spotkaniu głównie z dorosłymi czytelnikami, w tym członkami działającego tu z powodzeniem Dyskusyjnego Klubu Książki. Zaprezentowali swoje osiągnięcia literackie i wiele mówili na temat swoich spotkań z literaturą polską, podkreślając jej wysoką kondycję i dążenie ku zachodniej przestrzeni kulturowej, co ułatwia integrację kultury polskiej z kulturą zachodnią.

Pisarze, którzy wcześniej spotykali się m.in. z młodzieżą francuską i luksemburską, zaskoczeni byli ogromnym zainteresowaniem nauką języka i poznawaniem kultury hiszpańskiej w Szczecinie, przyznali, że ujęła ich serdeczna i ciepła atmosfera, z jaką byli przyjmowani.

W spotkaniu w Książnicy Pomorskiej uczestniczyła również **Wiesława Oramus**, pisarka mieszkająca w Szczecinie, która w roku szkolnym 2005/2006 brała udział w III edycji konkursu „W imię obywatelstwa europejskiego” i miała okazję spotykać się z młodzieżą w różnych krajach europejskich.

Cecylia Judek

Książnica Pomorska im. S. Staszica
w Szczecinie

CZYTELMANIA w Tarnogrodzie

„Dużo czytam, dużo wiem”, pod takim hasłem przebiega tegoroczna Ogólnopolska Kampania Na Rzecz Wspierania Czytelnictwa. Honorowy patronat objął Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Pomysłodawcą całej akcji jest Fundacja COMMITMENT TO EUROPE arts & business, której celem jest wspieranie czytelnictwa. Organizatorzy chcą przekonać, że książka nie jest zakurzonym zabawką, lecz ewoluuje i przybiera nowoczesne formy – na miarę XXI w.

W bieżącym roku książkę – prezent *Zoolog* udośćpnił na cele CZYTELMANII włoski pisarz Niccolò Ammaniti, który ma na swoim koncie powieści, opowiadania, nowele, artykuły, komiksy oraz najważniejszą włoską nagrodę literacką Premio Strega 2007.

Miejska Biblioteka Publiczna w Tarnogrodzie jest jedną z kilku bibliotek w Polsce biorących udział w Ogólnopolskiej Kampanii Na Rzecz Wspierania Czytelnictwa. Z tej okazji otrzymaliśmy 100 książek – prezentów oraz plakaty, które przekazaliśmy wybranym osobom w pierwszym dniu CZYTELMANII. Do każdej książki dołączyliśmy własnoręcznie napisaną, imienną dedykację, m.in. dla starosty biłgorajskiego, burmistrza Tarnogrodu, przedstawicieli Rady Miejskiej, prezesów i dyrektorów instytucji, nauczycieli, księży pracujących w naszej parafii itd.

W trakcie trwania CZYTELMANII 2008 odbyło się wiele imprez promujących czytelnictwo. Uroczyste otwarcie nastąpiło 31.03.2008 r. i połączone było z prezentacją jej założeń oraz takimi imprezami jak:

- wystawa „Pamięć przeszłości”;
- integracyjne warsztaty pt. „Książka miniaturowa” wykonane przez uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy w Tarnogrodzie oraz uczniów Zespołu Szkół Ekonomicznych w Tarnogrodzie;

- plener malarsko-fotograficzny, „Zwierzyniec 2007”, który odbył się w ramach projektu „Szkoła równych szans” wykonany przez uczestniczkę koła plastycznego „Akademii Aktywnych Ambasadorów Sztuki” z Publicznego Gimnazjum w Tarnogrodzie;

- wystawy: fotografii „Smentarze zarosłe snem” Piotra Kupczaka; drzew genealogicznych klas szkół podstawowych: Hansa Chrystiana Andersena; „Jak to dawniej ze Inem w Tarnogrodzie bywało”.

W następujących pięciu dniach organizowano: lekcje biblieczne nt. źródeł informacji w bibliotece, spotkanie z Piotrem Kupczakiem, spotkania nt. życia i twórczości H. C. Andersena oraz książek polecanych – ulubionych utworów młodzieży, spotkanie czytelników „50 +” w czytelni internetowej pod hasłem „Mój dziadek jest internautą, a babcia pisze do mnie e-maila” oraz dni otwarte biblioteki pod hasłem „Dla każdego coś milego”.

Ogólnie w CZYTELMANII uczestniczyło ok. 500 osób.

*Miejska Biblioteka Publiczna
w Tarnogrodzie*

Seniorzy poznają potencjał Internetu

W dniach 18 marca – 8 maja br. w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Jaśle odbywały się warsztaty dla osób, które chciały poznać bliżej komputer i technikę poruszania się po Internecie. Szkolenie odbyło się w dwóch grupach – dla początkujących i zaawansowanych.

Uczestnicy grupy dla początkujących poznawali podstawowe zasady korzystania z komputera, edytora tekstowego i przeglądarki internetowej. Grupa zaawansowana uczyła się formatować teksty w edytorze Word, zakładania i obsługi konta poczty elektronicznej.

- *Ten kurs pomógł mi poznać sposoby poruszania się po sieci internetowej* – mówi Antonina Wilisowska.
- *Bardzo podoba mi się możliwość wysyłania zdjęć poprzez e-mail, dzięki kursowi poznałem potencjał poczty elektronicznej* – mówi Józef Małek.
- *Jestem bardzo szczęśliwa, że mogłam wziąć udział w kursie komputerowym dla początkujących. Wiadomości i umiejętności zdobyte na kursie pomogły mi poznać nowe medium jakim jest Internet, w przyszłości planuję kupić sobie komputer by móc z niego korzystać* – mówi Halina Ryznar.

W związku z dużym zainteresowaniem warsztatami, postanowiliśmy organizować akcję cyklicznie – mówi dyrektor MBP Małgorzata Piekarska.

Kolejne warsztaty internetowe dla seniorów zorganizowane będą w okresie wakacyjnym.

Zapisać można się telefonicznie pod numerem telefonu 13 4462602 wew. 36, lub osobiście w Centrum Informacji Lokalnej – I piętro, pokój 106.

Tomasz Rutana
MBP w Jaśle

Przegląd publikacji

Nekrologi „Kuriera Warszawskiego” 1821-1939. – T. 1: 1821-1845; T. 2: 1846-1852; T. 3: 1853-1858 / oprac. Andrzej Tadeusz Tyszka. – Warszawa: Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy. Biblioteka Główna Województwa Mazowieckiego, 2001-2007

Niedawno na moje półki, na których stawiam najcenniejsze kompendia biograficzne, trafił trzeci tom imponującego dzieła Andrzeja Tadeusza Tyszki, zawierający rejestr nekrologów zamieszczanych na łamach „Kuriera Warszawskiego” w latach 1853-1858.

Trudno przewidzieć, ile jeszcze tomów zamierza opublikować pracowity autor. „Kurier Warszawski”, zainicjowany przez Brunona hr. Kicińskiego, a następnie redagowany był przez tak znakomitych dziennikarzy, jak: Ludwik Adam Duszewski, Karol Kucz, Stanisław Bogusławski, Wacław Szymanowski, Franciszek Olszewski, Władysław Korotyński i jego syn Bruno Wincenty, wreszcie Ferdynand Hoesick i Konrad Olchowicz, przetrwał do 9 października 1939 r.

Przez niespełna 118 lat „Kurier Warszawski” notował skrzętnie ważne wydarzenia z kraju i zagranicy, choć od samego początku musiał się liczyć ze zmiennymi wymaganiami cenzury. Zawierał wiadomości mogące zainteresować różne kręgi czytającej publiczności. Dzięki sprawnej prenumeracie, gazeta docierała do najdalszych krańców Królestwa Polskiego, na Litwę, Wołyń i Podole. W dworach i dworach szlacheckich rozdawano przez pierwsze dziesięciolecie roczniki gazety, a w Warszawie do dobrego tonu należało czytanie „Kuriera”. Nowiniarze musieli się zdrowo natrudzić, by dostarczyć publiczności aktualnych nowin. W „Kurierze” zamieszczali swoje prace znakomici powieściopisarze i poeci (Kraszewski, Niewiarowski, Odyniec, Syrokomla, Konopnicka), z Paryża przysyłał korespondencje Władysław Mickiewicz, z Włoch Teofil Lenartowicz, pojawiały się na łamach „Kuriera” recenzje literackie, teatralne i muzyczne.

Nie od dziś wiadomo, jakie znaczenie dla historyków i biografów, genealogów, heraldyków i badaczy różnych dziedzin wiedzy stanowią nekrologi i wspomnienia pośmiertne, rozproszone na łamach prasy. Te z pozoru drobne informacje o zmarłym to dla jego rodziny, kręgu przyjaciół i znajomych ważny dowód pamięci, dla przyszłych pokoleń źródło wiedzy. Poetyka nekrologów ulegała wpływom mody, wymaganiam redaktorów „Kuriera” i była zależna od możliwości finansowych zleceniodawców, bo nekrologi stanowiły poważne źródło dochodów redakcji i właścicieli gazety. Stąd dla potrzeb nauki potrzebna jest syntetyczna wiedza o zmarłym z podaniem lokalizacji nekrologu w konkretnym numerze pisma.

Szkoda, że autor tego imponującego przedsięwzięcia wydawniczego nie wspominał we wstępie, że wyraz „nekrolog” znalazł się po raz pierwszy przy wiadomości o zgonie Rafała Jaxy Konarskiego w Sandomierskiem (1830, nr 149), tytuł „nekrolog” wprowadzono z powodu śmierci Jana Szczepkowskiego (1844, nr 68). Numerowanie nekrologów rozpoczęło w r. 1864 (nr 86), w 1869 r. (nr 9) zaczęto wyróżniać półgrubą czcionką, zaś osobny dział, zatytułowany „Nekrologia”, pojawił się 12 XII 1876 r. (nr 275).

Metodyka opracowania do druku informacji zawartych w treści nekrologów jest ze wszech miar zasadna. Autor odrzucił wszelkie mało istotne dla czytającego informacje. I tak dla przykładu: w 240 numerze „Kuriera” z r. 1823 czytamy: „We wtorek to jest d. 27 Października r. b. rozstała się z tym światem z żalem Męża i Familji Antonina z Buczyńskich Ustrzycka Sędzina Apelacyjna, pełna cnót religijnych i obywatelskich, o czym Stroskany Mąż Krewnych

i Przyjaciół zawiadamia”. W książce nota biograficzna została skonstruowana następująco: „Antonina z Buczyńskich USTRZYCKA, żona sędziego apelacyjnego, pełna cnót religijnych i obywatelskich, zm. 7 X 1823, zawiadamia męż”. Obszerny nekrolog Fryderyka Metznera, łódzkiego pastora (1852, nr 255) został ograniczony do krótkiej sześciowerszowej noty, która zadowoli czytelnika, mogącego bez trudu zapoznać się z pełnym tekstem, z którego dowiadujemy się m.in., iż życie zmarłego „ściśle splecione było z życiem ukochanej mu Łodzi” i że „przy nim mała, nieznana przedtem miescina tknięta galwaniczną iskrą przemysłu, rozszerzać się i kwitnąć zaczęła [...]”.

Noty nekrologowe ułożone zostały w ramach roku chronologicznie, poniżej zapisu widnieje oznaczenie roku i numeru gazety. Numeracja nekrologów jest ciągła: tom I zawiera 5240 nekrologów, tom II – 4962 + 78 nekrologów wtórnych z lat 1846-1852 do nekrologów tomu pierwszego, tom III - 5374 + 222 nekrologi wtórne z lat 1853-1858. Trzy tomy zawierają łącznie 15576 nekrologów oraz 300 nekrologów wtórnych.

Pierwszy tom uzupełniają indeksy: nazwisk, nazwisk panieńskich, nazwisk I i 2 voto, odsyłacze do drugiego członu nazwiska, wykaz herbów i pseudonimów, indeks Warszawy i geograficzny. W tomie II autor wprowadził niezmiernie ważny indeks rzeczowy, obejmujący m.in. profesje, godności, ordery i odznaczenia zmarłych.

Ze wstępu do pierwszego tomu nie dowiadujemy się, a szkoda, do jakich numerów „Kuriera” nie udało

się autorowi dotrzeć, wszak „Kurier Warszawski”, mimo wysokich nakładów, znajduje się w zbiorach bibliotecznych zazwyczaj w stanie oplakany. Liczne zawieruchy dziejowe, pożary i powodzie oraz niefasobliwość kolejnych właścicieli roczników gazety prowadziła do licznych defektów. Niekompletność roczników może się zwiększać, gdy prenumeratorzy od połowy lat 70. XIX w. przestaną gromadzić oprawne roczniki „Kuriera” ze względu na zwiększony format i objętość gazety.

Dzięki pracowitości autora można dziś bez wychodzenia z domu uzupełniać niezbędne informacje o osobistościach wymienionych w nekrologach bez żmudnych poszukiwań w zbiorach bibliotecznych. I to jest najważniejsza zaleta omawianego dzieła. Dla biografów i osób związanych z książką mogą się okazać pożyteczne informacje o bibliofilach, bibliografach, bibliotekarzach, bibliotekach, drukarzach, intrologach, księgarzach, księgozbiorach, wydawcach czasopism i książek.

Autor otrzymał po ukazaniu się I tomu swojego dzieła Dyplom Honorowy przyznany przez Towarzystwo Miłośników Historii. Życzę mu z całego serca kolejnych wyróżnień i wytrwałości w realizacji podjętego dzieła, zaś Bibliotece Publicznej m.st. Warszawy Bibliotece Głównej Województwa Mazowieckiego szczerze gratuluję przyjęcia patronatu nad tym ważnym dla nauki i kultury narodowej przedsięwzięciem.

Andrzej Kempa

SYGNAŁY O NOWYCH PUBLIKACJACH

Imańska Iwona. Toruńskie aukcje książek w XVIII wieku / Iwona Imańska. – Toruń: Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2007. – 142 s.: il.

Pierwszą licytację książek w Polsce przeprowadzono w drugiej połowie XVII w. w Gdańsku, około pięćdziesiąt lat później odbyła się również w Toruniu. Aukcje bibliofilskie stały się, w tym mieście, stałym i ważnym elementem rynku księgarskiego. Wystawiano na sprzedaż nawet kilkutysięczne księgozbiory. Wśród uczestników toruńskich aukcji byli kolekcjonerzy z innych miast Polski, jak również z zagranicy.

Autorka niniejszej publikacji wskazuje na ważną rolę aukcji książek w historii Torunia. Zebrany skrupulatnie materiał źródłowy (katalogi aukcyjne, akta rady miejskiej, rachunki biblioteczne, korespondencja, miejscowe czasopisma, kroniki, informacje zapisywane bezpośrednio na zachowanych egzemplarzach licytowanych książek) pozwolił autorce na szczegółowe przedstawienie różnorodnych aspektów aukcji, które zawarła w czterech rozdziałach omawianej książki.

Pierwszy rozdział wprowadza w opisywaną tematykę, zapoznając czytelników z miejscowym handlem księgarskim, zapotrzebowaniem na nową formę sprzedaży książek i przyczynami organizowania aukcji, ich liczby i częstotliwości. W tej części pracy

sygnalizowane są także sprawy sprzedaży książek na licytacjach wszelkich ruchomości. W zestawieniu tabelarycznym zawarto wszystkie udokumentowane aukcje toruńskie. Drugi rozdział poświęcony został zasadom przeprowadzania licytacji bibliofilskich w Toruniu. Autorka omówiła w nim podstawowe punkty regulaminu, licytatorów i inne osoby związane z organizacją aukcji. Przedstawiła także katalogi aukcyjne, miejsca aukcji, terminy ich odbywania, czas trwania i tryb sprzedaży. Następny rozdział przeznaczony został na analizę licytowanych zbiorów, przybliżając ich zawartość i właścicieli. Nawiązano w nim również do innych przedmiotów, głównie o charakterze kolekcjonerskim, które trafiły podczas aukcji bibliofilskich pod młotek licytatora. Ostatni rozdział przedstawia uczestników aukcji, nawiązuje do sprawy związanej z reklamą licytacji i ceny oferowanych pozycji. Całość publikacji zamykają uwagi końcowe, bibliografia i indeks osobowy.

Omawiana praca zawiera wiele szczegółowych materiałów przydatnych zarówno dla badaczy obiegu księgarskiego dawnej książki, jak i dla historyków zajmujących się dziejami miasta Torunia.

Kawalec Agnieszka. Ksiądz Franciszek Siarczyński: życie i działalność / Agnieszka Kawalec. – Wrocław [etc.]: Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, cop. 2007. – 327, [1] s.: il.

Publikacja stanowi próbę przedstawienia bogatej sylwetki księdza Franciszka Siarczyńskiego (1758-1829), pierwszego dyrektora Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie, który był osobą o wszechstronnych zainteresowaniach, niezwykle zaangażowaną i całkowicie oddaną idei Biblioteki Narodowej. Jego osobowość wywarła duże znaczenie na całokształt prac Zakładu. Swym niezwykle pracowitym życiem wpisał się w dzieje Polski m.in. jako wieloletni nauczyciel w szkołach pijarskich, w tym w Collegium Nobilium, jako duszpasterz i ceniony kaznodzieja, wybitny organizator, a nade wszystko historyk i geograf, a także tłumacz, publicysta, językoznawca i wydawca czasopism, bibliotekarz, bibliofil, jak również poeta – człowiek na miarę czasów, w których przyszło mu żyć – epoki oświecenia.

Prezentowane opracowanie składa się z dwóch części. Część pierwszą zawarto w trzech rozdziałach, w których kolejno omówiono główne etapy życia księdza. Rozdział pierwszy obejmuje działalność przyszłego historyka głównie w czasach I Rzeczypospolitej. Rozdział drugi przedstawia jego prace po 1798 roku, w tym pięcioletni pobyt w Łańcucie, a następnie dwadzieścia trzy lata niezwykle pracowitego życia w Jarosławiu. Ostatni, trzeci etap działalności, obejmuje dwa ostatnie lata jego życia. Jest to jego działalność we Lwowie na stanowisku pierwszego dyrektora Zakładu Narodowego im. Ossolińskich. Drugą część publikacji stanowi ostatni, czwarty rozdział, poświęcony analizie twórczości naukowej Franciszka Siarczyńskiego. Monografię uzupełniają szczegółowy spis źródeł i opracowań, wykaz prac księdza (w znacznej części rękopisy) oraz indeks osobowy.

Bednarczyk Jan. Ewangelizacyjna rola bibliotek parafialnych w Archidiecezji Krakowskiej / Jan Bednarczyk. – Kraków: Wydawnictwo Naukowe Papieskiej Akademii Teologicznej, 2007. – 565, [1] s.: il.

Książka zawiera wyniki stanu badań ankietowych bibliotek parafialnych w Archidiecezji Krakowskiej zapoczątkowane w 1992 r., wraz z próbą określenia zadań tych bibliotek i kierunków ich rozwoju. Opracowanie materiału (ok. 120 000 danych) trwało do 2007 r. Publikacja składa się z pięciu podstawowych rozdziałów. Rozdział pierwszy, wprowadzający w temat, autor poświęcił parafii jako wspólnotcie wiernych. Rozdział drugi ukazuje historię i rozwój bibliotek parafialnych w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem diecezji krakowskiej oraz ich miejsce w hierarchii bibliotek kościelnych. Kolejny rozdział zawiera omówienie i analizę odpowiedzi na przeprowadzoną ankietę, w latach 1992-1997 w Archidiecezji Krakowskiej, dotyczącą stanu i charakterystyki bibliotek parafialnych. Ankietę obejmowała informacja o parafii, bibliotece parafialnej, jej personelu, udostępnianiu zbiorów, funkcjach biblioteki, a także publika-

cyjach parafialnych, archiwum parafialnym i prywatnych księgozbiorach duszpasterzy. Biblioteki parafialne oprócz podstawowego zadania pełnią także funkcję kulturotwórczą. Temu zagadnieniu autor poświęcił rozdział czwarty, który jednocześnie stanowi wprowadzenie i tło dla wyników ankiety dotyczących czytelnictwa religijnego młodzieży. Analizę odpowiedzi na nią zawiera ostatni rozdział książki. Badania ankietowe autor przeprowadził w latach 1998-2001 wśród maturzystów liceów ogólnokształcących i zawodowych oraz techników na terenie omawianego regionu. Do tekstu głównego dołączona została obszerna bibliografia podstawowa i uzupełniająca, aneksy (schemat sieci bibliotek kościelnych w Polsce, mapy, formularze ankiet, tabele z danymi ankiet, wykaz szkół) oraz indeks nazwisk.

Marzena Przybysz

Publikacje otrzymane

Z Książnicy Pedagogicznej im. Alfonsa Parczewskiego w Kaliszu otrzymaliśmy publikację pt. *Biblioteki pedagogiczne wobec wyzwań współczesnej oświaty*. Są to materiały z konferencji naukowej, która odbyła się w Kaliszu w dniach 11-12 maja 2006 r. Była to ważna i wartościowa konferencja na temat bibliotek, o których na ogół wiemy mało, chociaż odgrywają one dużą rolę w procesie edukacji. Książkę tę omówimy osobno w późniejszym terminie na łamach naszego pisma.

Ukazały się także materiały z konferencji i VI Forum SBP, towarzyszącego uroczystościom jubileuszowym 90-lecia SBP. Wydawnictwo SBP wydało je w serii „Nauka-Dydaktyka-Praktyka” pod tytułem – takim jak VI Forum – *Przyszłość bibliotek w Polsce*. Konferencja stanowiła znaczące wydarzenie w życiu naszego środowiska. Referentami było wielu tużów naszej bibliologii i bibliotekarstwa, którzy podzielili się swoją wiedzą, wynikami badań, przemyśleniami, doświadczeniami. Dzięki temu otrzymaliśmy materiały, które nasświetlają aktualny stan wie-

lu aspektów naszego bibliotekarstwa i pozwalają na wybieganie myślą w przyszłość bibliotek i naszego zawodu. Naprawdę warto do nich sięgnąć.

Szybko powiększającą się „Biblioteczkę Poradnika Bibliotekarza”, pomyślaną jako seria publikacji przydatnych w praktyce bibliotecznej, Wydawnictwo SBP wzbogaciło poradnikiem *Biblioteki dla dzieci wczoraj i dziś* autorstwa Grażyny Lewandowicz-Nosal. We wstępie autorka wyznaje, że publikacja „została pomyślana jako podręcznik grupujący w jednym miejscu dotychczasową wiedzę i stan badań nad bibliotekami dla dzieci i młodzieży w Polsce i na świecie”. To wyznanie autorka dodatkowo objaśnia informacją, że publikacja powstała w wyniku przygotowywania i prowadzenia wykładów dla studentów bibliotekoznawstwa oraz chęci uczczenia jubileuszu Biblioteki Wzorowej dla dzieci w Warszawie. W efekcie czytelnik otrzymuje poradnik, w którym omówiono przepisy prawne dla bibliotek dla dzieci, początki bibliotekarstwa dla dzieci w Polsce i na świecie, organizację ich działalności, liczne, urozmaicone formy pracy oraz przykłady pracy bibliotek dla dzieci z Polski i całego świata.

Odnotujmy także najnowszą publikację Wydawnictwa SBP *Organizowanie srodowiska informacji i wiedzy* – czwarty tom „Miscellanea Informatologica Varsoviensia” – pracę zbiorową pod. red. K. Ma-

terskiej, E. Chuchro i B. Sosińskiej-Kalaty, wydana w ramach serii „Nauka–Dydaktyka–Praktyka”. Jest to zbiór 12 artykułów pracowników IINiSB UW, dotyczących różnych zagadnień technologii informacyjno-komunikacyjnych w kontekście organizowania dostępu do informacji i wiedzy.

Otrzymaliśmy też dwa pierwsze numery nowego czasopisma dla nauczycieli bibliotekarzy „**Biblioteka – szkolne centrum informacji**”, którego wydawanie zostało podjęte przez EduPres Czasopisma Pedagogiczne. Redaktorem naczelnym pisma jest Anna Kontkiewicz. Duży format, staranne opracowanie graficzne, wiele fotografii i koloru a także interesująca zawartość treściowa i ceniona przez czytelników formuła prezentacji tematów w obydwu numerach – dobrze wróżą tej inicjatywie pod warunkiem, że poziom wydawania pisma zostanie utrzymany, a redakcja nie ustanie w poszukiwaniu ważnych dla nauczycieli bibliotekarzy tematów oraz umiejących je przedstawić przystępnie i jasno autorów. W pierwszych dwu numerach taki cel udało się osiągnąć. Cenną cechą tego pisma jest nastawienie na praktyczne porady oraz wymianę doświadczeń. Z pewnością ma ono szansę trwałego umiejscowienia się na rynku czasopism bibliotekarskich, jeśli inicjatywie nie zabraknie niezbędnych sił i środków.

juw

Z żałobnej karty

Krystyna Ramlau-Klekowska (20.12.1929 – 5.05.2008)

5 maja 2008 r. po prawie dwuletniej chorobie zmarła mgr Krystyna Ramlau-Klekowska, adiunkt naukowo-badawczy, wieloletnia pracowniczka Biblioteki Narodowej, kierowniczka Instytutu Bibliograficznego w latach 1979-1993.

Urodziła się 20 grudnia 1929 r. w Szczytnikach na Polesiu. Studiowała filologię polską na Uniwersytecie Warszawskim, którą ukończyła w 1952 r. W BN rozpoczęła pracę jako studentka w 1959 r., początkowo w ramach prac zleconych. Jak sama mówiła, nie zamierzała pracować w bibliotekarstwie – myślała raczej o pracy nauczycielskiej lub dziennikarskiej, ale tak się złożyło, że całe życie zawodowe związała z bibliotekarstwem i BN. Zaczynała od najprostszych czynności pod okiem Marii Dembowskiej w Oddziale (Zakładzie) Bibliografii Retrospektywnej 1901-1939 (wtedy 1901-1950). Stała się prawdziwym bibliografem – praktykiem, metodykiem, dydaktykiem, organizatorem. W latach 1956-1967 była kierowniczką Pracowni Bibliografii Tematycznej w Zakładzie Bibliografii Zalecającej BN, następnie kierowniczką tego Zakładu, od 1975 r. kierowniczką Zespołu Zakładów Służb Informacyjnych w Instytucie Bibliograficznym, obejmującego zakłady i pracownie opracowujące bibliografie bibliologiczne, normalizację i dokumentację księgoznawczą. Od tego momentu pełniła też jednocześnie funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Bibliograficznego, którym wówczas był Radosław Cybulski. Przez wiele lat brała udział w pra-

cach Komisji Normalizacyjnej w BN (jako wiceprzewodnicząca) i w Instytucie Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej.

Była autorką kilkudziesięciu publikacji i referatów na konferencjach krajowych i zagranicznych dotyczących zagadnień bibliograficznych, m.in. programów UBC (Universal Bibliographic Control) – Powszechnej Rejestracji Bibliograficznej, UAP (Universal Access for Publications) – Powszechnej Dostępności do Publikacji, CIP (Cataloguing In Publications) – Katalogowania w Procesie Wydawniczym, jak też autorką i współautorką projektów norm krajowych, m.in. dotyczących adnotacji i analiz. Opiniowała normy krajowe i międzynarodowe ISO. O Jej publikacjach bez wątpienia można powiedzieć, że są solidne, jasne i napisane ładną polszczyzną. Ważniejsze z nich to: *Bibliografia zalecająca* (skrypt), *Służba bibliograficzna w Danii* (Prace Instytutu Bibliograficznego nr 4), *Uwagi na temat katalogowania scentralizowanego, Program „Cataloguing in Publication” w Polsce i na świecie. Katalogowanie książki w trakcie procesu wydawniczego. Aktualne problemy organizacyjne i metodyczne bibliografii narodowej, Bibliografia w pracy bibliotek naukowych, Instytut Bibliograficzny* (opublikowany w księdze jubileuszowej na 50-lecie BN).

W latach 1970-1973 była zastępcą red. nac. „Biuletynu Informacyjnego Biblioteki Narodowej”, w latach 1956-1974, współredaktorką adnotowanego poradnika, ukazującego się jako rocznik zatytułowany „Literatura Piękna”. Zredagowała blisko 30 poradników bibliograficznych wydawanych przez Instytut Bibliograficzny w latach 1959-1974.

Wykładała metodykę bibliograficzną na kursach i szkoleniach organizowanych przez Państwowy Ośrodek Korespondencyjnego Kształcenia Bibliotekarzy, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich i BN.

Po przejściu na emeryturę w 1993 r. pracowała w BN jeszcze przez 5 lat na pół etatu w Zakładzie Informacji Naukowej. Przychodziła też na posiedzenia Komisji Normalizacyjnej, a potem już tylko towarzyszyło do Pani Janiny Wilgat (wieloletnia kierowniczka Zakładu Bibliografii Polskiej 1901-1939), z którą razem zaczynała pracę w BN przy kartotece bibliografii retrospektywnej.

Nigdy nie pracowałam z Panią Krystyną bezpośrednio, ale miałam okazję wielokrotnie spotykać się na płaszczyźnie zawodowej, a także rozmawiać z nią, gdy przejeżdżałam po Niej kierownictwo Instytutu Bibliograficznego. Rozmawiałyśmy zazwyczaj o ludziach i sprawach, które dla mnie były historią Instytutu Bibliograficznego, a dla Niej czymś, w czym brała udział i znała z autopsji, a więc o Adamie Łysakowskim, Helenie Hleb-Koszańskiej, Marii Dembowskiej, Radosławie Cybulskim, Henryku Sawoniaku. Te spotkania i rozmowy miały dla mnie nie tylko walor poznawczy. To, co zawsze zwracało moją uwagę u Pani Krystyny i co szczerze podziwiałam, to była wielka kultura osobista i zawodowa oraz piękna polszczyzna.

Ostatnie publiczne zawodowe wystąpienia Pani Krystyny, to referat o Instytucie Bibliograficznym, przedstawiony podczas Piątej Ogólnopolskiej Narady Bibliografów w czerwcu 2003 r. oraz wspomnienie o Helenie Hleb-Koszańskiej, wygłoszone dzień wcześniej, podczas sesji w 100. rocznicę urodzin i 20. rocznicę śmierci tej niezwykle zasłużonej dla Instytutu osoby, pod której kierownictwem Pani Krystyna, jak sama mówiła, miała szczęście pracować przez 20 lat.

Pogrzeb Pani Krystyny Ramlau-Klekowskiej odbył się 13 maja 2008 r. Pochowana została na Wólce Węglowej w Warszawie. Pozostawiła męża, córkę, syna i troje wnuków.

Jadwiga Sadowska

Lucyna Sułkowska **(30.06.1944 – 5.04.2008)**

W dniu 5 kwietnia 2008 r. po długoletniej chorobie zmarła Lucyna Sułkowska, zasłużona bibliotekarka i działaczka Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.

Urodziła się 30 czerwca 1944 r. w Łowiczu, jako córka Stanisława Białka i Wandy z domu Majewskiej, wnuczka znanego drukarza łowicko-łódzkiego Leona Majewskiego [1]. Edukację początkową odbywała na Polesiu Konstantynowskim, gdzie mieszkała. Szkołę powszechną i XVIII Liceum Ogólnokształcące im. Jędrzeja Śniadeckiego w Łodzi ukończyła w 1964 r. W latach 1964-1967 studiowała polonistykę na Uniwersytecie Łódzkim, uzyskując tytuł magistra filologii polskiej, na podstawie pracy „Widzenie bliskie i dalekie Zofii Nałkowskiej jako autoportret artysty”, pisanej pod kierunkiem prof. Anieli Kowalskiej. Początkowo w latach 1967-1973 pracowała w Miejskim Zarządzie Kin w Łodzi. Od roku 1973 rozpoczęła pracę w bibliotekarstwie powszechnym. W 1982 r. już w trakcie bibliotekarskiej pracy, ukończyła Podyplomowe Studium Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W latach

1973-1998 pracowała w Dzielnicowej Bibliotece Publicznej Łódź – Polesie, jako dyrektor, a po przejściu w 1993 r. na rentę chorobową jako instruktor (w niepełnym wymiarze godzin). Od 1997 r. była organizatorem i kierowała Biblioteką Społeczną Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Zarządzania w Łodzi. Całe swoje zawodowe życie była związana z łódzkim bibliotekarstwem, także jako wykładowca w Policealnym Studium Bibliotekarskim (CUKB), przy miejskiej bibliotece.

Od 1975 r. działała w Stowarzyszeniu Bibliotekarzy Polskich, gdzie pełniła różne funkcje, m.in.: w Zarządzie Okręgu i Oddziału Łódzkiego (2002-2005), wiceprzewodniczącej (1981-1985, 1989-1993), w Okręgowej Komisji Rewizyjnej SBP (2002-2005), ostatnio działała aktywnie w Sekcji Bibliotek Niepaństwowych Szkół Wyższych. Od 1993 r., aż przez dwie kadencje (do 2001 r.) pełniła funkcję przewodniczącej Zarządu Okręgu SBP w Łodzi. Z Jej inicjatywy i pod Jej przewodnictwem SBP w Łodzi zrealizowało szereg projektów i pomysłów, jak wydawanie biuletynu informacyjnego organizacji („Fiszka”), ustanowienie stałych obchodów Dnia Bibliotekarza Łódzkiego, poświadczenia corocznie wydaniem stosownej publikacji, aktywizacją komisji: wydawniczej i czytelnictwa chorych i niepełnosprawnych, organizacji wystaw (jubileuszowych – dorobku naukowego członków SBP), sesji i konferencji szkoleniowych dla łódzkiego i ogólnopolskiego środowiska. Toczyła batalię z likwidowaniem łódzkich bibliotek publicznych i przy zakładach pracy, a także o rangę i status zawodu bibliotekarza, zarówno u władz, jak i publicystycznie na łamach lokalnej prasy.

Działała społecznie także na innych polach m.in. w Towarzystwie Przyjaciół Dzieci, gdzie przez wiele kadencji była wiceprzewodniczącą Wojewódzkiej Komisji Rewizyjnej TPD.

Była aktywnym i wieloletnim członkiem Łódzkiego Towarzystwa Przyjaciół Książki.

Opublikowała blisko 40 tekstów o tematyce bibliotekarskiej w czasopiśmie zawodowych i publikacjach wydawanych przez Łódzki Okręg SBP. m.in.: *Życie i dzieło Jędrzeja Śniadeckiego* (1989), *Z prac członków SBP w Łodzi 1979-1994* (1994), *Poczet*

członków stowarzyszenia (1997) i inne. Była autorką tomików poezji: *Fiolet glicynii: haiku* (2002), *Ziarenko piasku: haiku* (2005), wydanych przez Miejską Bibliotekę Łódź – Polesie. Sama o niej tak pisała: „Poezja była w moim życiu ucieczką od problemów, wyrazem emocji. Sama jednak niezbyt często pisałam. Może dlatego, że moje wiersze wydawały mi się zawsze rozgadane. Haiku pochodzące ze Wschodu, sztuka składania utworów trzywersowych, według ściśle określonej liczby sylab (5-7-5), przeważnie inspirowanych przyrodą, przystaje, właśnie z powodu swej lapidarności i prostoty, do mojej osobowości. ...” [2].

Została odznaczona: Srebrnym (1989) i Złotym Krzyżem Zasługi (1999), Honorową Odznaką m. Łodzi (1982), medalem Zasłużony Działacz Kultury (1980), Odznaką Przyjaciół Dziecka (1988), Nagrodą MKiS z Funduszu Literatury (1989), Złotą Odznaką Zasłużonego Działacza TPD (1995), Medalem SBP „W dowód uznania” (1998).

Lucyna Sułkowska była postacią powszechnie znaną w środowisku bibliotekarskim jako osoba wrażliwa, serdeczna, otwarta na ludzi i ich problemy. Zapamiętaliśmy osobę wyjątkową, urokliwą i piękną kobietę; była Dobrym Człowiekiem, o godnej podkreślenia kulturze osobistej.

Przez wiele lat zmagiała się z ciężką chorobą, której dzielnie stawiała czoła; starała się zarządzać swym optymizmem i radością życia innych, znajdujących się w podobnej sytuacji.

Całe swoje zawodowe życie poświęciła pracy bibliotekarskiej wykazując w niej prawdziwy profesjonalizm i wyjątkowe zaangażowanie.

Pożegnaliśmy Ją w dniu 11 kwietnia 2008 r. na cmentarzu Mania w Łodzi. Łódzkie środowisko ludzi książki poniosło wielką stratę, będzie żyła w naszej życzliwej pamięci.

Jerzy Andrzejewski
(BUŁ)

PRZYPISY:

[1] Por.: *Biogram*. W: *SPKP. Suplement II* – Warszawa 2000, s. 102-103.

[2] *Poezja bibliotekarzy / wybór i opracowanie* Elżbieta Pawlicka. Łódź: ZO SBP, 2005. – s. nlb. 68.

*Koleżance
Ewie Kossowskiej-Salańskiej
wyrazy głębokiego współczucia
z powodu śmierci
Mamy
składają
koleżanki i koledzy z redakcji „Bibliotekarza”
i Wydawnictwa Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich*

Nowy tom Rocznika Towarzystwa Bibliofilów Polskich

Przed rokiem, prezentując pierwszy tom „Akapitu” – Rocznika Towarzystwa Bibliofilów Polskich – nie kryłem obaw, że może być kłopot z jego kontynuacją. Obawy okazały się płonne, bo ambicje redaktorów: Romana Nowoszewskiego i Edwarda Towpika, przy walnym udziale autorów ze środowiska miłośników książki i grafiki, doprowadziły do pojawienia się tomu drugiego tego interesującego czasopisma. Tom, objętościowo nieco szerszy od poprzedniego, zawiera siedem artykułów i szkiców poświęconych bibliofilstwu w szerokim rozumieniu tego słowa. Najbardziej interesujący wydaje mi się być artykuł Janiny Safarini *Pierwsza bibliografia arabska „Kitab al.-Fihrist”*, omawiający słownik bibliograficzno-biograficzny z końca X w. autorstwa Ibn an-Nadima, właściciela księgarni w Bagdadzie. Oryginał dzieła w postaci kodeksu rękopiśmiennego znajduje się w zbiorach British Museum, liczne reedycje stanowią podstawową lekturę dla studentów filologii, prawa muzułmańskiego, religioznawstwa, kulturoznawstwa i historii wszystkich uczelni arabskich.

Łukasz Grzeszczak przeanalizował z punktu widzenia historyka sztuki jedną z grafik Rembrandta ze zbioru Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi, Aleksander Kotlewski zwrócił uwagę na dokonania kilku osiemnastowiecznych sztycharzy toruńskich. Po śmierci Juliusza Wiktora Gomulickiego nadszedł czas, by przypomnieć jego *Notatkę o Janie Lorentowiczu* – wspaniałym bibliofilu warszawskim. Janina Popłońska opowiedziała o związkach warszawskich bibliofilów z Biblioteką Publiczną m.st. Warszawy, zaś Lech Kokociński przedstawił zasługi stołecznych bibliofilów w rozwój ekslibrisologii polskiej.

Zmarły w ubiegłym roku Janusz Dunin przypomniał w eseju *Zapomniana mała poligrafia* rozwój technik powielania pisma, od hektografu i szapirografu poczynając, na drukach powielanych metodą małej poligrafii kończąc. Bardzo ciekawy jest szkic Romana Nowoszewskiego *Pierwszy druk Biblioteki Anińskiej*, dotyczący okoliczności wydania w 1972 r. przez Jerzego Zbigniewa Golskiego druczku bibliofilskiego pod tytułem *Zaruba. Pamięci Przyjaciela*. Grzegorz Matuszak poświęcił piękne wspomnienie o zmarłym przed siedmiu laty artyście grafiku i bibliofilu Zbigniewie Dolatowskim, którego ekslibrisy zdobią tysiące książek w naszych bibliotekach.

Redaktorzy nie zapomnieli o wybitnych polskich bibliofilach, którzy odeszli z tego świata w 2006 r.: Juliuszu Wiktorze Gomulickim (ur. 1909), Sergiuszu Riabininie (ur. 1918) i Zbigniewie Rzeszotarskim de

Lehndorff (ur. 1947). Osobny dział, zatytułowany *Świat ekslibrisów*, wypełniają artykuły: Jerzego Zarańskiego *Józef Gielniak i ekslibris gielniakowski*, Jana Sakwerdy *Nieznany ekslibris Biblioteki Rady Miejskiej w Poznaniu*, Mieczysława Bielenia *Wśród ekslibrisów* i Romana Nowoszewskiego *Wojskowe ekslibrisy*.

Arkadiusz Jabłoński podał do druku, z krótkim komentarzem, list Szymona Askenazego do redakcji *Wielkiej encyklopedii powszechnej ilustrowanej* z dnia 10 kwietnia 1909 r., w którym ten wybitny historyk stanowczo odmawia partycypacji w spłacie długów zaciągniętych przez Komitet Redakcyjny w kilku warszawskich oficynach wydawniczych.

W dziale *Kronika* zamieszczono sprawozdania z działalności towarzystw bibliofilskich Kalisza, Lublina, Łodzi, Śląska, Torunia i Warszawy oraz informacje o III i IV Forum Bibliofilów Polskich (Kalisz, Łódź). Jubileuszowi 85-lecia Towarzystwa Bibliofilów Polskich poświęcono trzy rozprawy: Edwarda Towpika *85 lat Towarzystwa Bibliofilów Polskich w Warszawie*, Hanny Łaskarzewskiej *Połączył nas Chwałewik* i wspomniany już Lech Kokociński *Wkład bibliofilów warszawskich w rozwój ekslibrisologii polskiej*.

Jak na czasopismo bibliofilskie przystało, znalazły się w nim krótkie noty o wydanych w 2006 r. książkach, recenzja książki *Nekropolia oliwska* autorstwa Zygmunta Iwickiego, napisana przez Bognę Jakubowską i obszernie omówienie przez Hannę Łaskarzewską nowego czasopisma bibliofilów rosyjskich „Pro knigi”. Wojciech Kochlewski zrelacjonował dotychczasowy stan realizacji ambitnego planu wystawy tyszkiewiczowskiej.

Ten tom „Akapitu”, podobnie jak poprzedni, został opatrzony indeksem nazwisk. Świetne rozwiązania graficzne i wysoki poziom wyposażenia ilustracyjnego zawdzięczać należy niestrudzonemu artyście grafikowi Włodzimierzowi Rudnickiemu, zaś łamanie i przygotowanie do druku Romualdowi Kilisiowi. Dodatkową atrakcją czasopisma są oryginalne i sygnowane przez artystów ekslibrisy Andrzeja Bortowskiego (drzeworyt), Wojciecha Jakubowskiego (miedzioryt) i Hanny T. Głowackiej (sucha igła/akwatinta).

Ale w słowie wstępnym do omawianego tomu „Akapitu” redaktor Nowoszewski napisał smętnie, iż „podpisany do druku tom nie zawiera tego wszystkiego, co się w nim miało znaleźć, co planowano, o co bezskutecznie zabiegano”. A były przecież obietnice, wciąż przesuwane terminy zamówionych tekstów i przykry zawód.

Mimo wszystko drugi rocznik „Akapitu” pozwala wierzyć, że pod koniec roku ukaze się kolejny tom pożytecznego i ważnego dla kultury polskiej periodyku, czego serdecznie życzy inicjatorom tego pięknego przedsięwzięcia.

Andrzej Kempa

Przepisy prawne

A. Przepisy ogólne

Finanse

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 25 stycznia 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sprawozdawczości budżetowej. Dz. U. Nr 16, poz. 100.

Zmiana dotyczy przepisów rozporządzenia z dnia 27 czerwca 2006 r. (Dz. U. Nr 115, poz. 781 oraz z 2007 r. Nr 14, poz. 88).

Ustawa z dnia 18 marca 2008 r. w sprawie ustawy o rachunkowości. Dz. U. Nr 63, poz. 393.

Zmiana dotyczy przepisów ustawy z dnia 29 września 1994 r. (Dz. U. Nr 63, poz. 393).

Fundusz Promocji Kultury

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 20 grudnia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków uzyskiwania dofinansowania realizacji zadań z zakresu kultury, trybu składania wniosków oraz przekazywania środków z Funduszu Promocji Kultury. Dz. U. Nr 247, poz. 1833.

Zmiana przepisów rozporządzenia z dnia 28 stycznia 2005 r. (Dz. U. Nr 24, poz. 200, z późn. zm.).

Uwaga: W *Aneksie I.*, w adresie wyd. poz. 1772 (nowa) należy dodać: „z 2007 r. Nr 247, poz. 1833”.

Karta Polaka

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 marca 2008 r. w sprawie określenia wzoru wniosku o przyznanie Karty Polaka oraz wzoru Karty Polaka. Dz. U. Nr 48, poz. 282.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 marca 2008 r. w sprawie rejestrów Kart Polaka. Dz. U. Nr 52, poz. 314.

B. Przepisy biblioteczne

Biblioteki PAN

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 kwietnia 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wynagradzania pracowników placówek naukowych, pomocniczych placówek naukowych i innych jednostek organizacyjnych Polskiej Akademii Nauk. Dz. U. Nr 73, poz. 435.

Zmiana przepisów rozporządzenia z dnia 13 października 1997 r. Dz. U. Nr 128, poz. 838, z późn. zm.

Uwaga: W *Aneksie I.*, w adresie wyd. poz. 1643 należy dodać: „z 2008 r. Nr 73, poz. 435”.

Biblioteki szkolne

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 listopada 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli. Dz. U. Nr 214, poz. 1580.

Zmiana przepisów rozporządzenia z dnia 1 grudnia 2004 r. (Dz. U. Nr 280, poz. 2593, z późn. zm.).

Uwaga: W *Aneksie I.*, w adresie wyd. poz. 1770 (nowa) należy dodać: „z 2007 r. Nr 214, poz. 1580”.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 kwietnia 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych. Dz. U. Nr 72, poz. 420.

Mecenat państwa

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 17 grudnia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zakresu zadań objętych mecenatem państwa, szczegółowego trybu składania wniosków o udzielenie dotacji oraz trybu przekazywania i rozliczania udzielonych dotacji. Dz. U. Nr 247, poz. 1831.

Zmiana przepisów rozporządzenia z dnia 1 września 2005 r. (Dz. U. Nr 177, poz. 1474, z późn. zm.).

Uwaga: W *Aneksie I.*, w adresie wyd. poz. 1788 (nowa) należy dodać: „z 2007 r. Nr 247, poz. 1831”.

Nadzór nad bibliotekami

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Dz. U. Nr 216, poz. 1595.

„§ 1. 2. Minister kieruje działem administracji rządowej – kultura i ochrona dziedzictwa narodowego”.

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji Narodowej. Dz. U. Nr 216, poz. 1591.

„§ 1. 2. Minister kieruje działem administracji rządowej – oświata i wychowanie”.

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Dz. U. Nr 216, poz. 1596.

„§ 1. 2. Minister kieruje działem administracji rządowej: 1) nauka; 2) szkolnictwo wyższe”.

Zarządzenie Nr 33 Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28 września 2007 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Dz. Urz. MKiDN Nr 4, poz. 60 i Nr 6, poz. 83.

Sprawy biblioteczne – w Departamencie Dziedzictwa Narodowego. Traci moc zarządzenie z dnia 10 października 2006 r. (Dz. Urz. MKiDN Nr 6, poz. 51).

Uwaga: W *Aneksie I.*, opis tego aktu należy umieścić pod nową poz. 1802, a w adresie wyd. poz. 1797 (nowa) – adnotację: „uchylony zob. poz. 1802”.

Zarządzenie Nr 17 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 września 2007 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Edukacji Narodowej. Dz. Urz. MEN z 2007 r. Nr 1, poz. 8 i 9.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania. Traci moc zarządzenie z dnia 1 września 2006 r.

Uwaga: W *Aneksie I.*, opis tego aktu należy umieścić pod nową poz. 1803.

Narodowy Zasób Biblioteczny

Decyzja Nr 32 Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 listopada 2007 r. w sprawie powołania członków Rady do spraw Narodowego Zasobu Bibliotecznego na drugą kadencję. Dz. Urz. MKiDN Nr 5, poz. 77.

Szkolnictwo bibliotekarskie

Zarządzenie Nr 8 Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 29 lutego 2008 r. W sprawie likwidacji Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej im. Heleny Radlińskiej w Warszawie. Dz. Urz. MKiDN Nr 1, poz. 8.

Centrum ulega likwidacji z dniem 31 sierpnia 2008 r. Centrum powołano w dniu 18 września 1976 r. (Dz. Urz. MKiS Nr 4, poz. 23 i z 2000 r. Nr 11, poz. 28).

Uwaga: W *Aneksie I.*, opis tego aktu należy umieścić pod nową poz. 1804, a w publikacji” Tadeusz Zarzębski *Polskie prawo biblioteczne 1773-1900*, przy poz. 1295 – adnotację: „Likwidacja Centrum – zob. Dz. Urz. MKiDN z 2008 r. Nr 1, poz. 8”.

TeZur

PRZYPIS:

* „*Aneks I*” – skrótowe oznaczenie publikacji: Tadeusz Zarzębski: *Polskie prawo biblioteczne. Aneks I., 1990-2000*. Warszawa 2000.

Darowizny w działalności bibliotek (aspekt cywilny i podatkowy)

Biblioteki, podobnie jak inne instytucje publiczne, z reguły borykają się z trudnościami dotyczącymi finansowania swojej działalności – ze względu na zbyt małą pulę środków publicznych, jakie w zestawieniu z aktualnymi potrzebami mogą być na tę działalność przeznaczone, w tym na zakupy biblioteczne.

W związku z tym nie bez znaczenia są otrzymywane przez biblioteki darowizny, nawet jeśli ich skala nie jest wystarczająco duża. Darowizny mają swoje odniesienia w przepisach ustawowych, w tym podatkowych, które powinny być przez biblioteki stosowane, gdy określony podmiot decyduje się na dofinansowanie kon-

kretnej biblioteki właśnie w ten sposób, czyli poprzez przekazanie jej darowizny.

Darowiznie powinna towarzyszyć umowa

Wbrew pozorom darowizna w sensie formalnym to nie czynność jednostronna, ale umowa, o czym wyraźnie przesądza jej regulacja z kodeksu cywilnego (por. art. 888 i nast. k.c.). Aby zatem skutecznie pozyskać darowiznę, należy zawrzeć w tym zakresie stosowną umowę między darczyńcą a obdarowanym (biblioteką).

Jeśli przekazaniu darowizny, np. przekazaniu na konto biblioteki określonej kwoty, nie towarzyszy podpisanie przez obie strony odrębnego dokumentu w tym zakresie (tekstu umowy), to biblioteka powinna przesłać darczyńcy oświadczenie na piśmie, podpisane przez uprawnione osoby (z reguły dyrektora biblioteki), że daną darowiznę przyjmuje.

W przeciwnym razie, tzn. jeśli przekazaniu biblioteczne nieodpłatnego świadczenia nie będzie towarzyszyć żadne oświadczenie z jej strony, świadczenie takie powinno zostać potraktowane jako inne nieodpłatne świadczenie, nie stanowiące darowizny. Nazywanie takiego świadczenia darowizną nie spowoduje, że będzie to darowizna w rozumieniu przepisów kodeksu cywilnego (art. 888 k.c.).

Rozróżnienie takie jest ważne, gdyż tam, gdzie w innych przepisach mowa jest o darowiznach, chodzi o darowizny w ścisłym tego słowa znaczeniu, czyli w rozumieniu art. 888 k.c. (por. np. 7 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług – Dz. U. Nr 54, poz. 535 z późn. zm.).

Darowizna to nie sponsoring

Darowizny nie należy mylić ze sponsoringiem, który w przeciwieństwie do darowizny jest transakcją odpłatną. W zamian za określone świadczenie, z reguły finansowe, sponsorowana biblioteka zobowiązuje się do świadczenia na rzecz sponsora określonych usług reklamowych, np. w postaci informowania podczas sponsorowanej imprezy lub na egzemplarzach sponsorowanej publikacji o wsparciu sponsora. Przekłada się to na obowiązki podatkowe sponsorowanej biblioteki, w tym w zakresie podatku VAT (jeśli biblioteka jest płatnikiem tego podatku), który w stosunku do usług reklamowych ustalany jest przy zastosowaniu podstawowej stawki w wysokości 22%.

Darowizna, zgodnie z art. 888 k.c., to natomiast świadczenie całkowicie nieodpłatne, w zamian za które darczyńca nie oczekuje od biblioteki żadnych świadczeń. Nie ma przy tym znaczenia przedmiot darowizny, którym mogą być np. środki pieniężne, ale także różne dobra materialne lub niematerialne, np. środki transportu albo majątkowe prawa autorskie do określonych utworów.

Na szczególną uwagę zasługują darowizny przedmiotów, kwalifikujących się jako materiały biblioteczne

ne w rozumieniu art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. Nr 85, poz. 539 z późn. zm.), np. w sytuacji, gdy określona osoba chce podarować konkretnej bibliotece swój prywatny księgozbiór.

Darowizna jest przychodem

Skutkiem otrzymania przez bibliotekę darowizny jest zwiększenie jej stanu posiadania, czyli majątku biblioteki, co powinno znaleźć odpowiednie odzwierciedlenie pod względem rachunkowym i podatkowym, skoro darowizna jest przychodem biblioteki jako instytucji kultury (zgodnie z art. 28 ust. 2 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej – Dz. U. z 2001 r. Nr 13, poz. 123 z późn. zm. – która znajduje z mocy art. 2 ustawy o bibliotekach odpowiednie zastosowanie do będących instytucjami kultury bibliotek, czyli wszystkich publicznych bibliotek samorządowych, przychodami będącej instytucją kultury biblioteki są m.in. środki otrzymane od osób fizycznych i prawnych, wśród których mieszczą się też darowizny).

W tym kontekście szczególnie istotne jest postanowienie art. 12 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654 z późn. zm.), zgodnie z którym, przychodem osoby prawnej (instytucje kultury, a więc także będące nimi biblioteki, są osobami prawnymi) jest wartość otrzymanych nieodpłatnie rzeczy lub praw, a także wartość innych nieodpłatnych świadczeń.

W związku z powyższym nasuwa się praktyczny postulat, aby w umowach darowizny określać wartość przekazywanego bibliotekom świadczenia, odpowiadającą jego rynkowej wartości, co pozwoli wyeliminować wątpliwości, jaką wartość (kwotę) przyjąć dla celów podatkowych (ustalania przychodu uzyskanego przez bibliotekę z tytułu darowizny). Jest to oczywiście ważne odnośnie do darowizn niepieniężnych (których przedmiotem nie są określone kwoty pieniężne).

Rafał Golał

Regulamin organizacyjny biblioteki publicznej

Każda biblioteka publiczna, mająca status osoby prawnej oraz instytucji kultury, powinna posiadać swój regulamin organizacyjny, określający jej wewnętrzną strukturę.

Jest to wniosek o charakterze systemowym. Nie wynika on bezpośrednio z przepisów ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. Nr 85, poz. 539 z późn. zm.), która na temat regulaminów organizacyjnych bibliotek nie zawiera żadnych szczególnych regulacji.

Do bibliotek publicznych, mających status instytucji kultury, stosować jednak należy dotyczące wszystkich instytucji kultury przepisy ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2001 r. Nr 13, poz. 123 z późn. zm.). Takie uzupełniające odesłanie zostało wyraźnie uregulowane w art. 2 ustawy o bibliotekach.

W kontekście regulaminów organizacyjnych bibliotek publicznych kluczowe znaczenie ma art. 13 ust. 3 ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej. Zgodnie z nim organizację wewnętrzną instytucji kultury określa regulamin organizacyjny nadawany przez jej dyrektora, po zasięgnięciu opinii organizatora oraz opinii działających w niej organizacji związkowych i stowarzyszeń twórców.

Tryb nadawania regulaminu organizacyjnego

Regulamin biblioteki publicznej nadawany jest przez jej dyrektora. Decyzja w tym zakresie nie została ustawowo sprecyzowana, w związku z czym uznać należy, że właściwym jest nadawanie jej formuły zarządzenia dyrektora, podobnie jak ma to miejsce w przypadku wprowadzania innych istotnych dla działalności bibliotek rozwiązań, kształtujących zasady jej wewnętrznego funkcjonowania.

W tym kontekście wart uwagi jest art. 17 ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, stanowiący, że dyrektor instytucji kultury, a więc także będącej tą instytucją biblioteki publicznej, zarządza biblioteką. W sensie formalnym zarządzanie biblioteką przekłada się na podejmowanie konkretnych decyzji przez kierującego nią dyrektora. Decyzje te, w przypadku regulowania wewnętrznych spraw organizacyjnych o charakterze ogólnym, istotnych dla całej biblioteki i wszystkich jej pracowników, przybiera właśnie postać zarządzeń.

Dyrektor biblioteki publicznej nie może wydać zarządzenia, nadającego bibliotece regulamin organizacyjny, zupełnie samodzielnie, bez oglądania się na zdanie innych podmiotów. Aby regulamin został nadany zgodnie z prawem, przed wydaniem zarządzenia w tym zakresie dyrektor musi wystąpić o wydanie dwojakiego rodzaju opinii, czyli niewiążących stanowisk: 1) opinii organizatora biblioteki oraz 2) opinii działających w bibliotece organizacji związkowych i stowarzyszeń twórczych.

Jeżeli chodzi o opinię organizatora, to ma ona charakter obligatoryjny, gdyż każda biblioteka publiczna ma swojego organizatora, z reguły samorządowego. Na przykład organizatorem biblioteki gminnej jest właściwa gmina (por. art. 8 ust. 2 pkt 2 ustawy o bibliotekach).

Natomiast opinie organizacji związkowych i stowarzyszeń twórczych konieczne są wówczas, gdy funkcjonowaniu danej biblioteki publicznej towarzyszy istnienie tego rodzaju organizacji lub stowarzyszeń, co dotyczy zasadniczo większych bibliotek,

posiadających większe załogi pracownicze i ciesząc się szerszym społecznym zainteresowaniem.

W związku z powyższym w pierwszej kolejności należy przygotować projekt regulaminu organizacyjnego, następnie przekazać go do zaopiniowania organizatorowi oraz ewentualnie także organizacjom związkowym i stowarzyszeniom twórczym. Dopiero po uzyskaniu wymaganych przepisami opinii dyrektor może nadać formalnie bibliotece regulamin organizacyjny, wydając w tym zakresie stosowne zarządzenie.

Co powinno się znaleźć w treści regulaminu?

Przepisy ustawowe nie określają szczegółowo treści regulaminów organizacyjnych instytucji kultury, w tym bibliotek, ograniczając się do ogólnego stwierdzenia, że regulaminy te określać powinny wewnętrzna organizację biblioteki (instytucji kultury).

Po pierwsze, stwierdzić należy, że regulamin organizacyjny biblioteki powinien być dostosowany do jej indywidualnych uwarunkowań. Bardziej rozbudowany będzie zatem regulamin dużej biblioteki, posiadającej oddziały lub filie niż małej biblioteki gminnej, skupionej organizacyjnie w jednym miejscu.

Po drugie, opracowując regulamin organizacyjny biblioteki, brać należy pod uwagę ogólne zasady, aktualne w przypadku regulaminów organizacyjnych wszystkich samodzielnych jednostek organizacyjnych. Każdy regulamin organizacyjny składać się powinien z dwóch części: opisowej oraz schematycznej.

Część opisowa regulaminu organizacyjnego składa się, jak sama nazwa wskazuje, z opisu poszczególnych wewnętrznych komórek organizacyjnych biblioteki (filie, oddziały, punkty biblioteczne, działy, zakłady itp.) oraz samodzielnych stanowisk pracy. W opisie tych komórek organizacyjnych i samodzielnych stanowisk pracy skupić się należy w szczególności na określeniu przypisanych im zadań, biorąc pod uwagę unikanie dublowania kompetencji oraz kompletność obsługi wszystkich obszarów działania, istotnych dla realizacji zadań statutowych biblioteki oraz obsługi jej bieżącej działalności, w tym pod względem finansowym (w każdej bibliotece publicznej zatrudniony być powinien na podstawie umowy o pracę główny księgowy).

Poza tym opis wewnętrznej struktury organizacyjnej biblioteki określać powinien służbowe podporządkowanie jej pracowników (komórek organizacyjnych), co jest tym bardziej istotne, jeśli w bibliotece poza dyrektorem przewidziane zostały stanowiska jego zastępców (wicedyrektorów), posiadających kompetencje zarządzające.

Z kolei część schematyczna regulaminu organizacyjnego biblioteki stanowić powinna graficzne odzwierciedlenie jego części opisowej, co jest ważne dla nadania regulaminowi większej przejrzystości, zwłaszcza w kontekście wewnętrznych powiązań organizacyjnych i podległości służbowych.

Rafał Golał

Obrona prawnych podstaw funkcjonowania bibliotek szkolnych i uprawnień nauczycieli bibliotekarzy

Informacje o przewidywanych zmianach Karty Nauczyciela zmobilizowało Towarzystwo Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich do wystąpienia do Ministra Edukacji Narodowej Katarzyny Hall przeciwko tym zmianom. Tekst tego wystąpienia dostępny był na internetowych stronach EBIB-u¹. Towarzystwo zwróciło się z prośbą o powołanie przy Ministerstwie Edukacji Narodowej oraz przy odpowiednich jednostkach administracji samorządowej, fachowych doradców ds. bibliotek szkolnych, znających specyfikę pracy tych placówek.

Osoby odpowiedzialne za kondycję polskich bibliotek szkolnych, powinny dostrzegać korzyści płynące z ich prawidłowego funkcjonowania.

Istnieją regulacje prawne dotyczące oświaty, które jednocześnie określają stanowisko nauczyciela bibliotekarza, uściślają jego kwalifikacje, wymiar godzin oraz organizację biblioteki szkolnej i zadania nauczyciela bibliotekarza. Należą do nich:

1. art. 67 ustawy o systemie oświaty z dn. 7 września 1991 roku (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, Nr 273, poz. 2703 i Nr 281, poz. 2781, z 2005 r. Nr 17, poz. 141, Nr 94, poz. 788, Nr 122, poz. 1020, Nr 131, poz. 1091, Nr 167, poz. 1400 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1043, Nr 208, poz. 1532 i Nr 227, poz. 1658 oraz z 2007 r. Nr 42, poz. 273, Nr 80, poz. 542, Nr 115, poz. 791, Nr 120, poz. 818, Nr 180, poz. 1280 i Nr 181, poz. 1292);
2. art. 42 ustawy Karta Nauczyciela z dnia 26 stycznia 1982 roku. (Dz. U. z 2003 r. Nr 118, poz. 1112);
3. art. 22.1 ustawy o bibliotekach z dnia 27 czerwca 1997 roku (Dz. U. z 1997 r. Nr 85, poz. 539, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 2001 r. Nr 129, poz. 1440, z 2002 r. Nr 113, poz. 984, z 2004 r. Nr 230, poz. 2390);
4. Zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 4 czerwca 1997 r. w sprawie liczby uczniów, na których przysługuje etat nauczyciela bibliotekarza (Dz. U. z 1997 r. Nr 56, poz. 357);
5. § 8 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola i publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624 z 2001 r., z późn. zm.).
Zdaniem Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich wymienione przepisy nie odzwierciedlają współczesnej roli biblioteki w szkole, jej przemian w kierunku wyspecjalizowanej pracowni multimedialnej i centrum edukacyjnego środowiska. Nauczyciel bibliotekarz, zgodnie z *Podstawą programową kształcenia ogólnego*, nie tylko wspomaga użytkownika biblioteki w poszukiwaniu informacji, ale

także kształtuje umiejętność jej wartościowania oraz sposoby wykorzystania.

W związku z tym Towarzystwo przedstawiło postulaty środowiska nauczycieli bibliotekarzy dotyczące organizacji i pracy bibliotek szkolnych, które winny być uregulowane stosownymi zapisami w wymienionych aktach prawnych. Postulatem tym nadano następujące brzmienie:

1. Utrzymanie restrykcyjnego zakazu łączenia bibliotek szkolnych i pedagogicznych z bibliotekami innych typów ze względu na ich różne funkcje i zadania oraz inny profil użytkownika.
2. Ujednolicenie norm zatrudnienia nauczycieli bibliotekarzy z uwzględnieniem zmian wynikłych z reformy oświaty oraz powstania internetowych centrów informacji multimedialnej (icim) w każdej szkole. Przyjęte normy winny uwzględniać specyfikę placówki, tj. liczbę użytkowników, liczbę zbiorów, stopień skomputeryzowania, układ przestrzenny biblioteki, zadania wykonywane na rzecz środowiska itp.
3. Uwzględnienie wymogów eksploatacyjnych icim poprzez zabezpieczenie odpowiedniej liczby godzin dla informatyka, który zapewni nadzór techniczny i będzie odpowiadał za prawidłowe funkcjonowanie icim.
4. Zapewnienie bibliotekom szkolnym stałych środków na systematyczne uzupełnianie zbiorów poprzez rozporządzenie zobowiązujące organy samorządowe do wydzielenia procentowej części budżetu oświatowego na ten cel.

Przy tej okazji postulowano wyeliminowanie, a co najmniej ograniczenie poleceń służbowych wykonywania nieodpłatnych zastępstw za nieobecnych nauczycieli przedmiotów. Utrudniają one, a czasem wręcz uniemożliwiają realizację zadań wynikających z planu pracy biblioteki. Problem ten winien być rozwiązany administracyjnie, ponieważ jest to zjawisko nagminne, a niezgodne z Kodeksem Pracy.

Przedstawione wyżej opinie i postulaty Towarzystwo Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich skierowało do wiadomości: przewodniczącego Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży Sejmu RP; przewodniczącego Komisji Nauki, Edukacji i Sportu Senatu RP; Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego; przewodniczącego Krajowej Rady Bibliotecznej; przewodniczącej Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich; przewodniczącego WZZ „Solidarność – Oświata”; prezesa Związku Nauczycielstwa Polskiego; przewodniczącego Sekcji Krajowej Oświaty i Wychowania Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”.

Lucjan Biliński

PRZYPIS:

¹Zob.: http://www.ebib.info/images/file/TNBSP%20do%20MEN_ok.doc

Zmiana zasad wynagradzania bibliotekarzy w placówkach naukowych i jednostkach PAN

Na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 kwietnia 2008 r. *zmieniającego rozporządzenie w sprawie zasad wynagradzania pracowników placówek naukowych, pomocniczych placówek naukowych i innych jednostek organizacyjnych Polskiej Akademii Nauk*¹, wprowadzone zostały także zasady wynagradzania pracujących w tych instytucjach bibliotekarzy, a także pracowników dokumentacji i informacji naukowej.

Rozporządzenie to, wydane na podstawie art. 86 ust. 1 ustawy z dnia 25 kwietnia 1997 r. o Polskiej Akademii Nauk², zmienia stawki wynagrodzenia, wprowadzone rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 13 października 1997 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników placówek naukowych, pomocniczych placówek naukowych i innych jednostek organizacyjnych Polskiej Akademii Nauk.

Ostatnio wydane rozporządzenie składa się tylko z trzech paragrafów i posiada pięć załączników wprowadzających zasady wynagradzania różnych grup pracowników, łącznie z opłacanymi według godzin zatrudnienia.

Ograniczając się do przedstawienia tabel wynagradzania bibliotekarzy, dokumentalistów i pracowników informacji naukowej, nie możemy pominąć nowych miesięcznych stawek wynagrodzenia zasadniczego pracowników naukowych, bo właśnie oni stanowią często kadre kierowniczą bibliotek o statusie naukowym.

Tabela miesięcznych stawek wynagrodzenia zasadniczego pracowników naukowych

Stanowisko	Kwota w złotych
Profesor	2.670-10.000
Docent	2.250- 7.000
Adiunkt	1.820- 4.920
Arystent	1.740- 3.840

Tabela miesięcznych stawek wynagrodzenia zasadniczego bibliotekarzy dyplomowanych i dyplomowanych pracowników dokumentacji i informacji naukowej

Stanowisko	Kwota w złotych
Starszy kustosz dyplomowany, starszy dokumentalista dyplomowany	1820-4.740
Kustosz dyplomowany, dokumentalista dyplomowany	1660-4.200
Adiunkt biblioteczny, adiunkt dokumentacji i informacji naukowej	1660-3.420
Arystent biblioteczny, arystent dokumentacji i informacji naukowej	1320-2.700

Tabela miesięcznych stawek wynagrodzenia zasadniczego pracowników działalności podstawowej zatrudnionych w bibliotekach, archiwach, Muzeum Ziemi

Kategoria zaszerzegowania	Kwota w złotych
V	870-1.550
VI	890-1.600
VII	910-1.650
VIII	950-1.720
IX	990-1.800
X	1.030-1.950
XI	1.100-2.100
XII	1.180-2.250
XIII	1.270-2.400
XIV	1.380-2.550
XV	1.490-2.700
XVI	1.600-2.850
XVII	1.720-3.000
XVIII	1.850-3.300

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 kwietnia 2008 r. *zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad wynagradzania pracowników placówek naukowych, pomocniczych placówek naukowych i innych jednostek organizacyjnych Polskiej Akademii Nauk* weszło w życie z dniem ogłoszenia, czyli 29 kwietnia 2008 r. Przepisy rozporządzenia mają zastosowanie do wynagrodzeń należnych od dnia 1 stycznia 2008 r.

Jest to dość rzadki przypadek, kiedy akt prawny obowiązuje wstecz, ale dotyczy on regulacji korzystnych dla osób nimi zainteresowanych i nie będzie wzbudzał wątpliwości natury formalnoprawnej.

Lucjan Biliński

PRZYPISY:

- ¹ Dz. U. z dnia 29 kwietnia 2008 r. Nr 73, poz. 435.
- ² Dz. U. Nr 75, poz. 469, z późn. zm.
- ³ Dz. U. Nr 128, poz. 838, z późn. zm.

Kto ustala strukturę organizacyjną biblioteki publicznej?

Każda zmiana organizacji wewnętrznej biblioteki powoduje sprzeciw bibliotekarzy. Jest on tym bardziej uzasadniony, że najczęściej idzie za tym ograniczenie stanowisk kierowniczych. Właśnie w tej sprawie otrzymaliśmy ostatnio korespondencję z woj. kujawsko-pomorskiego.

Ilość komórek organizacyjnych i liczba kadry kierowniczej biblioteki powinny wynikać z jej statutu.

Struktura organizacyjna każdej biblioteki jest wypadkową jej zadań i funkcji jakie powinna spełniać. Dla ujednoczenia najlepszych rozwiązań organiza-

cyjnych starano się centralnie ustalać ramowe statuty publicznych bibliotek. Przy tej okazji sugerowano określone stanowiska kierownicze w bibliotece.

Ostatnie ramowe statuty bibliotek publicznych pojawiły się w 1992 r. Wykorzystując uprawnienia obowiązującej jeszcze formalnie ustawy z dnia 9 kwietnia 1968 r. *o bibliotekach*, Ministerstwo Kultury i Sztuki wydało ramowe statuty:

- 1) bibliotek publicznych stopnia wojewódzkiego,
- 2) biblioteki samorządowej /gminnej, miejsko-gminnej, dzielnicowej/.

Od wejścia w życie ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. *o bibliotekach* sytuacja prawna pod tym względem zmieniła się radykalnie. Obowiązujący obecnie art. 11 ust. 4 tej ustawy ma następujące brzmienie: *Właściwi ministrowie mogą ustalić, w drodze rozporządzenia, ramowe statuty dla bibliotek, których organizatorem jest jednostka organizacyjna nadzorowana przez tych ministrów*. Zapis ten nie daje uprawnień ministrowi kultury i dziedzictwa narodowego do określania ramowych statutów, ponieważ nie jest on organizatorem bibliotek publicznych (poza Biblioteką Narodową). Ich organizatorami są samorządy terytorialne i do nich należą uprawnienia związane z nadawaniem aktu o utworzeniu biblioteki publicznej oraz jej statutu. Stąd wypływa wniosek, że ustalenie struktury organizacyjnej biblioteki publicznej należy do dyrektora biblioteki, ale zatwierdza ją organizator biblioteki. Podobnie przedstawia się sprawa z dokonywanymi zmianami struktury organizacyjnej biblioteki – łącznie z obsadą kadry kierowniczej tej placówki.

Podkreślić należy, że każda zmiana stanowiska lub uposażenia bibliotekarza powinna się odbywać zgodnie z obowiązującym prawem. Na tego rodzaju zmiany powinny wyrazić zgodę zainteresowane osoby, w przeciwnym razie może powstać spór, który w krańcowym przypadku może być rozstrzygnięty przez sąd pracy. Organizatorzy bibliotek publicznych – władze samorządowe – likwidując stanowiska kierownicze w bibliotece, o czym informuje dyrektor jednej z bibliotek publicznych województwa kujawsko-pomorskiego, kierują się względami oszczędnościowymi. Sądzę, że likwidując stanowiska kierowników działów placówek zaoszczędzą na dodatkach funkcyjnych. Muszą jednak brać pod uwagę względy merytoryczne. Bibliotekarstwo polskie nie może zrezygnować z takich pojęć, jak: „kierownik punktu bibliotecznego”, bo innej nazwy dla tej najmniejszej, społecznie prowadzonej placówki nie ma. Filię biblioteczną, chociaż ma często obsadę jednoosobową prowadzi kierownik, a oddział dla dzieci każdej biblioteki prowadzi także kierownik. Nie wszędzie stanowisko „kierownik” implikuje określony dodatek funkcyjny, ale zawsze nadaje mu określoną rangę i poczucie odpowiedzialności. Fakty te trzeba uzanować, bo w przeciwnym razie więcej się straci na zamieszanu związanym z tworzeniem „płaskich struktur”, niż zyska.

Lucjan Biliński

AKTUALIA

Biblioteki szkolne są wśród bibliotek najliczniejsze. I to są jedyne biblioteki, w których – kiedyś w życiu – musiał zarejestrować się każdy, więc to one głównie kreują publiczny wizerunek biblioteki. I to właśnie one towarzyszą każdemu w jego czytelniczo-biblioteczno-komunikacyjnej inicjacji.

Ale jednocześnie biblioteka szkolna jest najbardziej sponiewieranym gatunkiem biblioteki. Bez dookreślonego miejsca w dydaktyce, bez wsparcia, bez funkcji kierownika (jakiś koordynator), bez autonomicznego niby budżetu i jeszcze – z zagrożeniem likwidacyjnym, jeśli omsknie się ustawowy zapis ochronny, o co zabiegali...inni bibliotekarze.

Zaś bibliotekarz szkolny jest pracownikiem szkoły o niedookreślonym statusie, ma dwukrotnie wyższe (30 pełnych godzin wobec 18 lekcyjnych) pensum niż nauczyciel, bez prawa do dodatku motywacyjnego i w dodatku bywa często zastępczą zapchajdziurą. Jednocześnie nikt chyba nigdy nie policzył, ile etatów w szkolnych bibliotekach uległo sproszkowaniu (rozdrapaniu?) między nauczycieli przedmiotów, dla poprawy pensji. Nic więc dziwnego, że amatorszczyzna kwitnie, przyprawiając gęby nam wszystkim.

Jest nas w tym zawodzie dużo, ponad sto tysięcy na pewno. Ale ulegliśmy różnym podziałom i prawie nic o sobie wzajemnie nie wiemy. Wygląda wręcz na to, że wiedzieć nie chcemy i to, co nie jest nasze, nic nas nie obchodzi.

W efekcie nie potrafimy się bronić i nawet nie mamy żadnej idei obrony. Głędzimy o misjach, społecznej służbie, powinnościach i społeczeństwie informacyjnym – wszystko jest słuszne i bardzo etyczne, tylko niejadalne. Misja misją, służba służbą, a tymczasem co rusz dają nam w d.... Nie wszystkim na raz i to nas uspokaja.

Tak jak każdy z nas, nie mam pojęcia jak temu zaradzić. Wiem tylko, że samo wykonywanie powinności niczego nie zmienia. Należałoby przegryźć się do świadomości społecznej z opinią instytucji nie do zastąpienia. Ale nie wiadomo jak, ani za co. Może należałoby razem nad tym popracować?

Gdyby każdy/a ruszył/a głową, a do tego jeszcze napisał/a w trzech/czterech zdaniach – czemu nie do „Bibliotekarza”? za to nie biją – może powstałoby z tego jakieś koncepcyjne ciasto do upieczenia. A przynajmniej pojawiłaby się taka próba. To także więcej niż nic. Zobaczmy na co nas stać.

Jacek Wojciechowski

W kilku słowach

■ Doroczna Nagroda Honorowa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego dla SBP

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego Bogdan Zdrojewski przyznał SBP Doroczną Nagrodę Honorową za całokształt działalności społeczno-kulturalnej oraz edukacyjnej. Uroczystość wręczenia dorocznych nagród Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego zaplanowano na 6 czerwca br.

■ Serwis Biblioteka Pedagogiczna SBP (<http://www.bib.edu.pl>).

Od 1 maja 2008 r. Serwis Informacyjny Biblioteka Pedagogiczna zmienia nazwę i funkcjonuje w ramach Sekcji Bibliotek Pedagogicznych i Szkolnych SBP. Istnieje on od 2002 r., a jego celem jest popularyzacja działalności bibliotek pedagogicznych w otoczeniu społecznym oraz kreowanie wizerunku nauczyciela bibliotekarza biblioteki pedagogicznej. Serwis służy integracji bibliotekarzy, wspieraniu ich pracy zawodowej, wymianie doświadczeń oraz dostarczaniu wiedzy w procesach

samokształcenia i doskonalenia umiejętności. Serwis jest skierowany do bibliotekarzy bibliotek pedagogicznych i szkolnych, tym samym uzupełnia ofertę informacyjną i edukacyjną EBIB.

Obecnie Serwis jest redagowany przez bibliotekarzy bibliotek pedagogicznych w: Toruniu, Wrocławiu, Białymstoku, Chełmie, Lublinie, Radomiu, Krakowie i Olsztynie. Zespół redakcyjny tworzą: Aldona Zawalkiewicz (Toruń) – red. naczelna, Lucyna Kurowska-Trudzik (Wrocław) i Wiesława Jędrzejewska (Wrocław) – zastępczyni redaktor naczelnej, Monika Szczerbacz (Chełm) – sekretarz redakcji oraz Bożena Boryczka (Warszawa) – redaktor techniczny.

■ Biblioteka gminna musi działać jako odrębna instytucja kultury

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Lublinie (sygn. III SA/Lu 11/08), rozpatrując zaskarżenie Rady Miasta Stoczek Łukowski decyzji wojewody lubelskiego, który unieważnił nowy statut Miejskiego Ośrodka Kultury

w tym mieście w punktach odnoszących się do biblioteki, stanowiącej wcześniej jego komórkę organizacyjną, oddalił skargę Rady Miejskiej. Z dniem WSA ustawy przepis o zakazie łączenia bibliotek publicznych z innymi instytucjami kultury oraz bibliotekami szkolnymi i pedagogicznymi, należy odczytywać jako bezwzględny nakaz prowadzenia od 1 stycznia 2002 r. biblioteki przez gminy w postaci odrębnej instytucji kultury, a więc w sposób zapewniający jej niezależność organizacyjną, własne środki i osobowość prawną. Biblioteki muszą być wyodrębnione i mieć własną osobowość prawną.

(Robert Horbaczewski 07-05-2008, ostatnia aktualizacja 07-05-2008

<http://www.rp.pl/artukul/130657.html>)

■ Muzea martyrologiczne z bezpłatnym wstępem

Z uwagi na to, że każda biblioteka, niezależnie od jej wielkości i lokalizacji, jest ważnym ośrodkiem informacji dla mieszkańców, uzasadnione jest upowszechnienie wiadomości, że od 16 maja 2008 r. do następujących muzeów martyrologicznych jest bezpłatny wstęp:

1) Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu;

2) Państwowe Muzeum na Majdanku;

3) Muzeum Stutthof w Sztutowie.

Decyzję w tej sprawie podjął Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego na podstawie rozporządzenia z dnia 9 maja 2008 r. w sprawie wykazu państwowych muzeów martyrologicznych, do których wstęp jest bezpłatny (Dz. U. Nr 90, poz. 550), które weszło w życie 7 dni od dnia ogłoszenia. (Ib)

■ Protest w bibliotece

Zamojskie bibliotekarki domagają się podwyżek płac o 500 zł netto, wprowadzenia tzw. trzynastek i funduszu premiowego. Na znak protestu pracownicy biblioteki oflagowali budynek i wywiesili listę swoich żądań. Były w tej sprawie z petycją u prezydenta. Bez skutku. Teraz podjęły akcję protestacyjną. – Zarabiamy po 1 tys. zł na rękę – żali się jedna z bibliotekarek. – O większe pensję prosimy magistrat od 8 lat. Efekt? W ubiegłym roku dostaliśmy tylko 50 zł podwyżki.

Źródło: <http://www.dziennikwschodni.pl/>

■ Zaprosili nas

BP w Dzielnicy Śródm. m.st. W-wy na spotkanie „Rodaku! Szukaj swoich przodków. Genealogia polska” (15.05.08), wystawę fotograficzną „Polski przystanek na Jedwabnym szlaku” (20.05.08) ● B-ka Śląska na wystawę „Orły wśród Adlerów. Zabytkowe maszyny do pisania i rowery oraz varia ze zbiorów red. W. Myszy” (6.05.2008) ● Koło SBP przy B-ce Publ. m. st. W-wy

i Zespół Historyczno-Pamiętnikarski przy ZOddz. Warszawskiego SBP na wspomnienie poświęcone Wiesławie Zofii Żukowskiej (19.05.08) ● MBP w Gorlicach na jubileusz 60-lecia (29.05.08) ● Minister Kultury i DN na uroczystość wręczenia Dorocznego Nagród Ministra Kultury i Dziedzictwa narodowego (7.06.08) ● Polski Zw. Bibliotek na Walne Zgromadzenie Członków Polskiego Związku Bibliotek w Warszawie (26.05.0-8) ● WBP w Lublinie na Tydzień Bibliotek (5-11.05.08) ● ZOddz. SBP, MBP i Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu na Dzień Bibliotekarza i Bibliotek (14.05.08) ● ZG SBP na seminarium pt. „Lobbying na rzecz bibliotek” w BN (23.06.08) ● WiMBP w Łodzi na spotkanie z Januszem Krasńskim (29.05.08).

■ Zapraszamy do lektury

„Biuletyn EBIB” nr 4/2008 (95). Redaktorki numeru piszą, że w numerze „można przeczytać o ciekawych inicjatywach popularyzowania książki i czytelnictwa, w małych bibliotekach i o tym jest już w pierwszym artykule Genowefy Dzuły: *Pomysły promujące czytelnictwo w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej im. Józefa Ignacego Kraszewskiego w Belchatowie*, a niecodzienną ilustracją do tekstu jest film. O osiągnięciach biblioteki z rodzinnej miejscowości napisał Witold Król w artykule *Krośnińska Biblioteka Publiczna jako lider promocji czytelnictwa w południowo-wschodniej Polsce*. Badania dotyczące zainteresowania środowisk własnym otoczeniem publikuje Joanna Blaszyk w tekście *Region i regionalizm w działalności bibliotek*. O inicjatywach wpływających na aktywność czytelnicy w Niemczech napisał Filip Podgórski w artykule *Aktywność bibliotek niemieckich*, a program pomocy małym bibliotekom w Stanach Zjednoczonych ciekawie przedstawiła Małgorzata Filipczak: *Wielkie zadania małych bibliotek – jak to robią w USA*.

„Poradnik Bibliotekarza” nr 5/2008. Mocnym akordem numeru są artykuły Bogumiły Staniów: *Nauczyciel bibliotekarza wobec paradoksów zachowań informacyjnych uczniów*. Andrzeja Kubraka: *Centra Informacji Multimedialnej w bibliotekach*, Renaty Sowa: *„Nawigator wiedzy”. Nauczyciel bibliotekarza opiekunem internetowego centrum informacji multimedialnej* oraz Grażyny Szpulak: *Biblioteka szkolna a nadzór pedagogiczny*. Dodajmy, że teksty A. Kubraka i R. Sowa stanowią podstawę ich wystąpienia na konferencji prasowej ZG SBP otwierającej tegoroczny Tydzień Bibliotek, o czym pisaliśmy wcześniej. Ponadto w numerze – jak zwykle – wiele doniesień z bibliotek, stałe felietony, omówienia ciekawych książek, materiały metodyczne oraz stały dodatek „Świat książki dziecięcej”.

JUŻ DO NABYCIA!

Nowa książka z serii „NAUKA – DYDAKTYKA – PRAKTYKA” pt.:
Po potopie. Dziecko, książka i biblioteka w XXI wieku.
Diagnozy i postulaty

Publikacja ta jest owocem bardzo interesującej konferencji zorganizowanej przez Uniwersytet Warszawski. Praca zbiorowa pod red. D. Świerczyńskiej-Jelonek, G. Leszczyńskiego i M. Zająca.
Str. 212. Cena 33 zł

Obserwując realia (Jan WOŁOSZ)	1
Listy	2
W sprawie niejasności... prawnych (Jacek WOJCIECHOWSKI)	2
Artykuły	3
Aneta DRABEK: Cyfrowy warsztat pracy bibliotekarza	3
Jadwiga KOTULSKA: Konwergencja jako konsekwencja rewolucji technologii informatycznych i jej wpływ na kształt współczesnych bibliotek	8
Iwona ZBROSZCZYK: Europeana – Europejska Biblioteka Cyfrowa	11
Bolesław HOWORKA: O statucie biblioteki ... i nie tylko	13
Monika WÓJCIK-BEDNARZ: 15 lat Biblioteki Austriackiej w Opolu – bilans działalności i spojrzenie w przyszłość	16
Z bibliotek	21
Rok 2007 w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Brzezinach (MBP)	21
Sprawozdania i relacje	23
Tydzień Bibliotek 2008 (Jan WOŁOSZ)	23
Nocą w Bibliotece Uniwersytetu Rzeszowskiego lichy nie śpi... (Bożena JASKOWSKA)	24
Łódzka konferencja nt. „Przestrzeń informacyjna książki” (Adrian ULJASZ)	26
Spotkanie ekspertów EBLIDA ds. prawa informacyjnego (Barbara SZCZEPAŃSKA)	28
Nasi korespondenci informują	29
Rozbudowa Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gorzowie Wielkopolskim (Renata TAWFIK)	29
Biblioteczne Centrum Zdalnej Edukacji w Elblągu (Anna SZELĄG)	31
Czym jest dla nas Europa? – spotkanie w Książnicy Pomorskiej (Cecylia JUDEK)	32
CZYTELMANIA w Tarnogrodzie (MBP Tarnogród)	33
Seniorzy poznają potencjał Internetu (Tomasz RUTANA)	33
Przegląd publikacji	34
Nekrologi „Kurier Warszawskiego” 1821-1939 (Andrzej KEMPA)	34
Sygnały o nowych publikacjach (Marzena PRZYBYSZ)	35
Publikacje otrzymane (jw)	36
Z żałobnej karty	37
Krystyna Ramlau-Klekowska (20.12.1929 – 5.05.2008) (Jadwiga SADOWSKA)	37
Lucyna Sułkowska (30.06.1944 – 5.04.2008) (Jerzy ANDRZEJEWSKI)	38
Pyłki (Andrzej KEMPA)	40
Prawo biblioteczne	41
Przepisy prawne (<i>TeZar</i>)	41
Darowizny w działalności bibliotek (aspekt cywilny i podatkowy) (Rafał GOLAT)	42
Regulamin organizacyjny biblioteki publicznej (Rafał GOLAT)	43
Obrona prawnych podstaw funkcjonowania bibliotek szkolnych i uprawnień nauczycieli bibliotekarzy (Lucjan BILIŃSKI)	44
Zmiana zasad wynagradzania bibliotekarzy w placówkach naukowych i jednostkach PAN (Lucjan BILIŃSKI)	45
Kto ustala strukturę organizacyjną biblioteki publicznej? (Lucjan BILIŃSKI)	46
Aktualia (Jacek WOJCIECHOWSKI)	2, 20, 22, 47
W kilku słowach	47

Watching Realities (Jan WOŁOSZ)	1
Letters	2
On Legal Vagueness (Jacek WOJCIECHOWSKI)	2
Articles	3
Aneta DRABEK: Digital Workspace for one Librarian	3
Jadwiga KOTULSKA: Convergence as a Result Information Technology Revolution and its Impact on Shape of Modern Libraries	8
Iwona ZBROSZCZYK: Europeana – European Digital Library	11
Bolesław HOWORKA: On Library Status but not only	13
Monika WÓJCIK-BEDNARZ: Fifteen Years of the Austrian Library in Opole Outcomes and Prospects	16
From Libraries	21
2007 in the Town Public Library in Brzeziny	21
Events and Reports	23
Week of Libraries '2008 (Jan WOŁOSZ)	23
One Night in the University Library Rzeszów: you never know what might happen (Bożena JASKOWSKA)	24
Conference on „Information Space for a book” in Łódź (Adrian ULJASZ)	26
Meeting of EBLIDA Expert Group on Information Law (Barbara SZCZEPAŃSKA)	28
Our Correspondents Report	29
Expansion of the Voievodship and City Public Library in Gorzów Wielkopolski (Renata TAWFIK)	29
Library Centre for Online Education in Elbląg (Anna SZELAĞ)	31
What is Europe for us? – Meeting in the w Pomeranian Library (Cecylia JUDEK)	32
Promotion of Readership in Tarnogród (Town Public Library)	33
Seniors are becoming familiar with Internet (Tomasz RUTANA)	33
Review of Publications	34
Nekrologi „Kuriera Warszawskiego” 1821-1939 (Obituaries in „Kurier Warszawski”) (Andrzej KEMPA)	34
New Books Flasch (Marzena PRZYBYSZ)	35
Just Received (<i>ju</i>)	36
Obituaries	37
Krystyna Ramlau-Klekowska (20.12.1929 – 5.05.2008) (Jadwiga SADOWSKA)	37
Lucyna Sułkowska (30.06.1944 – 5.04.2008) (Jerzy ANDRZEJEWSKI)	38
Stardust (Andrzej KEMPA)	40
Library Law	41
Legal Regulations (<i>TeZar</i>)	41
Donations in Libraries Activities (Legal and Tax Aspect) (Rafał GOLAT)	42
Organizational Rules for a Public Library (Rafał GOLAT)	43
Protection of Legal Bases for School Libraries Activities and Rights of Librarians in These Libraries (Lucjan BILIŃSKI)	44
Change of Rules of Salaries for Librarians who are Employed in Research Institutions and Organizational Units of the Polish Academy of Science (Lucjan BILIŃSKI)	45
Who is to Establish Organizational Structure of a Public Library? (Lucjan BILIŃSKI)	46
Current Events (Jacek WOJCIECHOWSKI)	2, 20, 22, 47
In a Nutshell	47

Ważne dla Autorów publikujących w „Bibliotekarzu”

Autorzy pragnący publikować swoje teksty w „Bibliotekarzu” proszeni są o:

1. Przesyłanie tekstów i ewentualnie materiałów ilustracyjnych w plikach na adres Wydawnictwa SBP (wyd.sbp-portal@wp.pl) lub bezpośrednio do redaktora naczelnego na adres: jan.wolosz@op.pl

Teksty i fotografie powinny być podpisane.

2. Dołączanie do przysyłanych materiałów danych niezbędnych do wypłacenia honorarium oraz odprowadzenia podatku od honorarium do urzędu skarbowego. W tym celu oprócz imienia i nazwiska należy podać:

– datę i miejsce urodzenia,

– imiona ojca i matki,

– adres domowy,

– PESEL,

– NIP,

– nazwę i adres właściwego dla autora ze względu na miejsce zamieszkania urzędu skarbowego,

– numer konta osobistego w banku w celu przekazania honorarium,

– stopień lub tytuł naukowy oraz miejsce pracy i pełniona funkcja do umieszczenia w notce o autorze.

3. Oświadczenie o braku zgody na bezpłatne publikowanie danego tekstu w Internecie – w związku z digitalizacją i publikowaniem „Bibliotekarza” w Internecie. Brak takiego oświadczenia przy nadesłanym materiale będzie oznaczał zgodę autora na bezpłatną publikację tekstu w Internecie.

BIBLIOTEKARZ

Czasopismo wydawane przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich oraz Bibliotekę Publiczną m.st. Warszawy

Komitet Redakcyjny: Lucjan BILIŃSKI, Sylwia BŁASZCZYK, Zofia CIURUŚ, Stanisław CZAJKA, Marcin DRZEWIECKI (przewodniczący), Bolesław HOWORKA, Małgorzata JEZIEJSKA, Irena SUSZKO-SOBINA, Ryszard TURKIEWICZ

Redaktor naczelny: Jan WOŁOSZ (tel. 0-694 463 656; e-mail: jan.wolosz@op.pl)

Sekretarz redakcji: Andrzej JOPKIEWICZ. **Tłum. na jęz. angielski:** Maria JANOWSKA. **Redaktor techniczny:** Elżbieta MATUSIAK
Skład i łamanie: Ewa KOSSOWSKA-SALAŃSKA. **Projekt graficzny okładki:** Katarzyna STANNY

Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich
00-335 Warszawa, ul. Konopczyńskiego 5/7, tel. 827-52-96
Dyrektor Wydawnictwa – Janusz NOWICKI
e-mail: wyd.sbp-portal@wp.pl

Prenumeratę „Bibliotekarza” można również zrealizować w **Dziale Promocji i Sprzedaży Biura ZG SBP**, Al. Niepodległości 213, 02-086 Warszawa, tel. (0-22) 825-50-24, fax: (0-22) 825-53-49, e-mail: sprzedaz_sbp@wp.pl
Konto SBP: Millennium 70 1160 2202 0000 0000 2814 5355

Druk i oprawa: Zakład Poligraficzny PRIMUM s.c., Kozerki, ul. Marsa 20, 05-825 Grodzisk Mazowiecki
Nakład: 2150 egz. ISSN 0208-4333. Indeks 352624

NASZ PARTNER STRATEGICZNY

ALEPH Polska Sp. z o.o.
ul. Kossaka 7
01-576 Warszawa
tel./fax: (022) 839 83 18
www.aleph.pl
www.exlibrisgroup.com

Aleph Polska
automatyzacja bibliotek

ExLibris

The bridge to knowledge

Maciej Dziubecki
m.dziubecki@aleph.pl

ALEPH Polska Sp. z o.o. powstała w marcu 2001 roku. Wcześniej (od roku 1992) była Działem Wdrożeń systemu bibliotecznego Aleph® w firmie TCH Systems S.A. Obecnie jest jedynym dystrybutorem systemu Aleph oraz innych produktów firmy Ex Libris™ (MetaLib®, SFX®, DigiTool®, Verde®, Primo®) w Polsce i działa jako biuro serwisowe dla polskich użytkowników tych systemów.

Ex Libris Group jest wiodącym światowym dostawcą wysokiej jakości systemów dla bibliotek, centrów naukowych i muzeów. Zintegrowane systemy biblioteczne Aleph® oraz Voyager®, będące sztandarowymi produktami firmy znalazły użytkowników w ponad 3000 instytucji w 62 krajach. Aleph jest wiodącym na rynku oprogramowaniem do automatyzacji bibliotek uniwersyteckich, publicznych, narodowych, naukowych jak również konsorcjów, sieci krajowych i wielkich korporacji.

W ostatnich latach Ex Libris wprowadził na rynek cztery nowe produkty, wyznaczające kierunek rozwoju nowoczesnego oprogramowania dla bibliotek: MetaLib, portal zapewniający dostęp do szeroko rozumianych zasobów informacji naukowej, SFX, system powiązań do źródeł informacji, DigiTool, system zarządzania obiektami cyfrowymi oraz Verde system do skutecznego zarządzania wyborem, oceną, zakupem i obsługą (wznowieniem lub rezygnacją z prenumeraty) elektronicznych baz danych i czasopism.

Najnowszy produkt, Primo, to system skupiający w jednym miejscu dostęp do wielu aplikacji, w sposób niewidoczny dla końcowego użytkownika. Jeden interfejs, rozszerzone możliwości wyszukiwania, jedna lista wyników, dostęp do materiałów z różnych źródeł i systemów w jednym miejscu.

ExLibris Primo

Primo® firmy Ex Libris™ to zaawansowane rozwiązanie do odkrywania i dostarczania informacji. Zapewnia ono czytelnikom nowoczesny i wygodny interfejs do wszelkich lokalnych i zdalnych źródeł informacji. Primo zostało stworzone po to, by biblioteki mogły oferować swoim użytkownikom usługi dopasowane do ich potrzeb i dostarczać relewantne informacje szybko i wydajnie, niezależnie od czasu i miejsca, w których są potrzebne.

Sprawdź jak działa Primo w Bibliotece Królewskiej Danii: <http://search.kb.dk/beta/>

Sprawdź jak działa Primo w The University of Iowa: <http://smartsearch.uiowa.edu/>

książki

magazyn literacki

Aktualności z rynku książki w przystępnej formie:

Wydarzenia

relacje z imprez branżowych,
spotkań promocyjnych,
informacje o konkursach,
festiwalach książki,
nagrodach literackich

Rynki zagraniczne

co się wydaje, sprzedaje
i czyta za granicą

Porady prawne

przygotowane pod kątem
branży wydawniczo-
księgarskiej

Analizy

różnych sektorów
rynku wydawniczego

Rozmowy

z uznanymi pisarzami

Recenzje

nowości wydawniczych

www.rynek-ksiazki.pl

DO WSZYSTKICH TYCH, KTÓRZY SIĘ KSZTAŁCĄ LUB DOSKONALĄ

Życzymy Wam sukcesów w nauce

Pamiętajcie o tym, że **WYDAWNICTWO SBP** jest dla Was. Publikujemy większość literatury Wam potrzebnej. Autorami tych książek są sprawdzeni praktycy, dydaktycy i naukowcy. Co roku wydajemy kilkanaście pozycji książkowych. Z każdym rokiem nasza oferta jest bogatsza.

Polecamy nasze czasopisma

Znajdziecie w nich wszystko co aktualne i najważniejsze w bibliotekarstwie i informacji naukowej.

BIBLIOTEKARZ Indeks 352624. Miesięcznik o charakterze fachowym i naukowym. Ukazuje się od 1929 r. Czasopismo wydawane przez SBP oraz Bibliotekę Publiczną m.st. Warszawy.

PORADNIK BIBLIOTEKARZA Indeks 369594. Miesięcznik instrukcyjno-metodyczny. Ukazuje się od 1949 r. Czasopismo wydawane przez SBP.

ZAGADNIENIA INFORMACJI NAUKOWEJ Od 1993 r. czasopismo wydawane przez Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego oraz SBP, jako półrocznik.

PRZEGLĄD BIBLIOTECZNY Czasopismo naukowe ukazujące się od 1927 r. niezbędne dla całego środowiska bibliotekarskiego. Od 2004 r. wydawane wyłącznie przez SBP. Kwartalnik.

EBIB. Elektroniczna BIBlioteka i Biuletyn EBIB Wychodzi w formie elektronicznej od 1999 r. Działa w strukturze SBP od 2001 r.
Adresy: <http://www.ebib.info>; ebib.redakcja@oss.wroc.pl

**KAŻDĄ KSIĄŻKĘ I CZASOPISMO NASZEGO WYDAWNICTWA
możesz zamówić:**

Pisemnie: Dział Promocji i Kolportażu
02-086 Warszawa, Al. Niepodległości 213
Telefonicznie: (022) 825 50 24, 608 28 26; Faks: (022) 825 53 49
e-mail: sprzedaz_sbp@wp.pl

Oferujemy Państwu także sprzedaż odręcną w dwóch punktach: w Wydawnictwie SBP Warszawa, ul. Konopczyńskiego 5/7 oraz w Dziale Promocji i Kolportażu Al. Niepodległości 213. Staramy się zważywszy na status materialny środowiska bibliotekarskiego utrzymywać ceny na poziomie niskim i średnim, a część pozycji wydajemy na zasadzie *non profit*.

KUPUJCIE U NAS! BEZ NASZYCH KSIĄŻEK ŚWIAT BIBLIOTEKARSKI BYŁBY UBOŻSZY